

Towarzystwo Ubezpieczeń EUROPA

Spółka Akcyjna

**Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta zawierające
opinię o sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej
sporządzonym na dzień 31 grudnia 2017 r.
i za rok obrotowy zakończony tego dnia**

KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa, Polska
Tel. +48 (22) 528 11 00
Faks +48 (22) 528 10 09
kpmg@kpmg.pl

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA („SPRAWOZDANIE”)

Dla Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń EUROPA Spółki Akcyjnej

Sprawozdanie z badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej

Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej Towarzystwa Ubezpieczeń EUROPA Spółki Akcyjnej („Jednostka”) z siedzibą we Wrocławiu, ul. Gwiaździsta 62, sporządzonego na dzień 31 grudnia 2017 r. i za rok obrotowy zakończony tego dnia („Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej”). Zarząd Jednostki sporządził Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej na podstawie:

- ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1170 z dnia 20 czerwca 2017 r. z późn. zm.) („Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej”) oraz
- tytułu I rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) (Dz. U. UE L.12 z dnia 17 stycznia 2015 r., s.1 z późniejszymi zmianami) („Rozporządzenie”)

zwanych dalej łącznie „Podstawą sporządzenia”. Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zostało sporządzone w celu wypełnienia wymogów art. 284 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Odpowiedzialność Zarządu Jednostki

Zarząd Jednostki jest odpowiedzialny za sporządzenie i prezentację tego Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej zgodnie z Podstawą sporządzenia. Zarząd Jednostki jest odpowiedzialny również za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Odpowiedzialność Biegłego Rewidenta

Naszym zadaniem jest, w oparciu o przeprowadzone badanie, wyrażenie opinii o tym Sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej. Nasze badanie przeprowadziliśmy stosownie do wymogów art. 290 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń i zakładu reasekuracji przez firmę audytorską (Dz. U. z 2017 r. poz. 2284 z dnia 8 grudnia 2017 r.) („Rozporządzenie w sprawie badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej”), oraz Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych

Standardów Badania przyjętych uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r.

Regulacje te nakładają na nas obowiązek postępowania zgodnego z zasadami etyki oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, że Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej jest sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z Podstawą sporządzenia.

Nasze badanie polegało na przeprowadzeniu procedur mających na celu uzyskanie dowodów badania dotyczących kwot i informacji ujawnionych w Sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej. Wybór procedur badania zależy od naszego osądu, w tym oceny ryzyka wystąpienia istotnego zniekształcenia w Sprawozdaniu o wypłacalności i kondycji finansowej spowodowanego oszustwem lub błędem. Przeprowadzając ocenę tego ryzyka bierzemy pod uwagę kontrolę wewnętrzną związaną ze sporządzeniem Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej w celu zaplanowania stosownych do okoliczności procedur badania, nie zaś w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności jej działania. Badanie obejmuje również ocenę odpowiedniości stosowanej polityki rachunkowości, zasadności szacunków dokonanych przez Zarząd Jednostki oraz ocenę ogólnej prezentacji Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania.

Opinia

Naszym zdaniem, załączone Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej Towarzystwa Ubezpieczeń EUROPA Spółki Akcyjnej sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 r. i za rok obrotowy zakończony tego dnia zostało przygotowane, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z Podstawą sporządzenia.

Podstawa sporządzenia

Nie zgłaszając zastrzeżeń, zwracamy uwagę na podstawę sporządzenia opisaną w Podsumowaniu Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej. Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zostało sporządzone w celu spełnienia wymogów art. 284 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i może nie być odpowiednie dla innych celów.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Ogólna charakterystyka Jednostki

Towarzystwo Ubezpieczeń EUROPA Spółka Akcyjna, z siedzibą we Wrocławiu przy ul. Gwiazdzistej 62 prowadzi działalność w grupach 1-4, 7-10, 13-18 pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wymienionych w Załączniku do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej dla działu II. Jednostka została zarejestrowana w dniu 9 marca 2001 r. w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000002736. Kapitał zakładowy Jednostki na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosił 37 800 000 złotych.

Stwierdzenie uzyskania od zakładu żądanych informacji, danych, wyjaśnień i oświadczeń

W trakcie badania Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej uzyskaliśmy od Jednostki żądane przez nas informacje, dane, wyjaśnienia i oświadczenia.

Informacje wymagane przez Rozporządzenie w sprawie badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej

Zakłady ubezpieczeń są obowiązane przestrzegać wymogów w zakresie wypłacalności określonych przepisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz tytułu I Rozporządzenia. Za przestrzeganie tych wymogów, w tym w szczególności za ustalenie wartości aktywów dla celów wypłacalności, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności, innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zobowiązań dla celów wypłacalności, obliczenie kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego, a także ocenę jakości i wysokości środków własnych zgodnie z określonymi wymogami jest odpowiedzialny Zarząd Jednostki. Naszym zadaniem było zbadanie Sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej jako całości. Zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie badania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej zakres naszego badania obejmował w szczególności procedury badania dotyczące zgodności wyceny i ujmowania aktywów dla celów wypłacalności, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności oraz innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zobowiązań dla celów wypłacalności, obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego oraz dokonanej przez Zarząd oceny jakości i wysokości środków własnych zgodnie z Ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz Rozporządzeniem, ale celem naszego badania nie było wyrażenie opinii oddzielnie na ich temat.

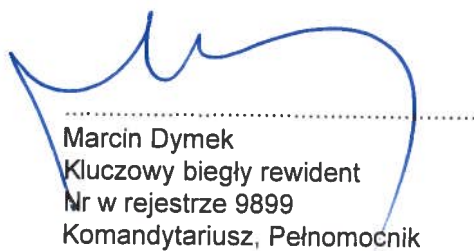
W oparciu o przeprowadzone badanie informujemy, że Jednostka na dzień 31 grudnia 2017 r., we wszystkich istotnych aspektach:

- ustaliła wartość aktywów dla celów wypłacalności zgodnie z art. 223 ust. 1 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz rozdziałem II w tytule I Rozporządzenia;
- ustaliła wartość zobowiązań dla celów wypłacalności innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów wypłacalności zgodnie z art. 223 ust. 2 i 3 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz rozdziałem II w tytule I Rozporządzenia;
- ustaliła wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności zgodnie z art. 224-235 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz rozdziałem III w tytule I Rozporządzenia;
- obliczyła kapitałowy wymóg wypłacalności zgodnie z art. 251 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz rozdziałami V i X w tytule I Rozporządzenia;
- obliczyła minimalny wymóg kapitałowy zgodnie z art. 271-275 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz rozdziałami VII i X w tytule I Rozporządzenia;
- dokonała oceny jakości środków własnych oraz ustaliła wysokość dopuszczonych środków własnych stanowiących pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności i wysokość dopuszczonych podstawowych środków własnych stanowiących pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego zgodnie z art. 238 i art. 240-248 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i rozdziałem IV w tytule I Rozporządzenia;
- posiadała dopuszczone środki własne w wysokości nie niższej niż kapitałowy wymóg wypłacalności,
- posiadała dopuszczone podstawowe środki własne w wysokości nie niższej niż minimalny wymóg kapitałowy,

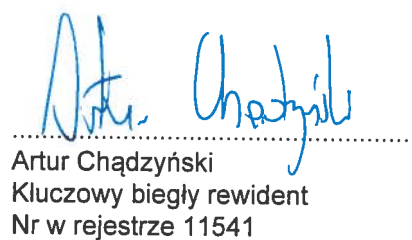

- przedstawiła kompletne wyjaśnienia dotyczące istotnych różnic podstaw i metod stosowanych do wyceny aktywów dla celów wypłacalności, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów wypłacalności, w porównaniu z podstawami i metodami stosowanymi do wyceny aktywów, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości i pozostałych zobowiązań w rocznym sprawozdaniu finansowym sporządzonym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 r.

W imieniu firmy audytorskiej
KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
Nr na liście 3546
ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa

.....
Marcin Dymek
Kluczowy biegły rewident
Nr w rejestrze 9899
Komandytariusz, Pełnomocnik

.....
Artur Chączyński
Kluczowy biegły rewident
Nr w rejestrze 11541

Warszawa, dnia 16 kwietnia 2018 r.

Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej

Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i za rok obrotowy zakończony tego dnia

Wrocław, 16 kwietnia 2018

Spis treści

Słownik skrótów	1
Podsumowanie	1
Podstawa sporządzenia	1
Działalność Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A.	2
Wyniki operacyjne	2
System zarządzania	2
Profil ryzyka	2
Wycena dla celów wypłacalności	3
Zarządzanie kapitałem	3
A. Działalność i wyniki operacyjne	4
A.1. Działalność	4
A.1.1. Informacje ogólne	4
A.1.2. Istotne linie biznesowe oraz tereny geograficzne, w których Spółka prowadzi działalność	5
A.1.2. Istotne zdarzenia	6
A.2. Wynik z działalności ubezpieczeniowej	6
A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)	8
A.4. Wyniki z pozostałych rodzajów działalności	8
A.5. Wszelkie inne informacje	8
B. System zarządzania	9
B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania	9
B.1.1. System zarządzania	9
B.1.2. Zasady wynagradzania	12
B.1.3. Istotne transakcje	13
B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji	13
B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności	14
B.3.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.	14
B.3.2. Uregulowanie systemu zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.	16
B.3.3. Organizacja zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.	16
B.3.4. Proces zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.	18
B.3.5. Własna ocena ryzyka i wypłacalności w TU Europa S.A.	18
B.3.6. Pozostałe informacje	19
B.4. System kontroli wewnętrznej	19
B.4.1. Funkcja zgodności z przepisami	20
B.5. Funkcja audytu wewnętrznego	21
B.5.1. Wdrożenie funkcji audytu wewnętrznego	21
B.5.2. Niezależność i obiektywność funkcji audytu wewnętrznego	21
B.6. Funkcja aktuarialna	21
B.7. Outsourcing	22
B.8. Inne informacje	23
C. Profil ryzyka	24
C.1. Ryzyko aktuarialne (ubezpieczeniowe)	25
C.2. Ryzyko rynkowe	26
C.2.1. Ryzyko stopy procentowej	26
C.2.2. Ryzyko cen instrumentów	27
C.2.3. Ryzyko walutowe	28
C.3. Ryzyko kredytowe	28
C.4. Ryzyko płynności	29
C.5. Ryzyko operacyjne	30
C.6. Pozostałe istotne ryzyka	31
C.6.1. Ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności	31
C.7. Inne informacje	32

D. Wycena do celów wypłacalności	33
D.1. Aktywa	34
D.1.1. Aktywowane koszty akwizycji	34
D.1.2. Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	34
D.1.3. Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	35
D.1.4. Instrumenty finansowe	36
D.1.5. Kwoty należne z umów reasekuracji	36
D.1.6. Należności	37
D.1.7. Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	37
D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe	37
D.2.1. Różnice między zasadami i metodami wyceny rezerw techniczno-ubezpieceniowych na potrzeby określenia wypłacalności a stosowanymi na potrzeby ich wyceny w sprawozdaniach finansowych	37
D.2.2. Zasady i metody wyceny rezerw techniczno-ubezpieceniowych na potrzeby Wypłacalności II	38
D.2.2.1. Segmentacja portfela do linii biznesowych	40
D.2.2.2. Opis stosowanych zasad i metod do wyceny rezerw techniczno-ubezpieceniowych na potrzeby Wypłacalności II	40
D.3. Inne zobowiązania	42
D.3.1. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	42
D.3.2. Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieceniowe)	42
D.3.3. Zobowiązania	43
D.3.4. Zmiany w okresie sprawozdawczym	43
D.4. Alternatywne metody wyceny	43
D.4.1. Instrumenty finansowe	43
D.4.2. Pozostałe aktywa i zobowiązania	44
D.5. Inne informacje	44
E. Zarządzanie kapitałem	45
E.1. Środki własne	45
E.1.1. Zarządzanie środkami własnymi	45
E.1.2. Struktura środków własnych	45
E.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy	46
E.2.1. Metoda wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności	46
E.2.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności	47
E.2.3. Pokrycie wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu wypłacalności środkami własnymi	48
E.2.4. Uproszczenia	48
E.2.5. Parametry specyficzne i narzut kapitałowy	48
E.2.6. Minimalny wymóg kapitałowy – dane wejściowe	48
E.2.7. Zmiany wymogów kapitałowych	48
E.3. Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności	49
E.4. Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym	49
E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności	49
E.6. Wszelkie inne informacje	49
Załączniki	50

Słownik skrótów

- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015r., poz.1844), zwana dalej „Ustawa o działalności ubezpieczeniowej”;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II), zwana dalej „Dyrektywa/Dyrektywa Wyłącalność II/Wyłącalność II”;
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające Dyrektywę Wyłącalność II, zwane dalej „Rozporządzenie delegowane”;
- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/2452 z dnia 2 grudnia 2015 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do procedur, formatów i wzorów formularzy dotyczących sprawozdania na temat wyłącalności i kondycji finansowej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE zwanym dalej „Rozporządzeniem wykonawczym”;
- Wytyczne EIOPA, standardy techniczne, wytyczne lokalnego nadzoru powiązane z Dyrektywą Wyłącalność II zwane dalej „Regulacje powiązane”;
- Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości zwana dalej „Ustawa o rachunkowości”;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji zwane dalej „Rozporządzeniem Ministra Finansów”;
- SCR ang. Solvency Capital Requirement – Kapitałowy wymóg wyłącalności;
- MCR ang. Minimum capital requirement – Minimalny wymóg kapitałowy;
- Towarzystwo Ubezpieczeń Europa SA zwane dalej „TU Europa S.A./Spółka/Towarzystwo”;
- Sprawozdanie finansowe – sprawozdanie sporządzone za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku zgodnie z Ustawą o rachunkowości, zatwierdzone przez Zarząd w dniu 22 lutego 2018 roku;
- Formuła standardowa – formuła obliczania kapitałowego wymogu wyłącalności określona w rozdziałach V i X tytułu I Rozporządzenia delegowanego;
- Korespondent – nominowany przedstawiciel zagranicznego ubezpieczyciela, zatwierdzony przez biuro narodowe kraju zdarzenia, którego zadaniem jest likwidacja szkód powstałych w kraju, w którym jest ustanowiony, a spowodowanych przez kierującego posiadającego ważne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej (OC) zagranicznego ubezpieczyciela.

Podsumowanie

Podstawa sporządzenia

Celem tego sprawozdania jest spełnienie wymogów art. 284 Ustawy ubezpieczeniowej o ujawnianiu sprawozdania o wyłącalności i kondycji finansowej.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie z Ustawą ubezpieczeniową (Rozdział 11), Rozporządzeniem delegowanym (Rozdział XII) oraz Wytycznymi EIOPA. Struktura niniejszego sprawozdania została przygotowana w sposób opisany w Załączniku XX Rozporządzenia delegowanego oraz zawiera formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje działalność i wyniki Towarzystwa, jego system zarządzania, profil ryzyka, wycenę na potrzeby Wyłącalności II oraz zarządzanie kapitałem.

Wycena aktywów i pasywów na potrzeby Wyłącalności II dokonywana jest zgodnie z zasadami określonymi w Ustawie ubezpieczeniowej i Rozporządzeniu delegowanym:

- Aktywa ujmuje się i wycenia zgodnie z art. 223 ust. 1 Ustawy ubezpieczeniowej i rozdziałem II tytułu I Rozporządzenia delegowanego;
- Zobowiązania inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe ujmuje się i wycenia zgodnie z art. 223 ust. 2 i 3 Ustawy ubezpieczeniowej oraz rozdziałem II tytułu I Rozporządzenia delegowanego;
- Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe tworzy się zgodnie z art. 224–235 Ustawy ubezpieczeniowej i rozdziałem III tytułu I Rozporządzenia delegowanego.

SCR ustalany jest zgodnie z przepisami Ustawy ubezpieczeniowej dotyczącymi obliczania kapitałowego wymogu wyłącalności według formuły standardowej oraz rozdziałami V i X tytułu I Rozporządzenia delegowanego.

MCR ustalany jest zgodnie z przepisami Ustawy ubezpieczeniowej dotyczącymi obliczania wymogów kapitałowych oraz rozdziałem VII i X tytułu I Rozporządzenia delegowanego.

Klasyfikacja i wycena pozycji środków własnych jest zgodna z art. 238–248 Ustawy ubezpieczeniowej i rozdziałem IV tytułu I Rozporządzenia.

Niniejsze sprawozdanie jest przedstawione w złotych („PLN”). Wszystkie wartości, podane są po zaokrągleniu do tysiąca PLN, w związku z tym mogą wystąpić przypadki matematycznej niezgodności pomiędzy poszczególnymi notami sprawozdania.

Działalność Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A.

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A. prowadzi działalność ubezpieczeniową w dziale ubezpieczeń majątkowych i osobowych w grupach 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18 według załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Spółka prowadzi działalność wyłącznie na terenie Polski.

Kluczowymi dla Spółki liniami biznesowymi są:

- a) Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych,
- b) Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych.

Według strategii biznesowej na lata 2017-2021 TU Europa S.A. koncentruje się na umocnieniu pozycji lidera w relacjach ubezpieczeniowych z rynkiem finansowym, poszerzaniu innowacyjnej oferty produktowej, a także intensywnym rozwoju nowych segmentów działalności. W przyjętej strategii, jako kluczowe zostały wskazane kanały dystrybucji takie jak: bancassurance oraz kanał „affinity” (współpraca z instytucjami spoza branży finansowej). TU Europa S.A. kładzie nacisk na kontynuację rozwoju sprzedaży gwarancji, sprzedaży ubezpieczeń turystycznych, a także na poszukiwanie nowych źródeł biznesu. W najbliższym roku Spółka planuje w dalszym ciągu rozwijać ofertę ubezpieczeniową, w szczególności rozwijane będą produkty o charakterze tzw. „stand alone”, we współpracy z bankami oraz partnerami spoza branży finansowej. Spółka rozpocznie akwizycję tej gamy produktów z wykorzystaniem nowych kanałów, w szczególności „Call Center” oraz „direct” (na własnej stronie www oraz na stronach partnerów biznesowych), poprzez które prowadzić będzie sprzedaż zarówno dla klientów Spółki jak i klientów Partnerów biznesowych.

Wyniki operacyjne

W 2017 roku Spółka osiągnęła łączny przypis składki brutto w wysokości 383 355 tys. zł, natomiast w 2016 roku przypis składki osiągnął wysokość 296 501 tys. zł.

Spółka w 2017 roku wypracowała wynik netto w wysokości 53 057 tys. zł, czyli o 28,6% więcej niż przed rokiem, kiedy zysk netto stanowił 41 270 tys. zł. Na niższy wynik w roku porównywalnym miało wpływ rozpoznanie straty na zbyciu jednostki zależnej. W 2017 roku nie wystąpiły nietypowe zdarzenia o charakterze jednorazowym, które miałyby istotny wpływ na osiągnięty wynik finansowy.

Spółka odnotowała spadek wyniku technicznego o 15 571 tys. zł (-20,5%) osiągając w roku 2017 wynik 60 404 tys. zł w porównaniu do 75 975 tys. zł wyniku osiągniętego w analogicznym okresie roku poprzedniego. Spadek wyniku jest konsekwencją wyższych kosztów administracyjnych oraz niższej składki zarobionej netto m.in. na ubezpieczeniach od ognia i pozostałych szkód rzeczowych oraz na ubezpieczeniach różnych ryzykach finansowych.

Całkowity wynik na działalności lokacyjnej w 2017 roku wyniósł 15 316 tys. zł, z czego przychody z lokat wynoszą 15 965 tys. zł, nie zrealizowane zyski z lokat 1 430 tys. zł, koszty działalności lokacyjnej 2 079 tys. zł. W roku 2016 całkowity wynik na działalności lokacyjnej wyniósł (-8 972 tys. zł). Ujemny wynik w 2016 roku spowodowany był wysokimi kosztami działalności lokacyjnej, które zawierały wpływ sprzedaży spółki Open Life Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. (-21 885 tys. zł).

Szczegółowe informacje na temat działalności Spółki i wyników osiągniętych w okresie za jaki sporządzone zostało sprawozdanie tj. od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz wyników osiągniętych w okresie porównywalnym tj. od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku przedstawiono w części A niniejszego sprawozdania.

System zarządzania

System zarządzania w Towarzystwie zapewnia skuteczne, prawidłowe i ostrożne zarządzanie prowadzoną działalnością.

Za prowadzenie spraw i reprezentację Towarzystwa odpowiada Zarząd.

Zarząd zapewnia, aby struktura organizacyjna Spółki była przejrzysta i odpowiednia do skali i charakteru prowadzonej działalności, a także aby zakresy odpowiedzialności były jasno przypisane i właściwie przydzielone do poszczególnych jednostek organizacyjnych Spółki.

W Spółce wdrożony jest system regulacji wewnętrznych odnoszących się do przebiegu procesów wykonywanych przez poszczególne jednostki organizacyjne.

W ramach struktury organizacyjnej wyodrębnione są również kluczowe dla systemu zarządzania funkcje: funkcję aktuarialną, zarządzania ryzykiem, compliance i audytu wewnętrznego.

System zarządzania wspierany jest przez Komitety i zespoły funkcyjne zajmujące się między innymi zagadnieniami związanymi z zarządzaniem ryzykiem, oceną ryzyka, inwestowaniem, produktami i ich dystrybucją oraz jakością danych.

W Spółce funkcjonuje system zarządzania ryzykiem oparty na modelu ERM (Enterprise Risk Management). Spółka posiada również Strategię zarządzania ryzykiem, której celem jest uregulowanie zasad zarządzania ryzykiem w Spółce, a także określenie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

W okresie sprawozdawczym powołano Komitet Audytu. Do tego czasu funkcję Komitetu Audytu pełniła Rada Nadzorcza. Nie wystąpiły inne istotne zmiany w systemie zarządzania, miały natomiast miejsce zmiany osobowe w składach organów statutowych Towarzystwa: Zarządu i Rady Nadzorczej.

Szczegółowe informacje na temat systemu zarządzania przedstawiono w części B niniejszego sprawozdania.

Profil ryzyka

W toku prowadzenia działalności ubezpieczeniowej Towarzystwo narażone jest na następujące istotne ryzyka:

- a. ryzyka wymienione w Formule standardowej:
  - ryzyka aktuarialne (ubezpieczeniowe),
  - ryzyka rynkowe,
  - ryzyka kredytowe i kontrahenta,
  - ryzyko płynności,
  - ryzyka operacyjne,

b. inne ryzyka, na które Spółka jest narażona:

- ryzyka compliance,
- pozostałe rodzaje ryzyka.

Spółka określa w regulacjach dotyczących zarządzania ryzykiem szczegółowe zasady identyfikacji, zarządzania, pomiaru i monitorowania ryzyk oraz ich raportowania w ramach jednostek organizacyjnych.

Największy wpływ na wielkość SCR wyznaczonego formułą standardową w okresie sprawozdawczym i w okresie porównywalnym miały ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych oraz ryzyko rynkowe.

W porównaniu do poprzedniego roku nie doszło do istotnych zmian w profilu ryzyka.

Szczegółowe informacje na temat profilu ryzyka Spółki przedstawiono w części C niniejszego sprawozdania.

Wycena dla celów wypłacalności

Podstawową metodą stosowaną do wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe jest wycena rynkowa, natomiast rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wyceniane są z uwzględnieniem najlepszego oszacowania opartego o przyszłe prognozowane przepływy pieniężne wynikające z umów ubezpieczenia zawartych przez Towarzystwo. Najlepsze oszacowanie powiększane jest o margines ryzyka wyznaczony metodą kosztu kapitału dopuszczonych środków własnych odpowiadających kapitałowemu wymogowi wypłacalności w przyszłości, koniecznemu do pokrycia zobowiązań ubezpieczeniowych w całym okresie trwania portfela polis.

Gdy zastosowanie metody wyceny według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach lub przy zastosowaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach podobnych aktywów i zobowiązań jest niemożliwe Spółka do wyceny aktywów i zobowiązań stosuje alternatywne metody wyceny opisane w rozdziale D.4 niniejszego sprawozdania. W porównaniu do poprzedniego roku nie doszło do istotnych zmian w sposobie wyceny dla celów wypłacalności.

Szczegóły dotyczące metod wyceny na potrzeby Wypłacalności II oraz różnic w stosunku do wycen stosowanych na potrzeby sprawozdań finansowych przedstawiono w części D niniejszego sprawozdania.

Zarządzanie kapitałem

Obowiązkiem Spółki wynikającym z przepisów prawa jest posiadanie środków własnych w wysokości nie niższej niż minimalny wymóg wypłacalności (MCR) i kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR) – rozumiany jako wskaźnik wypłacalności w wysokości 100%.

W Strategii zarządzania ryzykiem, Spółka ustala ostrożnościowo wewnętrzny limit wskaźnika pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności SCR środkami własnymi na poziomie 120%. Poziom alarmowy wskaźnika określony jest w wysokości 150%.

Środki własne stanowiące pokrycie SCR są klasyfikowane w trzech kategoriach, w zależności od ich zdolności do absorbowania strat. W okresie sprawozdawczym i w okresie porównywalnym wszystkie środki własne Spółki zostały zaklasyfikowane do środków o najwyższej zdolności do absorbowania strat tj. do Kategorii 1.

W okresie sprawozdawczym i na dzień 31 grudnia 2017 roku Towarzystwo posiadało wystarczające środki własne na pokrycie wymogów kapitałowych. Pozycja kapitałowa Spółki jest stabilna i utrzymuje się na wysokim poziomie. Stosunek dopuszczonych środków własnych do SCR (wskaźnik wypłacalności) na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 250,9% i nie zmienił się istotnie w stosunku do wskaźnika ustalonego na dzień 31 grudnia 2016 roku, który wyniósł 243,1%.

W okresie sprawozdawczym nie doszło do istotnych zmian w sposobie zarządzania kapitałem.

Szczegóły dotyczące minimalnego wymogu wypłacalności (MCR), kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) oraz środków własnych na ich pokrycie przedstawiono w części E niniejszego sprawozdania.

A. Działalność i wyniki operacyjne

A.1. Działalność

A.1.1. Informacje ogólne

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A. prowadzi działalność na podstawie zezwolenia Ministra Finansów z dnia 7 listopada 1994 roku. Postanowienie Sądu w sprawie rejestracji Spółki zostało wydane w dniu 28 listopada 1994 roku.

Spółka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Fabrycznej Wydział VI Rejestrowy pod numerem 0000002736.

Dane kontaktowe Spółki:

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A.
ul. Gwiazdzista 62
53-413 Wrocław

Dane kontaktowe organu odpowiedzialnego za nadzór nad zakładem ubezpieczeń:

Komisja Nadzoru Finansowego
Plac Powstańców Warszawy 1
00-030 Warszawa

Dane kontaktowe organu sprawującego nadzór nad grupą, do której należy zakład:

Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht
Marie-Curie-Str. 24-28
60439 Frankfurt

Dane kontaktowe biegłych rewidentów zakładu:

Marcin Dymek, biegły rewident nr 9899
Artur Chądryński, biegły rewident nr 11541
działający w imieniu KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa

Informacje dotyczące udziałowców posiadających znaczne pakiety akcji Spółki

Kapitał akcyjny TU Europa S.A. wynosi 37 800 000 zł i dzieli się na 9.450.000 akcji o wartości nominalnej 4 zł za każdą akcję.

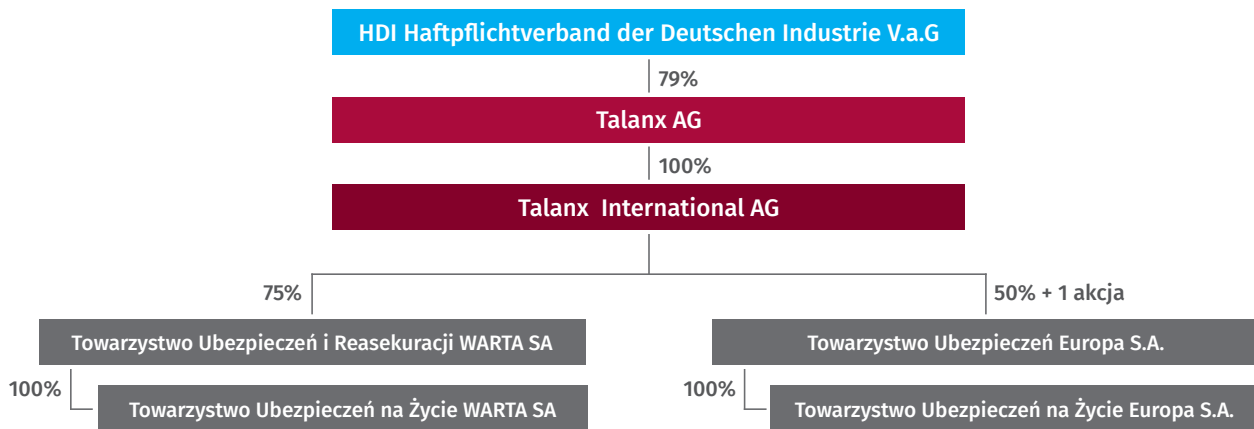
Wykaz akcjonariuszy posiadający co najmniej 5% liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu TU Europa S.A. na dzień 31.12.2017 r.

Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji	Udział w kapitale	Udział w głosach na WZA
Talanx International AG	4.725.001	50%*	50%
Meiji Yasuda Life Insurance Company	3.161.586	33,46%	33,46%
Getin Noble Bank S.A.	858.334	9,08%	9,08%**
Getin Holding S.A.	705 079	7,46%	7,46%

* 50% + 1 akcja.

** Na podstawie umowy zastawu cywilnego oraz zastawu rejestrowego zawartych pomiędzy Getin Holding S.A. i Getin Noble Bank S.A. prawo głosu z akcji należących do Getin Noble Bank S.A. przysługuje Getin Holding S.A.

Poniżej przedstawiono uproszczony schemat struktury Grupy Talanx wraz z podmiotem dominującym Grupy Talanx, do której należy Spółka:

Pełny schemat struktury grupy Talanx dostępny jest na stronie <http://www.talanx.com/~/media/Files/T/Talanx/pdfcontent/k-struktur.pdf>

A.1.2. Istotne linie biznesowe oraz tereny geograficzne, w których Spółka prowadzi działalność

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A. prowadzi działalność wyłącznie na terenie Polski.

Za istotne linie biznesowe zostały przyjęte linie, dla których udział w całkowitej składce przypisanej brutto jest większy niż 20%.

Prezentacja obejmująca krótką charakterystykę kluczowych dla Spółki linii biznesowych:

- Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych – w ramach tej linii biznesowej oferowana jest ochrona w zakresie:
  - Ubezpieczenie nieruchomości – to ubezpieczenie, które w podstawowym zakresie może obejmować ochronę „murów” oraz elementów stałych od następujących zdarzeń losowych: ciężar śniegu lub lodu, deszcz nawalny, dym i sadza, eksplozja, grad, huragan, implozja, lawina, osuwanie się ziemi, powódź, pożar, przepięcie, sptyw wód po zboczach, uderzenie pioruna, uderzenie pojazdu, upadek drzewa lub jego części, upadek statku powietrznego, zalanie, zapadanie się ziemi oraz akcja ratownicza. Może być również poszerzone o inne ryzyka ubezpieczeniowe, jak ubezpieczenia od kradzieży, przez odpowiedzialność cywilną (OC) w życiu prywatnym, a skończywszy na home assistance.
  - Ubezpieczenie mienia będącego przedmiotem umów leasingu – obejmuje ochroną mienie przekazane leasingobiorcy do używania na podstawie Umowy leasingu. Ochroną objęte są ruchomości z wyłączeniem pojazdów dopuszczonych do ruchu drogowego, statków powietrznych, taboru kolejowego oraz mienia w nich zainstalowanego. Zakres ubezpieczenia obejmuje między innymi ryzyka takie jak: deszcz nawalny, grad, huragan, pośrednie uderzenie pioruna, powódź, pożar, przewrócenie się drzew, masztów.
  - Ubezpieczenie mienia dla mikroprzedsiębiorców – obejmuje ochroną mienie stanowiące własność mikroprzedsiębiorców lub, które jest użytkowane na podstawie innych umów, służące wykonywaniu działalności gospodarczej, a które jednocześnie nie przekracza łącznej wartości 2 mln zł. Ubezpieczenie działa w przypadku zaistnienia wszystkich zdarzeń (formuła „all risk”) zniszczenia lub uszkodzenia, o ile nie zostały wyłączone w OWU. Ochroną mogą zostać objęte m.in.: budynki, budowle, lokale, z wyłączeniem ryzyka kradzieży z włamaniem i rabunku, maszyny, urządzenia, wyposażenie, nakłady adaptacyjne, środki obrotowe, wartości pieniężne, mienie osób trzecich i mienie pracownicze.
  - Ubezpieczenie ochrony sprzętu – chroni przed awariami sprzętu po zakończeniu gwarancji producenta i działa po upływie gwarancji producenta przez maksymalny okres do 3 lat, a także od dnia zakupu sprzętu chroni już sprzęt przed jego przypadkowym uszkodzeniem, dewastacją, kradzieżą lub rabunkiem.
  - Ubezpieczenie wyświetlacza – w ramach tego ubezpieczenia ubezpieczyciel obejmuje ochroną koszt naprawy wyświetlacza telefonu na skutek przypadkowego uszkodzenia.
  - Ubezpieczenie utraty gotówki, zniszczenie zakupów – ochrona w przypadku utraty pobranej gotówki z bankomatu w wyniku kradzieży, utraty lub zniszczenia zakupów zrobionych przez ubezpieczonego przy użyciu karty, utrata rzeczy osobistych m.in. kluczy do miejsca zamieszkania, kluczy do pojazdu, dokumentów, telefonu komórkowego, portfela, torebki w wyniku ognia lub kradzieży.
- Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych – w ramach tej linii biznesowej oferowana jest ochrona m.in. w zakresie:
  - Ubezpieczenie na wypadek straty finansowej w wyniku błędów księgowych- Ubezpieczenia działa w przypadku poniesienia przez ubezpieczonego kosztów, powstałych w skutek błędu księgowego, tj. niewykonania lub nienależytego wykonania umowy zawartej z ubezpieczonym. W takiej sytuacji ubezpieczyciel dokona zwrotu powstałych kosztów.
  - Ubezpieczenie kosztów rezygnacji – ochrona wydatków finansowych poniesionych za zakup podróży, m.in. imprezy turystycznej, biletu podróży. Produkt zapewnia odzyskanie 100% zapłaconej ceny podróży, gdy klient nie ma możliwości jej realizacji lub przerwie ją z różnych przyczyn, m.in. nagłej choroby, nieszczęśliwego wypadku, śmierci osoby bliskiej, utraty pracy.
  - Nieuprawnione użycie karty – ubezpieczenie w przypadku nieuprawnionego użycia karty płatniczej, powodujące zmianę salda rachunku. Produkt zapewnia zwrot kosztów, które obciążąły rachunek karty.
  - Ubezpieczenia na wypadek utraty zysku – ubezpieczenie w przypadku uzyskania przez klienta niższego zysku brutto w ramach wykonywanej działalności gospodarczej będący następstwem szkody w mieniu.

- e. Ubezpieczenie na wypadek upadłości ubezpieczonego – ubezpieczenie w przypadku wystąpienia upadłości przedsiębiorstwa, rozumianego jako prawomocne postanowienie sądu o ogłoszeniu upadłości firmy.
- f. Ubezpieczenia na wypadek straty finansowej GAP – ubezpieczenie w przypadku zajścia straty finansowej polegającej na powstaniu szkody całkowitej na pojeździe, w wyniku utraty, zniszczenia lub uszkodzenia, wskutek którego naprawa jest nieuzasadniona.
- g. Ubezpieczenia na wypadek utraty stałych źródeł dochodów – ubezpieczenie w przypadku utraty stałego źródła dochodów na podstawie, m.in. stosunku pracy/stosunku służbowego/kontraktu menedżerskiego. Produkt zapewnia miesięczne świadczenia, gdy klient utraci stałe źródło dochodów z różnych przyczyn, m.in.: hospitalizacji, następstwie nieszczęśliwego wypadku lub w przypadku zgonu.

A.1.2. Istotne zdarzenia

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Towarzystwa Ubezpieczeń Europa SA w dniu 28 marca 2018 roku podjęło uchwałę dotyczącą podziału zysku za rok 2017 przeznaczając 53 015 tys. zł na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. Wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 4 kwietnia 2018 roku.

W dniu 4 kwietnia 2017 roku Spółka wypłaciła akcjonariuszom dywidendę z zysku za rok 2016 w wysokości 41 202 tys. zł.

A.2. Wynik z działalności ubezpieczeniowej

Wyniki z działalności ubezpieczeniowej zaprezentowane w niniejszym rozdziale są zgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniu finansowym Towarzystwa sporządzonym zgodnie z Ustawą o rachunkowości.

	2017	2016	Dynamika%
Wynik techniczny	60 404	75 975	-20,5%
Wynik z działalności lokacyjnej	15 316	-8 972	270,7%
Pozostałe przychody	6 153	6 009	2,4%
Pozostałe koszty	13 634	13 787	-1,1%
Podatek dochodowy	15 182	17 956	-15,4%
Zysk netto	53 057	41 270	28,6%

Spółka zakończyła 2017 rok z zyskiem netto w wysokości 53 057 tys. zł, wobec 41 270 tys. zł zysku wypracowanego w 2016 roku (+28,6%). Głównym czynnikiem mającym wpływ na wzrost wyniku finansowego Spółki w roku 2017 były wyższe wyniki z działalności lokacyjnej, które w 2017 wyniosły 15 316 tys. zł w porównaniu do (-8 972 tys. zł) wyniku wypracowanego w roku poprzednim. Zmiana ta jest konsekwencją ujęcia w tej pozycji w roku 2016 ujemnego wyniku sprzedaży akcji Open Life Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. Spółka odnotowała spadek wyniku technicznego o 15 571 tys. zł (-20,5%) osiągając w roku 2017 wynik 60 404 tys. zł w porównaniu do 75 975 tys. zł wyniku osiągniętego w analogicznym okresie roku poprzedniego. Spadek wyniku jest konsekwencją wyższych kosztów administracyjnych oraz niższej składki zarobionej netto m.in. na ubezpieczeniach od ognia i innych szkód rzeczowych oraz na różnych ryzykach finansowych.

W 2017 roku TU Europa S.A. osiągnęła łączny przypis składki brutto w wysokości 383 355 tys. zł w porównaniu z 296 501 tys. zł osiągniętych w 2016 roku (86 854 tys. zł, tj, 29,3%). Wzrost składki przypisanej brutto jest konsekwencją wyższej sprzedaży ubezpieczeń dotyczących różnych ryzyk finansowych (+57 476 tys. zł) oraz wyższej sprzedaży ubezpieczeń dotyczących ochrony prawnej (+47 229 tys. zł). W roku 2017 nastąpił natomiast spadek składki przypisanej brutto dla ubezpieczeń na wypadek utraty dochodów (-21 644 tys. zł).

Przypis składki brutto w podziale na linie biznesowe zaprezentowano w tabeli poniżej:

Składka przypisana brutto	2017	2016
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	17 435	15 634
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	23 828	45 472
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	128	106
Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych	105 845	97 962
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	-1 735	2 439
Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej	41 406	44 922
Ubezpieczenia ochrony prawnej	74 347	27 118
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	15 408	13 632
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	106 692	49 216
Razem	383 355	296 501

Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto wyniosły w 2017 roku 79 998 tys. zł w porównaniu do 66 256 tys. zł w roku 2016. Największy udział w odszkodowaniach i świadczeniach stanowią ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych (30,0% w roku 2017 oraz 37,1% w roku 2016) oraz ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych (29,5% w roku 2017 oraz 23,6% w roku 2016).

Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w podziale na linie biznesowe zaprezentowano w tabeli poniżej:

Odszkodowania i świadczenia	2017	2016
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	16 028	9 505
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	4 344	3 935
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	331	234
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	0	0
Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych	23 975	24 604
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	48	67
Ubezpieczenia kredytów i gwarancji ubezpieczeniowej	7 440	11 283
Ubezpieczenia ochrony prawnej	2 663	293
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	1 531	718
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	23 637	15 617
Razem	79 998	66 256

Koszty akwizycji i koszty administracyjne.

Koszty akwizycji wyniosły w 2017 roku 258 172 tys. zł, w roku 2016 osiągnęły poziom 311 496 tys. zł, co oznacza spadek o 53 324 tys. zł (-17,1%). Na tę kwotę składają się przede wszystkim prowizje akwizycyjne wypłacone. Spadek kosztów akwizycji związany jest głównie ze spadkiem składki zarobionej.

Koszty administracyjne Spółki w 2017 roku osiągnęły wartość 47 502 tys. zł, w roku 2016 było to 43 322 tys. zł (+9,7%).

Koszty w podziale na linie biznesowe przedstawia formularz S.05.01.02 „Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych” stanowiący załącznik do sprawozdania.

A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

Wyniki z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej) zaprezentowane w niniejszym rozdziale są zgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniu finansowym Towarzystwa sporządzonym zgodnie z Ustawą o rachunkowości.

Głównym celem polityki lokacyjnej Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A. jest wzrost wartości lokowanych aktywów przy zachowaniu najwyższego poziomu bezpieczeństwa dokonywanych inwestycji przy jednoczesnym zachowaniu płynności ulokowanych środków.

Okres sprawozdawczy	2017	2016
Przychody z lokat	15 965	14 502
Nie zrealizowane zyski z lokat	1 430	2 630
Koszty działalności lokacyjnej	2 079	26 106
Nie zrealizowane straty na lokatach	0	-
Wynik z działalności lokacyjnej	15 316	-8 972

Wynik z działalności lokacyjnej w podziale na kategorie lokat przedstawia tabela poniżej:

Okres sprawozdawczy	2017	2016
Przychody z lokat bankowych	5 641	7 603
Przychody z jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych	2 351	3 269
Przychody z instrumentów dłużnych, w tym utrata wartości	8 570	4 529
Wynik ze sprzedaży udziałów i akcji	-	-21 885
Utrata wartości udziałów i akcji	-	-1 431
Koszty utrzymania nieruchomości	-209	-226
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	-1 038	-831
Wynik z działalności lokacyjnej	15 316	-8 972
Zmiana Kapitału z aktualizacji wyceny, w tym:	5 431	-36 321
Instrumenty dłużne	4 034	23
Udziały i akcje	1 397	-36 344

Całkowity wynik na działalności lokacyjnej w 2017 roku wyniósł 15 316 tys. zł, z czego przychody z lokat wynoszą 15 965 tys. zł, nie zrealizowane zyski z lokat 1 430 tys. zł, koszty działalności lokacyjnej 2 079 tys. zł.

W roku 2016 całkowity wynik na działalności lokacyjnej wyniósł (-8 972 tys. zł). Ujemny wynik w 2016 roku spowodowany był wysokimi kosztami działalności lokacyjnej, które zawierały wpływ sprzedaży spółki Open Life Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. (-21 885 tys. zł). Największe pozycje w przychodach z lokat w 2016 roku stanowiły przychody z lokat bankowych o wartości 7 603 tys. zł, przychody z papierów wartościowych 4 529 tys. zł. oraz przychody z jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych wynoszące 3 269 tys. zł.

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A. nie prowadzi inwestycji związanych z sekurytyzacją.

A.4. Wyniki z pozostałych rodzajów działalności

Wyniki z pozostałych rodzajów działalności zaprezentowane w niniejszym rozdziale są zgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniu finansowym Towarzystwa sporządzonym zgodnie z Ustawą o rachunkowości.

Okres sprawozdawczy	2017	2016
Pozostałe przychody operacyjne	6 153	6 009
Pozostałe koszty	13 634	13 787
Wyniki z pozostałych rodzajów działalności	-7 481	-7 778

Pozostałe przychody operacyjne w 2017 roku wyniosły 6 153 tys. zł, w porównaniu do 6 009 tys. zł osiągniętych w 2016 roku. Największy udział w przychodach operacyjnych stanowią przychody z tytułu wykonywania przez Spółkę czynności Korespondenta.

Pozostałe koszty wyniosły w 2017 roku 13 634 tys. zł, w 2016 roku koszty te wyniosły 13 787 tys. zł. Największy udział w kosztach stanowi podatek od niektórych instytucji finansowych.

A.5. Wszelkie inne informacje

Wszystkie istotne informacje związane z działalnością i wynikami operacyjnymi zostały uwzględnione w punktach A.1.- A.4.

B. System zarządzania

B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania

System zarządzania Spółki jest adekwatny do charakteru, skali i złożoności ryzyk charakterystycznych dla działalności Towarzystwa.

Spółka dokłada wszelkich starań, aby proces zarządzania odbywał się z pełną ochroną praw ubezpieczonych oraz z poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa. System zarządzania poddawany jest regularnym przeglądom wewnętrznym, co najmniej raz w roku oraz w przypadku zaistnienia istotnych zmian w strukturze systemu zarządzania.

B.1.1. System zarządzania

Nadrzędnym dokumentem regulującym działalność Spółki jest Statut, który zawiera najważniejsze kwestie dotyczące działalności zakładu ubezpieczeń, m.in. takie jak:

- 1) rodzaj prowadzonej działalności,
- 2) kapitał, prawa i obowiązki akcjonariuszy,
- 3) organy Spółki, ich kompetencje, zasady powoływania,
- 4) fundusze i rachunkowość Spółki.

W Spółce funkcjonuje regulacja wewnętrzna, która normuje zasady zarządzania, zapewniając skuteczne, prawidłowe i ostrożne zarządzanie prowadzoną działalnością. Regulacją opisującą strukturę organizacyjną Spółki jest Regulamin Organizacyjny. Regulamin Organizacyjny definiuje również zakres zadań i obowiązków poszczególnych jednostek organizacyjnych Spółki.

Zarząd zapewnia, aby struktura organizacyjna Spółki była przejrzysta i odpowiednia do skali i charakteru prowadzonej działalności, a także aby zakresy odpowiedzialności były jasno przypisane i właściwie przydzielone.

Walne Zgromadzenie

Zasady funkcjonowania Walnego Zgromadzenia określają przepisy prawa, Statut oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia, które regulują sposób jego zwoływania oraz przebieg. Do obowiązków Walnego Zgromadzenia należy m.in. zatwierdzanie Statutu Spółki, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego.

Rada Nadzorcza

Zasady funkcjonowania Rady Nadzorczej w Spółce określają przepisy prawa, Statut oraz Regulamin Rady Nadzorczej, które definiują jej organizację oraz szczegółowe kompetencje.

Rada Nadzorcza składa się z co najmniej pięciu osób, w tym Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza Rady, którzy, wraz z pozostałymi Członkami, powoływani są przez Walne Zgromadzenie na okres 3 lat. Członków Rady Nadzorczej powołuje się na okres wspólnej kadencji. W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 17 października 2017 roku Rada Nadzorcza składała się z 5 Członków. W dniu 18 października 2017 roku Walne Zgromadzenie postanowiło o zwiększeniu liczby członków Rady Nadzorczej do 9. Rada Nadzorcza zwoływana jest w miarę potrzeb, nie rzadziej niż trzy razy w roku obrotowym.

Do obowiązków Rady Nadzorczej należy między innymi badanie i ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami, dokumentami jak i ze stanem faktycznym oraz ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny.

Ponadto do kompetencji Rady Nadzorczej należy m.in.:

- sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności w tym nad procesem zarządzania ryzykiem;
- podejmowanie uchwał, wydawanie zaleceń i opinii oraz wnioskowanie do Walnego Zgromadzenia;
- wykonywanie zadań w ramach Komitetu Audytu;
- powołanie i odwołanie Członków Zarządu Spółki; powierzenie jednemu z Członków Zarządu funkcji Prezesa Zarządu; powierzenie jednemu lub większej liczbie Członków Zarządu funkcji Wiceprezesa Zarządu;
- zatwierdzanie rocznego budżetu i biznes planu oraz planu strategicznego Spółki.

Komitet Audytu

W dniu 19 października 2017 roku Rada Nadzorcza powołała Komitet Audytu w składzie:

1. Wiesław Thor – Przewodniczący Komitetu Audytu,
2. Krzysztof Kokot – Członek Komitetu Audytu,
3. Oliver Schmid – Członek Komitetu Audytu.

Do tego dnia zadania Komitetu Audytu wykonywała Rada Nadzorcza. W ramach niniejszego sprawozdania za Komitet Audytu rozumie się w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 18 października 2017 roku Radę Nadzorczą wykonującą zadania Komitetu Audytu oraz od 19 października 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku Komitet Audytu powołany uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 19 października 2017 roku.

Główne zadania Komitetu Audytu obejmują:

- monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;

- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej;
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania;
- monitorowanie zarządzania ryzykiem;
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej.

Komitet Audytu jest zobowiązany przekazać Radzie Nadzorczej wszelkie informacje pozyskane w związku z wykonywaniem swoich zadań.

Do dnia sporządzenia sprawozdania skład Komitetu Audytu pozostawał niezmienny.

Zarząd

Zarząd składa się z dwóch lub większej liczby Członków, powoływanych przez Radę Nadzorczą. Rada Nadzorcza powierza jednemu z Członków Zarządu funkcję Prezesa Zarządu, może też powierzyć jednemu lub większej liczbie Członków Zarządu funkcję Wiceprezesa Zarządu. Członkowie Zarządu powoływani są na okres 3 lat wspólnej kadencji. Zarząd zbiera się na posiedzeniach zwoływanych przez Prezesa, a w razie jego nieobecności przez Wiceprezesa lub wyznaczonego przez Prezesa lub Zarząd Członka Zarządu. Posiedzenie może być również zwołane na pisemny uzasadniony wniosek przynajmniej jednego Członka Zarządu. Posiedzenia Zarządu odbywają się co najmniej raz w miesiącu. Zarząd podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów przy quorum wynoszącym 1/2 jego składu osobowego. W przypadku równości głosów decyduje głos Prezesa Zarządu. Zarząd Spółki zapewnia przekazywanie Radzie Nadzorczej wszelkich informacji i danych, które są niezbędne do wypełniania przez jej Członków funkcji nadzorczych. Zasady podziału obowiązków pomiędzy Członków Zarządu zostały jednoznacznie określone w drodze Uchwały Zarządu. Podział ten nie prowadzi do zbędnego nakładania się kompetencji Członków Zarządu lub wewnętrznych konfliktów interesów, a także obejmuje wszystkie obszary działalności Spółki.

Do obowiązków Zarządu należy m.in.:

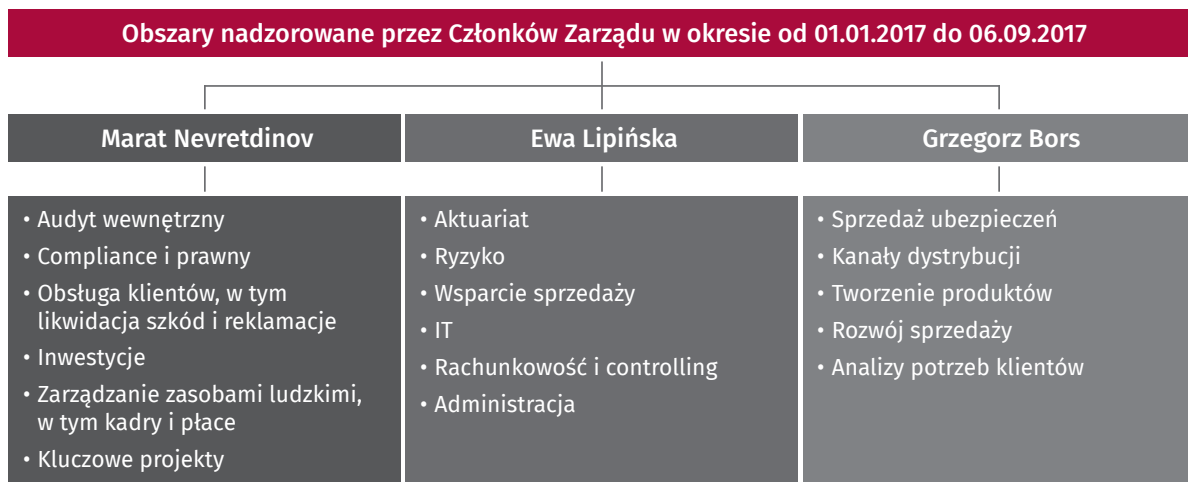
- prowadzenie spraw Spółki oraz jej reprezentowanie;
- zarządzanie majątkiem Spółki;
- określenie Strategii Spółki oraz głównych celów działania Spółki, przedkładanie Strategii Radzie Nadzorczej, a także odpowiedzialność za jej wdrożenie i realizację;
- dbanie o efektywność i przejrzystość systemu zarządzania Spółką.

W 2017 roku w Spółce nastąpiła zmiana w składzie Zarządu:

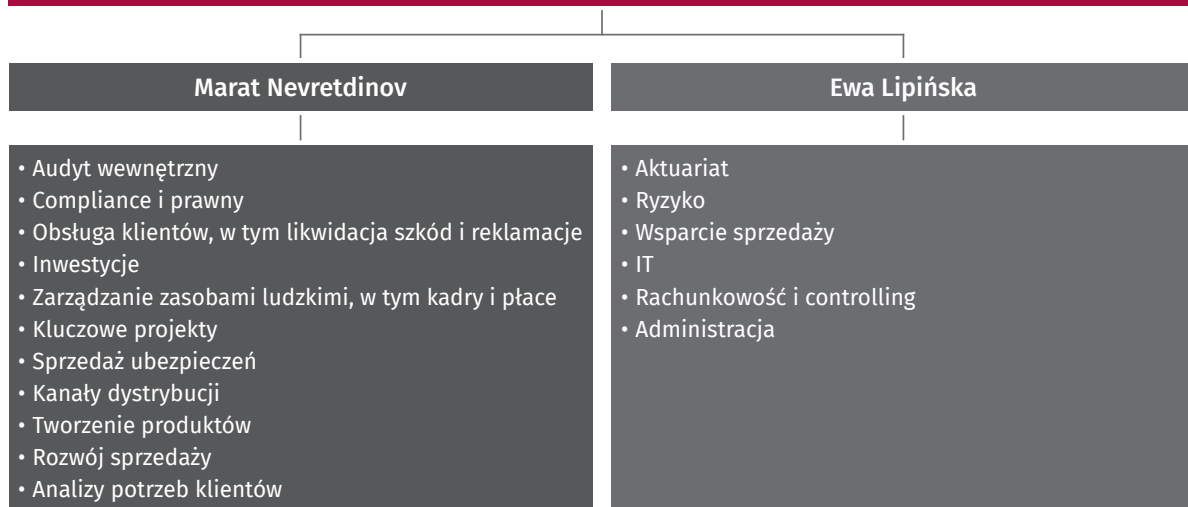
- W dniu 6 września 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o odwołaniu ze stanowiska wiceprezesa TU Europa S.A. Pana Grzegorza Borsę.

Skład Zarządu na dzień 31.12.2017 r. był następujący:

- Marat Nevretdinov Wiceprezes Zarządu;
- Ewa Lipińska Wiceprezes Zarządu.

Obszary nadzorowane przez Członków Zarządu w okresie od 07.09.2017 do 31.12.2017

Regulowanie działalności Spółki – prawo wewnętrzne oraz regulacje dotyczące jakości zarządzania

W Spółce istnieje system regulacji wewnętrznych odnoszących się do przebiegu procesów wykonywanych przez poszczególne jednostki organizacyjne. Są to wewnętrzne regulaminy, procedury, instrukcje, które opisują przebieg procesów, wyznaczają odpowiedzialności poszczególnych osób, a także wskazują na elementy kontrolne. W Spółce funkcjonuje Regulamin Zarządzania Regulacjami Wewnętrznymi, którego celem jest stworzenie spójnego systemu regulacji wewnętrznych w Spółce. Regulamin określa zasady opracowywania, aktualizacji, ewidencjonowania oraz archiwizacji i udostępniania regulacji wewnętrznych.

Spółka posiada sporządzone na piśmie zasady, które podlegają regularnym przeglądom, z obszarów: zarządzanie ryzykiem, audyt i kontrola wewnętrzna, outsourcing, działalność lokacyjna, rachunkowość, w tym w zakresie tworzenia rezerw techniczno – ubezpieczeniowych, reasekuracja, likwidacja szkód i roszczeń, ciągłość działania, wynagrodzenia oraz przyznawanie innych świadczeń, tworzenie i modyfikacja produktów ubezpieczeniowych, etyka, compliance, rozpatrywanie reklamacji, komunikacja z mediami, misseling.

Spółka opracowuje dodatkowo pisemne zasady dla tych obszarów i procesów, które:

1. uznawane są za obszary szczególnie istotne dla działalności Spółki,
2. generują podwyższone ryzyko,
3. wymagają zaangażowania większej liczby departamentów,
4. zostały wskazane przez Zarząd, Departamenty odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem, zgodność z przepisami prawa oraz audyt wewnętrzny.

Spółka dokłada wszelkich starań, aby wszystkie regulacje wewnętrzne obowiązujące w Spółce były spójne i aktualne oraz opracowywane z najwyższą starannością, z zapewnieniem przez ich właścicieli wysokiej jakości oraz zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Spółka stosuje również, przyjęte uprzednio przez wszystkie organy Spółki, Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru oraz specyfiki Spółki.

Strategia

Spółka posiada opracowaną średnioterminową Strategię działalności, której horyzont czasowy wynosi 5 lat. Strategia Spółki oprócz jasno zdefiniowanych celów, zawiera również misję, wizję oraz wartości, którymi Spółka kieruje się w realizacji swoich celów. Zakres strategii Spółki odnosi się do oferty produktowej, kanałów dystrybucji oraz rozwoju organizacji.

Komitety i zespoły funkcyjne w Spółce

W 2017 roku w Spółce działały następujące Komitety i Zespoły: Komitet ds. Ryzyka, Komitet Inwestycyjny, Komitet Oceny Ryzyka, Komitet Produktowy, Komitet Klienta Indywidualnego, Komitet ds. Zarządzania Jakością Danych, Komitet ds. Dystrybucji, Sztab Zarządzania Kryzysowego oraz Rada ds. Zmian w systemach IT.

Osoby nadzorujące kluczowe funkcje

Spółka powołała osoby nadzorujące kluczowe funkcje: funkcję aktuariálną, zarządzania ryzykiem, compliance, audytu wewnętrznego.

Obowiązki i zadania osób nadzorujących kluczowe funkcje:

- uczestniczy w komitetach i zespołach,
- raportuje do organów Spółki z zakresu nadzorowanej kluczowej funkcji,
- koordynuje działania realizowane przez kluczową funkcję,
- współpracuje z innymi osobami nadzorującymi kluczowe funkcje,
- raportuje do Grupy w ramach kluczowej funkcji,
- informuje o wszelkich stwierdzonych nieprawidłowościach i nadużyciach z zakresu nadzorowanej kluczowej funkcji,
- identyfikuje ryzyka w nadzorowanym obszarze, proponuje i monitoruje działania mitygujące.

Zmiany w systemie zarządzania w okresie sprawozdawczym

Spółka dokonuje cyklicznych, co najmniej raz w roku, przeglądów systemu zarządzania, czego efektem są adekwatne zmiany regulacji wewnętrznych.

W okresie sprawozdawczym Rada Nadzorcza powołała Komitet Audytu. W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły inne istotne zmiany w systemie zarządzania, miały natomiast miejsce zmiany osobowe w składach organów statutowych Towarzystwa: Zarządu i Rady Nadzorczej.

B.1.2. Zasady wynagrodzania

Polityka wynagrodzeń Spółki ma za zadanie zapewniać pracownikom wynagrodzenie adekwatne do ich stanowiska, kompetencji i umiejętności oraz zachęcać do realizacji celów określonych w strategii Spółki. Jednocześnie ma za zadanie zapobiec konfliktom interesów oraz eliminować potencjalny negatywny wpływ systemów wynagrodzeń na zarządzanie ryzykiem.

Spółka podczas ustalania poziomu wynagrodzenia pracowników jest zobligowana do zapewnienia, że wypłaty wynagrodzeń nie zagrażają zdolności zakładu do utrzymania odpowiedniej bazy kapitałowej wymaganej do prowadzenia działalności.

Wynagrodzenia w Spółce kształtowane są w odniesieniu do zakresu zadań oraz poziomu odpowiedzialności pracownika. System wynagradzania pracowników obejmuje elementy stałe (wynagrodzenie zasadnicze za okresy miesięczne) i zmienne (premie roczne). Podstawą do określenia łącznej wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów zbiorowych (wyniki spółki za dany rok) i ocena efektów indywidualnych w oparciu o wyniki ocen okresowych uwzględniających ocenę realizacji celów zawodowych pracownika wyznaczonych na dany okres. Część zmienna wynagrodzenia stanowi iloczyn wynagrodzenia zasadniczego, wskaźnika% odzwierciedlającego poziom realizacji indywidualnych celów zawodowych pracownika i x-krotność wynagrodzenia zasadniczego, która jest zróżnicowana w zależności od grupy pracowniczej jakiej dotyczy (handlowcy, administracja). W ramach systemu wynagradzania Spółka zapewnia również pakiet świadczeń dodatkowych związanych z ochroną zdrowia oraz wspieraniem i promowaniem aktywności sportowej.

Wynagrodzenia pracowników nie podlegają odroczeniu z wyjątkami opisanymi poniżej.

O tym czy członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie decyduje uchwała Walnego Zgromadzenia. W październiku 2017 roku Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o przyznaniu wynagrodzenia dwóm członkom Rady Nadzorczej powołanych dodatkowo do pracy w Komitecie Audytu.

Wynagrodzenie członkom Zarządu Spółki przyznawane jest na podstawie kontraktów menadżerskich zawartych pomiędzy członkami Zarządu a Spółką reprezentowaną przez Radę Nadzorczą. Wynagrodzenie członków Zarządu Spółki składa się z części stałej i zmiennej. Zgodnie z przyjętymi zasadami przyznawanie członkom Zarządu wynagrodzenia w zakresie części zmiennej oraz jej wysokość uzależniona jest od spełnienia się w stosunku do danego członka Zarządu kryteriów

finansowych (wynik finansowy) i niefinansowych ustalonych w regulacji przyjętej przez Radę Nadzorczą. Ponadto wypłata części zmiennej wynagrodzenia członków Zarządu Spółki rozłożona jest na 4 lata.

Wynagrodzenie osób nadzorujących inne kluczowe funkcje przyznawane jest na podstawie umów o pracę, regulaminu wynagradzania i premiowania przyjętego przez Spółkę. Bez względu na to czy wynagrodzenie osób nadzorujących inne kluczowe funkcje składa się wyłącznie z części stałej czy również z części zmiennej zgodnie z systemem wynagradzania pracowników opisanym wyżej, indywidualne cele zawodowe tych osób mają charakter wyłącznie jakościowy i nie są związane z osiągnięciem wskaźników finansowych. Ponadto wypłata części zmiennej rozłożona jest na 4 lata.

Spółka nie uruchomiła programów motywacyjnych opartych na uprawnieniu do akcji lub opcji na akcje.

W Spółce nie występują dodatkowe programy emerytalno-rentowe lub programy wcześniejszych emerytur dla członków Zarządu lub Rady Nadzorczej lub innych osób nadzorujących kluczowe funkcje.

B.1.3. Istotne transakcje

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły istotne transakcje z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami Zarządu lub Rady Nadzorczej.

B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

Spółka poprzez wdrożenie polityki w zakresie spełniania wymogów dotyczących kompetencji i reputacji przez osoby, które faktycznie zarządzają Spółką lub pełnią inne kluczowe funkcje zapewnia, aby osoby pełniące kluczowe funkcje posiadały kwalifikacje zawodowe, wiedzę i doświadczenie adekwatne do zajmowanego stanowiska. Ponadto osoba pełniąca kluczową funkcję w Spółce zobowiązana jest posiadać nienaganną reputację.

Do osób pełniących w Spółce kluczowe funkcje należą:

1. Członkowie Zarządu Towarzystwa;
2. Członkowie Rady Nadzorczej Towarzystwa;
3. Osoby nadzorujące w Spółce inne kluczowe funkcje, tj.:
  - a) funkcję zarządzania ryzykiem,
  - b) funkcję zgodności z przepisami,
  - c) funkcję audytu wewnętrznego,
  - d) funkcję aktuarialną.

Wszystkie osoby pełniące w Spółce kluczowe funkcje muszą spełniać wymagania dotyczące:

- a) kwalifikacji technicznych i zawodowych,
- b) wiedzy i doświadczenia (odpowiedniego dla sektora ubezpieczeniowego, finansowego lub innych rodzajów działalności),
- c) wiarygodności osobistej (rękojmi/reputacji).

Przez kwalifikacje techniczne i zawodowe osób pełniących w Towarzystwie kluczowe funkcje rozumie się: wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie dla powierzonej funkcji, jakie jest wymagane dla ostrożnego zarządzania oraz należytej realizacji powierzonych zadań.

Przez kwalifikacje techniczne i zawodowe rozumie się m.in.:

- a) wyższe wykształcenie uzyskane w Rzeczypospolitej Polskiej lub uzyskane w innym państwie wykształcenie będące wykształceniem wyższym w rozumieniu właściwych przepisów tego państwa,
- b) wiedzę i zrozumienie strategii Spółki,
- c) znajomość systemu zarządzania,
- d) znajomość języka angielskiego, o ile z uwagi na rodzaj powierzonych zadań znajomość języka angielskiego jest niezbędna,
- e) w zależności od powierzonej funkcji i wynikającego z niej zakresu zadań: wiedzę branżową, zrozumienie modelu biznesowego, umiejętność interpretacji danych finansowych i aktuarialnych, wiedzę i zrozumienie prawnych uwarunkowań działania Spółki, wiedzę z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi, doboru pracowników i planowania sukcesji.

Spełnianie wymogów w zakresie kwalifikacji zawodowych ocenia się z uwzględnieniem zasady proporcjonalności, biorąc pod uwagę ryzyko związane z powierzoną funkcją, jak również zakres działalności prowadzonej przez Spółkę oraz zakres zadań powierzonych danej osobie.

Przez reputację (osobistą wiarygodność) rozumie się zaufanie zbudowane na doświadczeniu zawodowym i współpracy z klientami zewnętrznymi i wewnętrznymi, a także dochowywanie zobowiązań oraz postępowanie zgodne z formalnymi regulacjami i obowiązującymi zwyczajami.

Osoby pełniące kluczowe funkcje musi cechować odpowiedzialność, uczciwość, nieposzlakowana opinia oraz muszą wykonywać swoje działania z poczuciem obowiązku i z należytą starannością.

Weryfikacja spełniania wyżej opisanych wymogów następuje:

- przed powierzeniem pełnienia kluczowej funkcji;
- cyklicznie, raz do roku, celem zapewnienia adekwatności wymogów do realizowanych przez daną osobę zadań i zmieniającego się otoczenia rynkowego;
- każdorazowo, w przypadku:
  - a) powzięcia przez Spółkę istotnych informacji, które mogą rzutować na możliwość dalszego pełnienia przez te osoby powierzonych funkcji, a dotyczących w szczególności:
    - możliwych działań sprzecznych z przepisami powszechnie obowiązującymi,
    - przejawów niewłaściwego zachowania rzutującego negatywnie na wizerunek Spółki lub tych osób,
    - faktów poddających w wątpliwość możliwość spełniania wymogów w zakresie kwalifikacji merytorycznych,

- faktów poddających w wątpliwość zdolność do realizacji z należytą rozwagą i starannością zadań powierzonych przez Spółkę;
- b) wprowadzenia zmian dotyczących funkcji kluczowej pełnionej przez daną osobę:
  - o charakterze funkcjonalnym – odnoszącym się w szczególności do istotnego rozszerzenia lub istotnej zmiany nadzorowanego obszaru działalności Spółki,
  - w zakresie wymagań merytorycznych – wynikających zwłaszcza ze zmian przepisów powszechnie obowiązujących, dotyczących nadzorowanej funkcji.

B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności

B.3.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.

Enterprise Risk Management

System zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A. opiera się na modelu ERM (Enterprise Risk Management), który wyraża się w pięciu głównych filarach:

Struktura organizacyjna

Struktura organizacyjna TU Europa S.A. zapewnia efektywne zarządzanie ryzykiem.

W Spółce zostały powołane jednostki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem o jasno sprecyzowanych zadaniach oraz poszczególnym pracownikom zostały przypisane odpowiednie role i odpowiedzialności w ramach procesu zarządzania ryzykiem.

Strategia

W Spółce zapewniona jest spójność pomiędzy Strategią Spółki a systemem zarządzania ryzykiem. Przy podejmowaniu istotnych decyzji operacyjnych oraz strategicznych brany jest pod uwagę poziom akceptacji ryzyka, który stanowi element zatwierdzonej przez Zarząd i Radę Nadzorczą Strategii zarządzania ryzykiem. Poziom akceptacji ryzyka jest to jedno z kluczowych pojęć i oznacza taki poziom ryzyka, na podjęcie którego TU Europa S.A. jest gotowa przy zachowaniu adekwatności kapitałowej.

Polityki i procedury

W Spółce procedury i zasady związane z zarządzaniem ryzykiem są uregulowane w odpowiednich regulacjach wewnętrznych. W szczególności dla każdego istotnego typu ryzyka w Spółce opracowana jest metodologia jego identyfikacji, oceny oraz pomiaru.

Systemy, dane i raporty

Mając na uwadze efektywne monitorowanie ryzyka oraz, w razie potrzeby, możliwość szybkiej i odpowiedniej reakcji na wszelkie nieprawidłowości, Spółka posiada szereg przygotowanych do tego narzędzi. Składają się one ze zintegrowanych systemów i procesów wewnętrznych oraz narzędzi informatycznych przetwarzających niezbędne dane oraz zapewniających właściwą komunikację wewnętrzną i raportowanie. Spółka dba również o jakość danych posiadając odpowiednią politykę jakości danych oraz powołując, czuwającą nad tym, osobę i komitet.

Kultura ryzyka

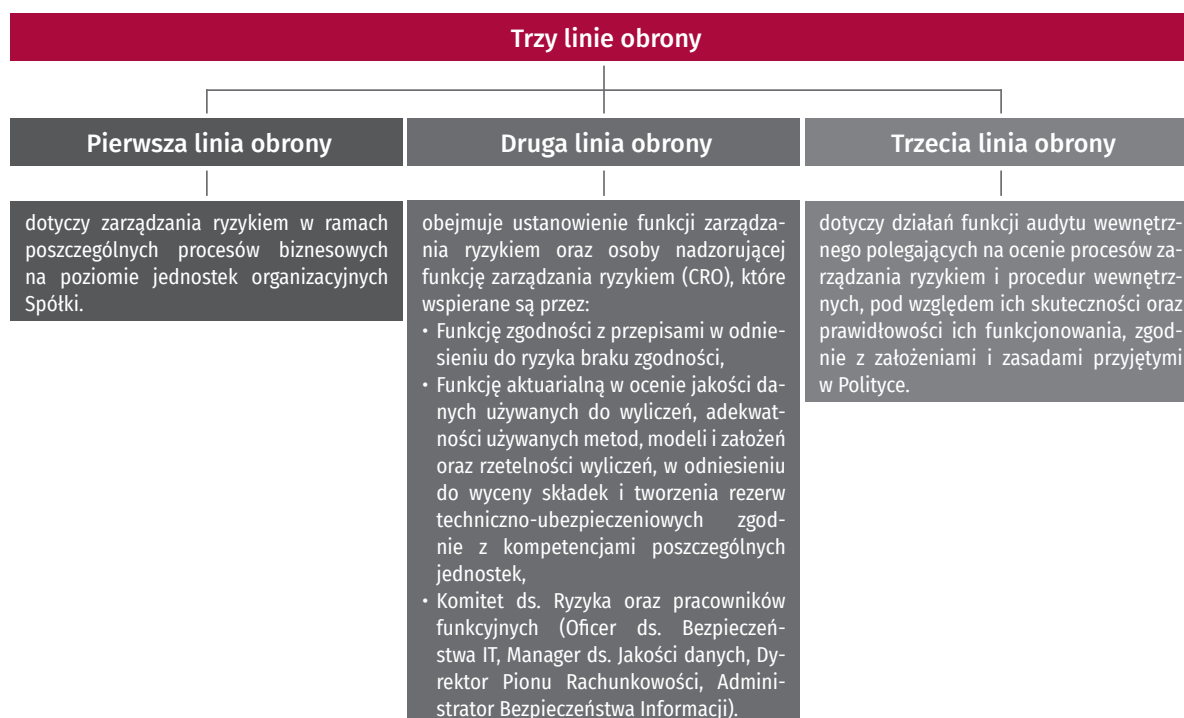
Świadomość ryzyka to bardzo istotny składnik w budowaniu harmonijnej kultury ryzyka w Spółce. Z tego powodu TU Europa S.A. kładzie duży nacisk na zwiększanie koniecznej wiedzy, umiejętności i doświadczenia w zakresie zarządzania ryzykiem wśród swoich pracowników. Pracownicy uczestniczą w szkoleniach wewnętrznych oraz warsztatach z zakresu ryzyka i innych istotnych elementów w działalności Spółki wpływających na poziom ryzyka.

W budowaniu kultury ryzyka szczególną rolę odgrywa Zarząd, który swoimi działaniami wyraża odpowiednie normy i wartości, jakimi powinna kierować się Spółka.

Ważnym elementem w budowaniu kultury ryzyka w TU Europa S.A. jest również przejrzyste i transparentne podejście Spółki do raportowania z zakresu ryzyka poprzez ujawnienie i komunikowanie o istotnych czynnikach ryzykach poszczególnym interesariuszom.

Linie obrony

Zarządzanie ryzykiem w Spółce oparte jest na tzw. Trzech liniach obrony, które przedstawione są poniższym schemacie:

B.3.2. Uregulowanie systemu zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.

Głównym dokumentem regulującym kwestie zarządzania ryzykiem jest Polityka zarządzania ryzykiem. Regulacja podlega corocznej weryfikacji oraz aktualizacji w razie istotnych zmian.

Polityka reguluje następujące kwestie:

1. Cel procesu zarządzania ryzykiem w Spółce,
2. Organizację procesu zarządzania ryzykiem, w tym role i odpowiedzialności poszczególnych osób oraz organów uczestniczących w procesie,
3. Definicję i klasyfikację ryzyka w Spółce,
4. Zasady ustalania poziomu akceptacji ryzyka,
5. Opis niektórych narzędzi wykorzystywanych w procesie zarządzania ryzykiem,
6. Zasady raportowania z zakresu ryzyka.

Strategia zarządzania ryzykiem

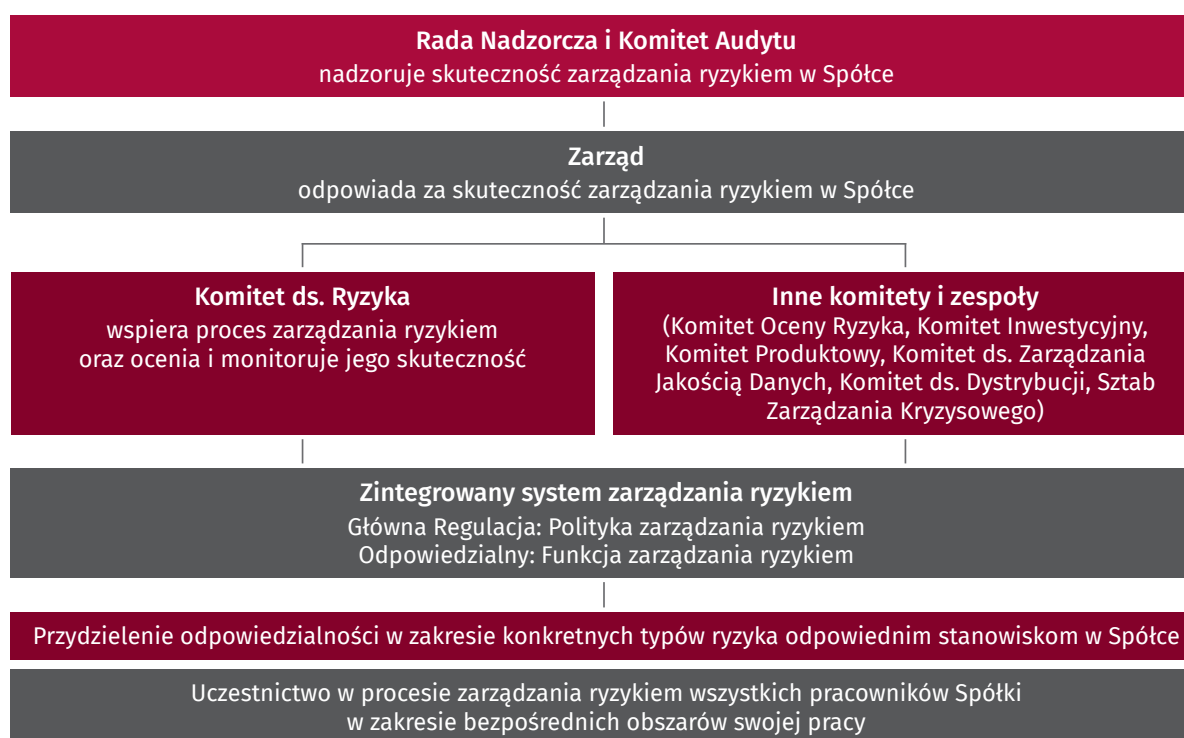
Spółka posiada Strategię zarządzania ryzykiem, której celem jest uregulowanie nadrzędnych celów oraz zasad zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A a także określenie dopuszczalnego poziomu ryzyka. Strategia określa między innymi nadrzędne zasady dotyczące dopuszczalnego poziomu w odniesieniu do poszczególnych kategorii ryzyka, wykaz ryzyk nieakceptowanych, a także wyrażone w postaci mierników jakościowych lub ilościowych maksymalne akceptowalne ekspozycje w odniesieniu do niektórych ryzyk, zwłaszcza uznanych jako szczególnie istotne i strategiczne.

Strategia jest zatwierdzana przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą oraz stanowi podstawę do uregulowania procesu zarządzania ryzykiem w Towarzystwie Ubezpieczeń Europa S.A. i ma przełożenie na regulacje wewnętrzne dotyczące tego obszaru.

Strategia zarządzania ryzykiem wynika ze strategii biznesowej Spółki i jest integralnym elementem prowadzonej działalności.

B.3.3. Organizacja zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.

Schemat struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem

Rola Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu w procesie zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza oraz Komitet Audytu sprawują nadzór nad skutecznością zarządzania ryzykiem. W tym celu organy te otrzymują:

- aktualną informację o istotnych ryzykach zidentyfikowanych w obecnej i przyszłej działalności Spółki,
- informację o skali i złożoności zidentyfikowanych ryzyk oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tymi ryzykami,
- a także inne informacje, które są niezbędne do realizowania celu określonego powyżej.

Powyższe informacje przekazywane są nie rzadziej niż raz do roku. Informacja dotycząca zarządzania ryzykiem przekazywana jest także na każde żądanie Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza, bądź też Komitet Audytu, bierze udział w ustalaniu Strategii zarządzania ryzykiem i tolerancji na ryzyko.

Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem pełni następujące role:

- odpowiada za efektywne i skuteczne zarządzanie ryzykiem w Spółce,
- powołuje osobę nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem (CRO – Chief risk officer),
- zatwierdza regulacje z zakresu zarządzania ryzykiem oraz skład Komitetu ds. Ryzyka.

Zarząd otrzymuje sprawozdania z zakresu zarządzania ryzykiem.

Zarząd jest niezwłocznie i na bieżąco informowany o wystąpieniu istotnych ryzyk, bądź też istotnych zdarzeń związanych z procesem zarządzania ryzykiem.

Zarząd Spółki poprzez kreowanie procesu zarządzania ryzykiem w Spółce uzyskuje wiedzę oraz świadomość wszystkich istotnych ryzyk, na jakie narażona jest Spółka, niezależnie od tego, czy ryzyka te są uwzględnione w obliczeniach kapitałowego wymogu wypłacalności i są mierzalne.

Funkcja zarządzania ryzykiem

Zadania przypisane do funkcji zarządzania ryzykiem realizowane są w ramach działalności dedykowanej w Spółce jednostki organizacyjnej, która została utworzona w styczniu 2010 roku najpierw jako samodzielne stanowisko dyrektorskie a następnie departament. Departament Zarządzania Ryzykiem wchodzi w skład Pionu Ryzyka, który podlega pod dedykowanego Członka Zarządu. Dyrektor Pionu Ryzyka jest osobą nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem.

Funkcja zarządzania ryzykiem jest odpowiednio zintegrowana ze strukturą organizacyjną oraz procesami decyzyjnymi, co ma miejsce poprzez określenie praw w regulacjach wewnętrznych, obowiązków i kompetencji funkcji zarządzania ryzykiem dla poszczególnych procesów, a także uczestnictwo w zespołach i komitetach funkcjonujących w Spółce. W szczególności funkcja zarządzania ryzykiem bierze udział w ocenie projektów biznesowych w celu uwzględnienia ryzyka z nimi związanego, a także opiniuje podejmowanie decyzji biznesowych w celu wsparcia w identyfikacji i oceny potencjalnych ryzyk, czynników ryzyka i ich wpływu na wypłacalność i profil ryzyka Spółki.

Główne zadania funkcji zarządzania ryzykiem są następujące:

- jest liderem całego procesu zarządzania ryzykiem,
- posiada całościową wizję implementacji procesu zarządzania ryzykiem w Spółce,
- zapewnia adekwatność procesu zarządzania ryzykiem do profilu działalności Spółki,
- współpracuje z funkcją aktuarialną, funkcją zgodności z przepisami oraz z innymi osobami, które zostały powołane w celu realizacji określonych celów w tym dotyczących bezpieczeństwa Spółki,
- wspiera Właścicieli procesów/ryzyka w konstruowaniu, wybieraniu i stosowaniu narzędzi służących identyfikacji, mierzeniu oraz ograniczaniu czynników ryzyka,
- współuczestniczy w tworzeniu i aktualizacjach procedur i polityk obowiązujących w Spółce,
- koordynuje wdrażanie regulacji i wymogów grupowych dotyczących zarządzania ryzykiem,
- koordynuje proces utrzymania ciągłości biznesowej na wypadek wystąpienia zagrożeń powodujących przerwanie normalnego trybu pracy,
- aktywnie uczestniczy w podejmowaniu decyzji biznesowych w celu wsparcia w identyfikacji i oceny potencjalnych ryzyk, czynników ryzyka i ich wpływu na wypłacalność Spółki,
- przygotowuje cykliczne (roczne, półroczne, kwartalne) raporty z zakresu ryzyka,
- wdraża kulturę zarządzania ryzykiem wśród wszystkich pracowników tak, aby każdy zatrudniony w Spółce był świadom ryzyka, z którym ma do czynienia w swojej pracy i był odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem w swoim obszarze,
- opracowuje zasady procesu własnej oceny ryzyk i wypłacalności (ORSA – Own risk and solvency assessment) oraz koordynuje proces ORSA przeprowadzany w Spółce,
- doradza Zarządowi w sprawach dotyczących zarządzania ryzykiem, w tym w strategicznych kwestiach jak strategia Spółki, połączenia lub przejęcia oraz duże projekty i inwestycje,
- współpracuje z innymi jednostkami organizacyjnymi uczestniczącymi w procesie wyliczania wymogów kapitałowych,
- sprawuje nadzór nad ryzykiem operacyjnym poprzez weryfikację zdarzeń w Bazie Zdarzeń Operacyjnych oraz weryfikację realizacji działań mitygujących.

Komitet ds. Ryzyka

Komitet pełni funkcję wspierającą dla procesu zarządzania ryzykiem, w szczególności dla działań podejmowanych przez funkcję zarządzania ryzykiem. Komitet ds. Ryzyka ocenia i monitoruje skuteczność zarządzania ryzykiem w Spółce, w tym w zakresie monitorowania poziomów ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyk oraz oceny adekwatności kapitałowej Spółki. Komitet ds. Ryzyka może w szczególności formułować rekomendacje dla Zarządu TU Europa S.A. lub poszczególnych osób lub Departamentów dotyczące podjęcia określonych działań naprawczych w celu poprawy bezpieczeństwa funkcjonowania Spółki.

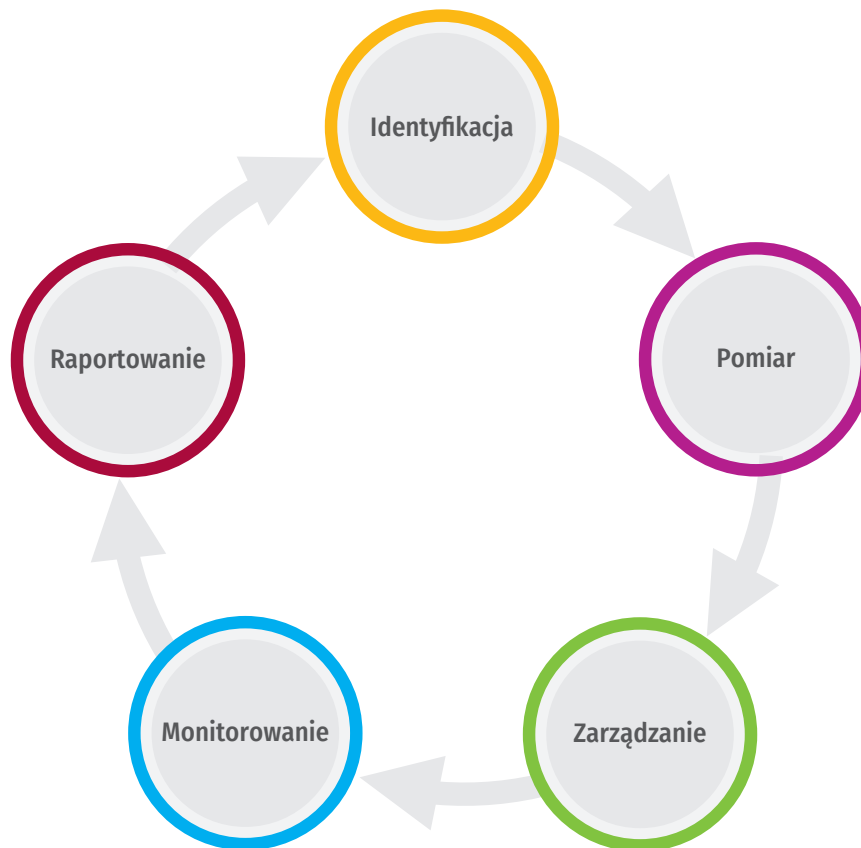
Komitet ds. Ryzyka opiniuje i/lub zatwierdza:

- poziom istotności,
- Mapę Ryzyka Spółki, która zawiera wycenę ryzyk,
- zmiany w ocenie profilu Spółki,
- listę istotnych czynników ryzyka oraz jej zmiany,
- Raport ORSA,
- regulacje wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

B.3.4. Proces zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A.

Proces zarządzania ryzykiem ma na celu ochronę przed zdarzeniami, wewnętrznymi jak i zewnętrznymi, które mogą negatywnie wpłynąć na realizację zakładanej strategii, perspektywy rozwoju, osiągane wyniki i sytuację finansową Spółki.

Proces zarządzania ryzykiem w TU Europa S.A., składa się z 5 elementów przedstawionych na poniższym schemacie.

Identyfikacja

Jest to pierwszy etap zarządzania ryzykiem, który polega na określeniu i nazwaniu każdego ryzyka, na które narażona jest Spółka w różnych obszarach swojej działalności takich jak wdrażanie produktów, obsługa klientów, administrowanie umowami, realizacja szkód, działalność inwestycyjna a także we wszystkich czynnościach operacyjnych. Identyfikacja polega również na określeniu źródeł danego ryzyka, jego przyczyny oraz skutków.

Pomiar

W tym etapie dokonywane jest dogłębne przeanalizowanie ryzyka poprzez ocenienie jego istotności oraz zmierzenie jego realnego wpływu na działalność Spółki. Najczęściej pomiar dokonywany jest poprzez podanie wartości straty jaką może spowodować ryzyko a także prawdopodobieństwa jego wystąpienia.

Zarządzanie

Bazując na wynikach poprzednich czynności Spółka wybiera działania możliwie najlepiej odpowiadające na dane ryzyko, skutkujące zabezpieczeniem Spółki przed nim bądź ograniczeniem jego dotkliwości. Podejmowane decyzje wynikają z poziomu akceptacji ryzyka i mogą prowadzić przykładowo do transferu ryzyka (poprzez reasekurację), akceptacji ryzyka wraz z określeniem limitów ekspozycji, podjęciu specyficznych działań takich jak kontrola, outsourcing, dywersyfikacja, odpowiedni układ procesów i odpowiedzialności, plany awaryjne, wsparcie ekspertów.

Monitorowanie

Polega na stałym monitorowaniu poziomów danych ryzyk, skuteczności podjętych działań a także kontrolowaniu czy nie zostały przekroczone ustalone poziomy alarmowe oraz limity tolerancji.

Raportowanie

Umożliwia efektywne informowanie o ryzykach osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji biznesowych bądź organizacyjnych w Spółce. Służy temu system raportów cyklicznych, raportów ad hoc, a także właściwe ułożony przepływ informacji i komunikacji wewnętrznej.

B.3.5. Własna ocena ryzyk i wypłacalności w TU Europa S.A.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem Spółka przeprowadza własną ocenę ryzyka i wypłacalności (proces ORSA).

Podstawowym celem procesu ORSA jest powiązanie profilu ryzyka, zarządzania ryzykiem oraz wielkości kapitału Spółki w taki sposób, aby wielkość posiadanego kapitału była odpowiednia w stosunku do ponoszonego przez Spółkę ryzyka. Opracowany przez Spółkę proces prospektywnej oceny własnych ryzyk, dostosowany do jej struktury organizacyjnej i systemu zarządzania ryzykiem, obejmuje odpowiednie i adekwatne techniki, oraz uwzględnia charakter, skalę i złożoność ryzyk właściwych dla jej działalności, w całym okresie planowania.

Spółka określa następujące strategiczne cele związane z zarządzaniem ryzykiem oraz wypłacalnością:

1. Posiadanie kapitałów w wysokości adekwatnej do ponoszonego przez Spółkę ryzyka.
2. Minimalny wskaźnik pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi, wyliczonymi wg Dyrektywy Wypłacalność II wynosi 120% dla Spółki. Poziom alarmowy wskaźnika określony jest na poziomie 150%.
3. Spółka regularnie bada zgodność i wdraża wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatności kapitałowej (wypłacalności) dostosowując je do skali prowadzonej działalności.

Proces ORSA realizowany jest w Spółce w sposób ciągły, w trakcie całego roku. Jego finalne podsumowanie następuje w IV kwartale danego roku, zgodnie z wcześniej ustalonym harmonogramem. Proces ORSA koordynuje funkcja zarządzania ryzykiem, natomiast uczestniczą w nim poszczególne jednostki organizacyjne Spółki zgodnie z przypisanymi odpowiedzialnościami.

Spółka zdefiniowała przesłanki i zasady przeprowadzania procesu ORSA w sytuacji istotnych zmian w profilu ryzyka.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności opiera się na kluczowych elementach działalności i obejmuje między innymi:

1. Ocenę ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności przy uwzględnieniu specyficznego profilu ryzyka, zatwierdzonych limitów tolerancji ryzyka oraz strategii działalności zakładu,
2. Ciągłą zgodność z wymogami kapitałowymi oraz wymogami odnoszącymi się do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych określonymi w Dyrektywie Wypłacalność II,
3. Istotność, z którą profil ryzyka Spółki odbiega od założeń leżących u podstaw kapitałowego wymogu wypłacalności, zgodnie z obowiązującymi regulacjami.

Spółka przygotowuje raport z każdego procesu ORSA. Raport podlega opiniowaniu przez Członków Komitetu ds. Ryzyka a następnie przekazywany jest do Zarządu w celu jego zatwierdzenia. Ostatni Raport został zatwierdzony przez Zarząd w dniu 28 grudnia 2017 roku oraz przekazany do organu nadzoru w dniu 11 stycznia 2018 roku.

W ramach procesu ORSA, Spółka bada m.in. ocenę ciągłej zgodności z wymogami kapitałowymi. Spółka badanie to wykonuje co najmniej raz do roku na etapie tworzenia planu finansowego i obejmuje horyzont adekwatny do okresu planowania. Spółka w 2017 roku przygotowała dwa scenariusze stresowe, które składały się z kilku zdarzeń mających pozytywny lub negatywny wpływ na wypłacalność. Zgodnie z przeprowadzoną oceną perspektywną pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności, według Dyrektywy Wypłacalność II, w Spółce będzie na bezpiecznym poziomie w latach 2018-2022 w każdym z przyjętych wariantów. W szczególności pokrycie to nie spada poniżej 120%, czyli progę wyznaczonego w Strategii zarządzania ryzykiem jako minimalny limit dla współczynnika wypłacalności.

Jako element procesu ORSA Spółka przeprowadziła w 2017 roku wyliczenia testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych istotnych czynników ryzyka. Przy uwzględnieniu ich wyników współczynnik wypłacalności nie spadł poniżej 120%, co stanowi potwierdzenie, że kapitały Spółki są adekwatne do ponoszonego ryzyka oraz, że nie istnieją znane Spółce czynniki zagrażające jej wypłacalności.

Rezultaty Procesu ORSA wspierają podejmowanie strategicznych i operacyjnych decyzji w ramach poziomu akceptacji ryzyka przy jednoczesnym uwzględnianiu profilu ryzyka, wypłacalności oraz wrażliwości na warunki skrajne (stresowe). Spółka zapewniła pełną integrację pomiędzy systemem zarządzania ryzykiem i wypłacalnością a strategią działalności Spółki co jest realizowane zarówno na etapie opracowywania Strategii Spółki, jej aktualizacji, wyznaczania celów operacyjnych, a także bieżącej działalności Spółki, w szczególności w zakresie wdrażania produktów, realizacji polityki lokacyjnej. Odbyna się to w szczególności poprzez analizę wpływu podejmowanych decyzji na profil ryzyka i pozycję kapitałową Spółki. W wyniku integracji systemów, podejmowane są również działania i decyzje mające na celu poprawę bezpieczeństwa Spółki.

B.3.6. Pozostałe informacje

W 2017 roku system zarządzania ryzykiem był systematycznie rozwijany adekwatnie do potrzeb i zmian w organizacji i otoczeniu. W raporcie z dnia 31 marca 2018 roku, przekazany Zarządowi Spółki dotyczący oceny procesu zarządzania ryzykiem realizowanym w Spółce w 2017 roku, audyt wewnętrzny, potwierdził powyższą opinię, stwierdzając, że „W ocenie Departamentu Audytu Wewnętrznego proces zarządzania ryzykiem w 2017 r. w Spółkach Europa realizowany był w sposób prawidłowy, zgodnie z jego podstawowymi założeniami wynikającymi z przyjętej w Spółkach Europa Strategii oraz Polityki zarządzania ryzykiem.”

B.4. System kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje w szczególności procedury administracyjne i księgowo, organizację kontroli wewnętrznej, odpowiednie ustalenia w zakresie sporządzania raportów na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej zakładu oraz funkcję zgodności z przepisami.

System kontroli wewnętrznej dostosowany jest do struktury organizacyjnej Spółki i stanowi element systemu zarządzania Spółką obejmując:

- mechanizmy kontroli wewnętrznej – tj. wszystkie środki kontroli wewnętrznej mające na celu zapobieganie błędom, które są wbudowane w systemy informatyczne i procedury operacyjne Spółki oraz, w zależności od potrzeb, mogą być zdefiniowane w odrębnych regulacjach wewnętrznych. Obejmują one m.in. limity, uprawnienia dostępu oraz zabezpieczenia przed nieuprawnionym dostępem, podział obowiązków, kompetencji i odpowiedzialności, ustalony obieg i ewidencje dokumentów oraz zasady ich weryfikacji i zatwierdzania, ustalony obieg informacji, czynności samokontroli, dokumentowanie i rejestrowanie czynności oraz odstępstw, weryfikacje funkcjonowania, nadzór,
- szacowanie nieosiągnięcia celów kontroli wewnętrznej w poszczególnych procesach Spółki, poprzez określenie potencjalnych zagrożeń realizacji oraz ich skutków,
- badanie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Spółki oraz zawartymi umowami, zgodnie z postanowieniami Polityki Compliance,
- kontrole funkcjonalne realizowane przez kierowników jednostek organizacyjnych i pozostałych pracowników Spółki w ramach posiadanego zakresu obowiązków,
- kontrole instytucjonalne wykonywane przez audyt wewnętrzny, stanowiący wydzieloną organizacyjnie, wyspecjalizowaną i niezależną jednostkę Spółki,

- ustalone mechanizmy monitorowania i raportowania.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej jednostki organizacyjne Spółki zobowiązane są identyfikować ryzyko:

- związane z każdą operacją, transakcją, produktem czy usługą,
- wynikające ze struktury organizacyjnej Spółki,
- związane z funkcjonowaniem podmiotów zależnych, podlegające monitorowaniu przez Spółkę.

Ryzyko identyfikuje się zgodnie z zasadami ustalonymi w Polityce zarządzania ryzykiem, a projektowane i stosowane działania kontrolne są proporcjonalne do poziomu zidentyfikowanego ryzyka i istotności realizowanego procesu.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie rozwiązań:

- zapobiegających nieprawidłowościom,
- wykrywających oraz raportujących nieprawidłowości,
- korygujących ujawnione nieprawidłowości i minimalizujących ich skutki.

Do podstawowych celów systemu kontroli wewnętrznej należą:

- wspomaganie zarządzania Spółką,
- właściwa kontrola ryzyk, skoncentrowana w szczególności na ryzykach istotnych oraz funkcjonowaniu skutecznych i efektywnych działań pozwalających na ich unikanie, eliminację lub ograniczanie znaczenia w działalności Spółki,
- zwiększanie efektywności i wydajności operacji,
- ochrona majątku oraz zapewnienie oszczędnego i wydajnego wykorzystywania zasobów Spółki,
- sporządzanie wiarygodnych informacji finansowych i pozafinansowych,
- zapewnienie zgodności postępowania z obowiązującymi przepisami prawa, planami, zawartymi umowami oraz regulacjami wewnętrznymi Spółki.

Zarząd Spółki odpowiada za wdrożenie, monitorowanie, utrzymanie i efektywność funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, dostosowanego do charakteru i profilu ryzyka oraz skali działalności Spółki, a także za bieżące wprowadzanie niezbędnych korekt oraz usprawnianie systemu. Kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są zapewnić, że wszyscy pracownicy podległej jednostki zostali zapoznani z zasadami funkcjonowania i znaczeniem systemu kontroli wewnętrznej w ich pracy oraz w realizacji celów Spółki, a także zapewnić, iż dobrze znają swoje role, obowiązki i zadania związane z kontrolą wewnętrzną. Kierownicy jednostek odpowiadają także za operacyjne wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej w podległej jednostce organizacyjnej.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Zarząd Spółki wyznacza obszary działalności lub poszczególne procesy i czynności przeznaczone do stałego monitorowania oraz okresowej weryfikacji, a także jednostki organizacyjne Spółki, którym powierzane są obowiązki z tym związane. Ustala także zasady funkcjonowania systemu informacji zarządczej (sprawozdań, raportów, analiz, itp.), umożliwiającego podejmowanie decyzji na poszczególnych szczeblach zarządzania.

Komitet Audytu Spółki, sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i funkcjonowaniem systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz okresowo ocenia adekwatność i skuteczność tych systemów lub ich elementów.

B.4.1. Funkcja zgodności z przepisami

Funkcja compliance (Funkcja zgodności z przepisami) stanowi część systemu zarządzania, zapewniającego prawidłowe i ostrożne zarządzanie Spółką.

W dniu 6 czerwca 2012 roku zostało utworzone Biuro Compliance jako osobna jednostka organizacyjna, które w marcu 2013 roku zostało przekształcone w Departament Compliance. We wrześniu 2016 roku w skutek zmian organizacyjnych departament połączono z Departamentem Prawnym tworząc nową jednostkę organizacyjną: Departament Prawny i Compliance.

Dyrektor Departamentu Prawnego i Compliance, będący osobą nadzorującą Funkcję compliance oraz Departament, który pełni Funkcję compliance stanowią wsparcie dla Dyrektora Departamentu Zarządzania Ryzykiem w zakresie ryzyka braku zgodności w ramach Drugiej Linii Obrony, zgodnie z Polityką zarządzania ryzykiem. W strukturze organizacyjnej Spółki Departament Prawny i Compliance jest niezależną jednostką organizacyjną i podlega pod dedykowanego w tym zakresie członka Zarządu. Zarząd odpowiada za ustanowienie stałe i efektywnie działającej jednostki realizującej Funkcję compliance (Departament Prawny i Compliance) oraz sprawuje nadzór nad jej funkcjonowaniem.

Funkcja compliance ma zapewniony bezpośredni kontakt oraz możliwość bezpośredniego raportowania do Rady Nadzorczej Spółki.

Zarządzanie ryzykiem compliance jest to proces identyfikowania, oceny, monitorowania i ograniczania skutków ryzyka braku zgodności z:

- przepisami prawa,
- wytycznymi regulatorów,
- regulacjami wewnętrznymi,
- przyjętymi standardami postępowania.

Proces zarządzania ryzykiem compliance jest realizowany poprzez:

- bieżącą identyfikację i monitoring ryzyka compliance we wszystkich obszarach działalności TU Europa S.A.,
- ocenę ryzyka compliance i sporządzanie Mapy Ryzyka Compliance oraz koordynowanie realizacji planów naprawczych,
- ustanowienie i aktualizację Polityki Compliance,
- informowanie Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komitetu ds. Ryzyka o nieakceptowalnych ryzykach compliance,
- wspieranie Zarządu w relacjach z regulatorami i organizacjami konsumenckimi w zakresie zgodności z przepisami prawa i standardami,
- przygotowywanie bieżących raportów na potrzeby Komitetu ds. Ryzyka i Zarządu,
- monitoring i egzekwowanie realizacji zaleceń formułowanych w wyniku przeprowadzanych kontroli compliance,
- wskazywanie niezbędnych rozwiązań, w związku ze zmianą przepisów prawa lub innych uregulowań,
- bieżący monitoring zmian w rekomendacjach, wytycznych regulatorów oraz rejestrze niedozwolonych klauzul umownych w zakresie dotyczącym działalności Spółki i informowanie pracowników Spółki o powyższych zmianach,
- zarządzanie systemem Regulacji Wewnętrznych TU Europa S.A., w tym rejestrze regulacji wewnętrznych,

- zwiększanie świadomości na temat compliance wśród pracowników, promowanie postaw etycznych, szkolenia z zakresu etyki i compliance,
- zapobieganie mobbingowi i nadużyciom,
- monitoring i analizę skarg Klientów oraz pism kierowanych z instytucji zewnętrznych i regulatorów dotyczących obszaru compliance,
- monitoring ryzyka utraty reputacji – we współpracy z Departamentem Marketingu i Public Relations,
- zarządzanie ochroną danych osobowych,
- zarządzanie ryzykiem outsourcingu,
- zarządzanie działaniami związanymi z realizacją wymogów FATCA;
- zarządzanie działaniami związanymi z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- przygotowywanie informacji na temat zmian prawa;
- wydawanie opinii prawnych lub stanowiska w kwestiach zgodności z prawem.

Departament Prawny i Compliance wspiera inne departamenty w działaniach mających na celu identyfikację, ocenę i mitygowanie ryzyka compliance w zakresie ich działalności.

Ustanowiona przez Zarząd Spółki Polityka Compliance opisuje zadania Funkcji compliance, organizację Departamentu Prawnego i Compliance pod względem realizacji Funkcji compliance oraz proces zarządzania ryzykiem braku zgodności w TU Europa S.A. Polityka podlega corocznej weryfikacji pod kątem jej aktualności.

B.5. Funkcja audytu wewnętrznego

B.5.1. Wdrożenie funkcji audytu wewnętrznego

Departament Audytu Wewnętrznego (DAW) został utworzony z dniem 01.01.2009 r. i został przyporządkowany organizacyjnie bezpośrednio dedykowanemu w tym zakresie członkowi Zarządu. Kierowanie pracami Departamentu zostało powierzone Dyrektorowi DAW. Spółka przyjęła Regulamin Audytu Wewnętrznego, określający zasady funkcjonowania audytu wewnętrznego, który jest przeglądany i okresowo uaktualniany. W grudniu 2015 roku Zarząd Spółki przyjął wytyczne określające wymagania dla osób pełniących funkcje kluczowe oraz powołał osobę nadzorującą funkcję audytu wewnętrznego – dotychczasowego Dyrektora DAW.

Głównym zadaniem funkcji audytu wewnętrznego jest ocena adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej i innych elementów systemu zarządzania.

Dyrektor DAW informuje Komitet Audytu o planach audytu, zasobach i budżecie DAW. Okresowo Dyrektor DAW informuje Komitet Audytu i Zarząd o wynikach audytów i statusie realizacji zaleceń audytu wewnętrznego. Po zakończeniu roku Dyrektor DAW sporządza sprawozdanie z działalności DAW w danym roku, które przekazywane jest do Komitetu Audytu i Zarządu.

B.5.2. Niezależność i obiektywność funkcji audytu wewnętrznego

Departament Audytu Wewnętrznego (DAW) jest oddzielną jednostką organizacyjną podlegającą bezpośrednio dedykowanemu w tym zakresie członkowi Zarządu, który odpowiada za zapewnienie DAW odpowiednich warunków do wykonywania zadań oraz za zagwarantowanie, że zakres działalności DAW nie będzie ograniczany. Dyrektor DAW może być powoływany i odwoływany na wniosek Prezesa po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej (RN).

Pracownicy DAW (audytorzy wewnętrzeni) mają nieograniczony dostęp do informacji, dokumentów, majątku i pracowników Spółki. O próbach ograniczenia dostępu informowany jest Prezes Spółki, a w uzasadnionych przypadkach Rada Nadzorcza. Dyrektor DAW ma bezpośredni dostęp do Członków Zarządu i możliwość kontaktowania się z Członkami RN oraz prawo wnioskowania do Prezesa Zarządu lub Przewodniczącego RN o wniesienie do porządku obrad Zarządu lub RN kwestii związanych z działalnością DAW oraz funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej w Spółce, a także do uczestniczenia w posiedzeniach tych organów w przypadku omawiania tematów wnioskowanych przez Dyrektora DAW.

Dyrektor DAW oraz audytorzy wewnętrzeni nie pełnią żadnych funkcji operacyjnych.

Audytorzy mają obowiązek powstrzymać się od angażowania w czynności lub działalność niezgodną z interesem Spółki lub, która mogłaby naruszyć ich niezależność czy obiektywizm w wykonywaniu obowiązków. Zobowiązani są także do powstrzymania się od realizacji zadania zapewniającego w danym obszarze, jeżeli byli odpowiedzialni za realizację czynności w tym obszarze w okresie nie krótszym niż 12 ostatnich miesięcy.

Uwzględniając zasoby osobowe DAW oraz wiedzę i doświadczenie poszczególnych audytorów Dyrektor DAW dąży do cyklicznej rotacji audytorów wykonujących zadanie w danym obszarze.

Konflikt interesów

W przypadku wystąpienia przyczyny mogącej wpłynąć na bezstronność przeprowadzenia zadania audytowego, audytorzy zobowiązani są do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie swojego przełożonego. Dyrektor DAW zobowiązany jest wykluczyć audytora z udziału w zadaniu audytowym, jeżeli zagrożona będzie obiektywność jego przeprowadzenia.

B.6. Funkcja aktuarialna

Funkcja aktuarialna została powołana przez Zarząd Spółki od dnia 1 stycznia 2016 roku uchwałą z grudnia 2015 roku. W skład funkcji aktuarialnej wchodzi pracownicy Departamentu Rezerw Aktuarialnych, Departamentu Wycen Aktuarialnych i Biura Reasekuracji Biernej. Osobą nadzorującą funkcję aktuarialną jest Aktuariusz Spółki podlegający pod dedykowanego w tym zakresie członka Zarządu. Obowiązki i zadania funkcji określa Polityka zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym, która jest przeglądana i okresowo uaktualniana.

Funkcja aktuarialna przy wykonywaniu swoich zadań współpracuje na bieżąco z funkcją zarządzania ryzykiem, Pionem Ryzyka, Pionem Rachunkowości, Departamentem Analiz i Planowania oraz Pionem Inwestycji. Aktuariusz nadzorujący funkcję aktuarialną uczestniczy w posiedzeniach Komitetu ds. Ryzyka oraz Komitetu ds. Zarządzania Jakością Danych. Osoby pełniące funkcję aktuarialną biorą udział w posiedzeniach innych komitetów powołanych w Spółce.

Aktuariusz co najmniej raz w roku informuje Zarząd i Komitet Audytu Spółki o wiarygodności i adekwatności ustalonych wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Aktuariusz na bieżąco informuje Zarząd Spółki i funkcję zarządzania ryzykiem o ryzykach zidentyfikowanych w procesie tworzenia rezerw wraz z propozycją działań mitygujących wskazane ryzyka.

Aktuariusz na bieżąco informuje Zarząd Spółki, funkcję zarządzania ryzykiem, audytu wewnętrznego i compliance o ujawnionych nieprawidłowościach w zakresie wykorzystanych danych lub metod przyjętych do wyliczenia rezerw albo ujawnienia faktów wskazujących na naruszenie przepisów prawa lub możliwość popełnienia przestępstwa.

Główne zadania funkcji aktuarialnej są następujące:

- ustalanie co kwartał wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności;
- wyznaczanie co kwartał kapitałowego wymogu wypłacalności dotyczącego ryzyka aktuarialnego;
- zapewnienie adekwatności metod i stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (funkcja aktuarialna co najmniej raz w roku bada przyjęte i stosowane metody wyceny poszczególnych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych);
- ocena co najmniej raz w roku, czy dane wykorzystane do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych są wystarczające i czy są odpowiedniej jakości;
- porównywanie co najmniej raz w roku najlepszych oszacowań w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń;
- nadzorowanie ustalania co kwartał wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności w przypadkach stosowania przybliżeń, w tym podejścia indywidualnego;
- wyrażanie co najmniej raz w roku opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia;
- wyrażanie co najmniej raz w roku opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji;
- bieżąca współpraca przy efektywnym wdrażaniu systemu zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie:
  - a) modelowania ryzyka stanowiącego podstawę obliczeń kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego,
  - b) własnej oceny ryzyka i wypłacalności Spółki;
- ustalanie co miesiąc wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów rachunkowości;
- bieżąca współpraca i raportowanie do grupowej funkcji aktuarialnej akcjonariusza.

W przypadku, gdy zakres zadań funkcji aktuarialnej jest poszerzony o inne zadania i działania nieprzypisane wprost funkcji aktuarialnej, w Spółce funkcjonują odpowiednie procedury zapewniające, że w takiej sytuacji nie występuje konflikt interesów.

B.7. Outsourcing

Spółka wdrożyła Procedurę outsourcingu regulującą proces wyboru Partnerów, zawierania umów outsourcingu, warunków i ograniczenia zlecenia czynności, w tym w szczególności czynności ubezpieczeniowych oraz monitorowania i kontroli zawartych umów i zleceń.

W Procedurze outsourcingu zostały uregulowane następujące procesy:

- kryteria kwalifikowania funkcji lub czynności jako ważnej lub podstawowej,
- proces wyboru podmiotu, któremu Spółka zamierza zlecić wykonywanie czynności,
- proces oceny podmiotów świadczących na rzecz Spółki usługi w zakresie outsourcingu,
- zapewnienie, że pośredni jak i bezpośredni konflikt interesów pomiędzy usługodawcą a Spółką jest identyfikowany i odpowiednio zarządzany,
- zakres dozwolonych i zabronionych czynności, które mogą być zlecane,
- zdefiniowanie struktury umowy oraz jej obowiązkowych postanowień,
- proces analizowania potrzeb, celów w zakresie outsourcingu,
- proces analizowania ryzyk związanych z outsourcingiem danego procesu,
- informacje, które należy zawrzeć w pisemnej umowie z usługodawcą, w szczególności zapewnienie, że umowa outsourcingu zapewnia prowadzenie przez Spółkę działalności ubezpieczeniowej zgodnie z przepisami prawa,
- plany awaryjne związane z prowadzoną działalnością, uwzględniające strategię wyjścia dotyczące podstawowych lub ważnych czynności lub funkcji podlegających outsourcingowi.

Spółka zapewnia, że outsourcing ważnych działań operacyjnych nie prowadzi do istotnego pogorszenia jakości systemu zarządzania Spółki, nadmiernego zwiększenia ryzyka operacyjnego ani pogorszenia w zakresie świadczonych usług ubezpieczeniowych poprzez:

- bieżącą analizę jakości świadczonych usług,
- bieżącą analizę efektywności świadczonych usług,
- zawarcie w umowach outsourcingu mechanizmów kontrolnych,
- odpowiednio działający system kontroli wewnętrznej w zakresie zleconych na zewnątrz czynności,
- przeprowadzanie audytu wewnętrznego w zakresie zleconych czynności,
- określenie konsekwencji niewywiązywania się z warunków wykonywania zleconych usług,
- bieżącą analizę reklamacji klientów,
- miesięczne raportowanie o prowadzonych sprawach sądowych przez kancelarie prawne z wyszczególnieniem realizowanych czynności.

Spółka wdrożyła mechanizmy kontrolne zapewniające niezwłoczne informowanie organu nadzoru o zawarciu umowy outsourcingu funkcji ważnych i podstawowych a także o istotnej zmianie w tym outsourcingu. W wewnętrznej aplikacji informatycznej funkcjonuje również mechanizm informujący automatycznie funkcję zgodności z przepisami o podpisanej umowie outsourcingu. Dodatkowo system codziennie przypomina o konieczności wystania odpowiedniej informacji do organu nadzoru.

Spółka przynajmniej raz w roku dokonuje przeglądu Procedury outsourcingu oraz dostosowuje wskazane zasady do istotnych zmian w systemie zarządzania lub obszarze outsourcingu.

Spółka zleca czynności, które są częścią istotnych procesów operacyjnych takich jak:

- ustalanie przyczyn i okoliczności wypadków ubezpieczeniowych,
- likwidację szkód i wypłacanie odszkodowań,
- prowadzenie spraw sądowych,
- obsługę i monitorowanie umów ubezpieczenia po ich zawarciu.

Zlecane czynności stanowią uzupełnienie czynności realizowanych przez jednostki organizacyjne w Spółce i dotyczą obsługi części portfela ubezpieczeniowego Spółki.

Wszystkie podmioty działające na zlecenie Spółki mają siedzibę w Polsce.

B.8. Inne informacje

W dniu 9 marca 2018 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła decyzję o powołaniu do Zarządu Pana Macieja Kloze. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia i od tego dnia Pan Maciej Kloze pełni funkcję Wiceprezesa Zarządu odpowiadając za obszar IT i Pion Obsługi Klienta (likwidacja szkód i reklamacje).

C. Profil ryzyka

Spółka definiuje ryzyko jako zidentyfikowane, mierzalne zdarzenie, czynnik bądź zjawisko wewnętrzne lub zewnętrzne, które negatywnie wpływa lub potencjalnie może wpłynąć w sposób bezpośredni lub pośredni na realizację poszczególnych celów Spółki. Termin ten nie ogranicza się do zdarzeń ubezpieczeniowych i obejmuje zdarzenia bądź zjawiska z wszystkich obszarów działalności Spółki.

W TU Europa S.A. wyodrębnione są następujące kategorie ryzyka:

a) Ryzyka wymienione w Formule standardowej:

- ryzyka aktuarialne (ubezpieczeniowe),
- ryzyka rynkowe,
- ryzyka kredytowe i kontrahenta,
- ryzyko płynności,
- ryzyka operacyjne,

b) inne ryzyka, na które Spółka jest narażona:

- ryzyka compliance,
- pozostałe rodzaje ryzyka.

Spółka określa w regulacjach dotyczących zarządzania ryzykiem szczegółowe zasady identyfikacji, zarządzania, raportowania i monitorowania ryzyk istotnych.

W uzasadnionych przypadkach ryzyko może zostać ograniczone poprzez ustanowienie limitów. Limity mogą dotyczyć w szczególności ekspozycji na określone aktywa, rodzaje ubezpieczeń, wartość sprzedaży określonych umów/productów.

Opis istotnych koncentracji ryzyka, na które narażona jest Spółka

Istotne koncentracje ryzyka Spółka identyfikuje w obszarze ryzyk aktuarialnych (ubezpieczeniowych) oraz w obszarze ryzyka kredytowego i rynkowego (ryzyko koncentracji aktywów). W pozostałych ryzykach zaliczanych do grupy ryzyk rynkowych (ryzyko stopy procentowej, ryzyko cen akcji, ryzyko walutowe, ryzyko płynności) nie występują istotne koncentracje ryzyka. Ze względu na fakt, że ryzyko operacyjne nie jest mierzalne, nie występują identyfikowalne koncentracje ryzyka operacyjnego.

Ryzyko koncentracji ubezpieczeniowej jest ograniczane poprzez dywersyfikację oferty produktowej oraz uniezależnienie zysków Spółki od jednej linii produktowej. Ponadto, ryzyko to jest rozpoznawane dzięki regularnie (comiesięcznie) sporządzanej informacji zarządczej prezentującej w szczególności wolumeny sprzedażowe i rentowność poszczególnych grup produktowych oraz realizację podstawowych parametrów (np. przypis, zmiana stanu rezerw, wynik techniczny) w porównaniu do wielkości zakładanych w planie. Regularne raportowanie do Zarządu pozwala podejmować określone decyzje zarządcze np. ograniczające sprzedaż produktów ubezpieczeniowych w danej linii produktowej lub zaostrzające kryteria underwritingowe (kryteria oceny ryzyka ubezpieczeniowego) w celu utrzymania pożądanej równowagi ekspozycji na ryzyko ubezpieczeniowe w Spółce.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku istotne ryzyko ubezpieczeniowe związane było z Ubezpieczeniem różnych ryzyk finansowych, które stanowiło 51% portfela posiadanego przez Spółkę, Ubezpieczeniami kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej, stanowiącej 18% portfela Spółki oraz Ubezpieczeniami na wypadek utraty dochodów, stanowiącej 11% portfela Spółki. W okresie sprawozdawczym udział portfela związanego z Ubezpieczeniem różnych ryzyk finansowych w ryzyku ubezpieczeniowym był na stabilnym poziomie, natomiast udziały portfeli związanych z Ubezpieczeniami kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej oraz Ubezpieczeń na wypadek utraty dochodów uległy zmniejszeniu. W ramach pozostałych linii biznesowych w okresie sprawozdawczym zwiększył się udział Ubezpieczeń ochrony prawnej.

Linia biznesowa	Wartość rezerw technicznych wg Wypłacalności II	Udział%
Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej	41 680	18%
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	116 896	51%
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	24 902	11%
Pozostałe ryzyka	44 334	19%
Razem	227 812	100%

W obszarze ryzyka kredytowego Spółka identyfikuje podwyższone ryzyko koncentracji aktywów w związku z lokowaniem środków finansowych Spółki w formie depozytów terminowych w bankach. Towarzystwo ogranicza ryzyko koncentracji poprzez stanowienie wewnętrznych limitów określających maksymalny udział wszystkich lokat (w tym obligacji) złożonych w jednym podmiocie lub grupie kapitałowej. Limity koncentracji w zakresie inwestycji aktywów finansowych określone są przez Komitet Oceny Ryzyka i podlegają cyklicznej weryfikacji zgodnie z zasadami określonymi w Spółce oraz zatwierdzonymi przez Zarząd Towarzystwa. Spełnienie powyższych limitów podlega regularnej analizie, jak również każdorazowo przed podjęciem decyzji o dokonaniu inwestycji.

☒ Poniższa tabela zawiera trzy największe ekspozycje na dzień 31 grudnia 2017 roku wobec grup kapitałowych z tytułu depozytów terminowych oraz obligacji korporacyjnych:

	Wartość wg Wypłacalności II	% udział w sumie wartości aktywów
Podmiot A	121 519	7,67%
Podmiot B	74 270	4,69%
Podmiot C	50 522	3,19%

W poniższej części znajduje się opis ryzyk, na które narażona jest Spółka w ramach wyodrębnionych kategorii ryzyka wraz z informacją o wynikach testów warunków skrajnych lub analizy wrażliwości w odniesieniu do istotnych, mierzalnych ryzyk i zdarzeń.

C.1. Ryzyko aktuarialne (ubezpieczeniowe)

Ryzyko ubezpieczeniowe związane jest z niepewnością wynikająca z przyjętego do ubezpieczenia portfela pojedynczych ryzyk, polegająca na możliwości wystąpienia zdefiniowanego w warunkach ubezpieczenia zdarzenia ubezpieczeniowego. Z uwagi na jednoczesne występowanie wielu czynników niepewności (czynników ryzyka), często powiązanych ze sobą różnorodnymi relacjami, w praktyce ryzyko ubezpieczeniowe dzieli się na kategorie badane oddzielnie i poddawane procesowi wnioskowania statystycznego.

Podstawowym ryzykiem ubezpieczeniowym jest możliwa rozbieżność pomiędzy rzeczywistym poziomem szkód ubezpieczeniowych a ich planem, oszacowanym metodami aktuarialnymi (statystycznymi), w momencie tworzenia produktu ubezpieczeniowego. Ponieważ planowanie przyszłych szkód czerpie zarówno z historycznych danych statystycznych, jak i racjonalnego wnioskowania dotyczącego przewidywanego rozwoju produktu, również wynikającego z dotychczasowych doświadczeń, jest wobec tego wrażliwe na czynniki zmieniające się w czasie.

Ubezpieczenia majątkowe i osobowe narażone są przede wszystkim na ryzyko wynikające ze zmienności w zakresie występowania, częstotliwości i dotkliwości ubezpieczanych zdarzeń oraz ze zmienności w zakresie terminu i wysokości wypłat odszkodowań i świadczeń (ryzyko składki i rezerw). Dodatkowym istotnym ryzykiem ubezpieczeniowym, na które narażona jest Spółka jest ryzyko katastroficzne, czyli ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze znacznej niepewności założeń dotyczących wyceny i tworzenia rezerw, związanych z ekstremalnymi lub nieregularnymi zdarzeniami. Poza tym, ze względu na zachowanie się ubezpieczających, produkty ubezpieczeniowe narażone są również na ryzyko rezygnacji z umowy przez ubezpieczającego.

Identyfikacja

Identyfikacja ryzyka ubezpieczeniowego rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i trwa przez cały cykl życia produktu, aż do wygaśnięcia zobowiązań wobec ubezpieczonych z niego wynikających. W pierwszym kroku Spółka analizuje warunki ubezpieczenia pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie oraz identyfikuje potencjalne ryzyka związane z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania. Przed podjęciem decyzji o wdrożeniu/ modyfikacji produktu przeprowadzana jest dodatkowo analiza jego wpływu na wymogi kapitałowe oraz przeprowadzana jest ocena ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów. W trakcie życia produktu identyfikacja ryzyka odbywa się również poprzez weryfikację i walidację zmian w produktach, monitorowanie już istniejących produktów oraz ciągłą analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, tworzenia rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Pomiar

Pomiar ryzyka aktuarialnego polega na identyfikacji czynników, których realizacja może skutkować wystąpieniem szkód oraz analizie elementów ryzyka w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia. Celem oceny ryzyka jest określenie reguł selekcji i limitowania ryzyk przyjmowanych do ubezpieczenia w celu ograniczenia przyszłej szkodowości oraz ryzyka antyselekcji. Ocena ryzyka aktuarialnego obejmuje również działania związane z reasekuracją zidentyfikowanych ryzyk. Do pomiaru ryzyka aktuarialnego wykorzystuje się analizy wybranych wskaźników, metody scenariuszowe, dane statystyczne, miary ekspozycji i wrażliwości oraz wiedzę ekspercką pracowników.

Zarządzanie

Spółka zarządza ryzykiem ubezpieczeniowym poprzez definiowanie dopuszczalnych poziomów akceptacji ryzyka dla poszczególnych kategorii ryzyka bądź linii produktowych, określenie reguł selekcji i limitowania ryzyk przyjmowanych do ubezpieczenia, wytyczne dotyczące taryfikacji produktów, monitorowanie i limitowanie kumulacji ryzyka ubezpieczeniowego badanego według określonych kryteriów, monitorowanie pojawiających się problemów. Regularnie przeprowadza się również analizy adekwatności stosowanych założeń dotyczących przyjętych założeń szkodowych i kosztowych, analizuje zmiany w schemacie rezygnacji z umowy przez ubezpieczającego oraz związane z tym trendy oraz bada wrażliwość prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zawartymi polisami ubezpieczeniowymi na zmianę tych założeń.

Dodatkowo Spółka ogranicza przyjmowane ryzyko ubezpieczeniowe między innymi poprzez cedowanie ryzyka na inne wiarygodne podmioty – reasekuratorów dbając jednocześnie o bezpieczeństwo pokrycia reasekuracyjnego.

Spółka rozpoznaje potrzeby reasekuracji biernej dla oferowanych produktów, mając na uwadze w szczególności następujące cele:

- ochrona portfeli przed ryzykiem katastroficznym,
- ochrona portfeli przed dużymi jednostkowymi szkodami,
- pomoc partnerów reasekuracyjnych przy wdrażaniu nowych linii biznesowych,
- stabilizację wyników Spółki w czasie.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa pokrycia reasekuracyjnego Spółka współpracuje z renomowanymi partnerami reasekuracyjnymi o silnej kondycji finansowej, mierzonej międzynarodowymi ratingami siły finansowej.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego polega na cyklicznej analizie poziomu ryzyka i określeniu stopnia wykorzystania ustalonych poziomów akceptacji ryzyka oraz limitów.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie ryzykiem aktuarialnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka aktuarialnego.

Testy stresu i analizy wrażliwości

W ramach procesu ORSA Spółka przeprowadziła w 2017 roku wyliczenia testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych istotnych czynników ryzyka w obszarze ryzyka ubezpieczeniowego. Testy dotyczyły następujących scenariuszy:

- 1) Wzrost współczynnika szkodowości dla tych grup produktowych, które charakteryzują się największym poziomem szkodowości;
- 2) Gwałtowny wzrost wypłat odszkodowań w segmencie gwarancji kontraktowych;
- 3) Test kumulacji ryzyka (realizacja umów o największych sumach ubezpieczenia / sumach gwarancyjnych połączona z wypłatą gwarancji ubezpieczeniowej o największej sumie gwarancyjnej nie będącej gwarancją turystyczną przy jednoczesnym upadku największego touroperatora w portfelu);
- 4) Test dla ryzyka powodzi przy założeniu, że powódź z 1997 roku zdarzyłaby się na aktualnej ekspozycji oraz przy obecnym poziomie zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Testy zostały przeprowadzone jednokrotnie (w większości na datę 30.09.2017). Dla żadnego z dokonanych testów współczynnik wypłacalności nie spadł poniżej wewnętrznego limitu wypłacalności, który wynosi 120%.

Dodatkowo, w ramach procesu ORSA, mając na uwadze ocenę ograniczeń stosowanych modeli i założeń funkcja aktuarialna przeprowadziła wg stanu na 30.09.2017 analizę wrażliwości zmiany wybranych parametrów na wartość rezerw techniczno – ubezpieczeniowych, tj.:

- wzrost stóp procentowych o 0,5 punktu procentowego,
- spadek stóp procentowych o 0,5 punktu procentowego,
- wzrost parametrów kosztowych innych niż inflacja,
- zwiększenie inflacji wynagrodzeń oraz inflacji kosztów innych niż wynagrodzenia,
- wzrost zakładanych współczynników szkodowości (prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego) o 20%, nie więcej niż do poziomu 100%.

Przeprowadzona analiza wrażliwości wskazała, że rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe nie wykazują istotnej wrażliwości na zmianę wymienionych parametrów.

C.2. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe definiowane jest jako niepewność, iż stopy procentowe, kursy walut lub ceny papierów wartościowych oraz innych instrumentów finansowych posiadanych przez Towarzystwo bądź przyjmą wartości różniące się od pierwotnie zakładanych, albo z natury są nieprzewidywalne i ich przyszłej wartości nie da się dokładnie określić. Ryzyko to może powodować powstawanie nieoczekiwanych zysków lub strat z tytułu utrzymywanych pozycji.

Działalność inwestycyjną w Spółce precyzuje szereg regulacji zatwierdzonych przez Zarząd Spółki. Działalność lokacyjna podlega nadzorowi Rady Nadzorczej, Zarządu oraz Komitetu Inwestycyjnego, które otrzymują cyklicznie informacje na temat realizowanej działalności lokacyjnej.

W celu efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym Towarzystwo lokuje środki finansowe zgodnie z zasadą ostrożnego inwestora, a więc wyłącznie w aktywa i instrumenty finansowe, których ryzyko może właściwie określić, mierzyć, monitorować, którym może właściwie zarządzać, które może właściwie kontrolować i prowadzić sprawozdawczość w zakresie ryzyka i które może właściwie uwzględnić przy ocenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności. Realizacja zasady ostrożnego inwestora odbywa się poprzez implementację mechanizmów opisanych poniżej.

Towarzystwo opracowało własny zestaw kluczowych wskaźników ryzyka dostosowanych do zasad zarządzania ryzykiem inwestycyjnym i strategii biznesowej. Kluczowe wskaźniki ryzyka opisane są w Polityce zarządzania ryzykiem.

Dodatkowo w ramach Polityki inwestycyjnej Spółka ustanowiła limity w odniesieniu do poszczególnych klas aktywów, których realizacja podlegają stałemu monitoringowi przez jednostki odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem Spółki.

W przypadku nabywania instrumentów generujących ekspozycję na ryzyko kredytowe Spółka dokonuje analizy kondycji finansowej emitenta, a także weryfikacji łącznej ekspozycji na dany podmiot lub grupę kapitałową.

Spółka ponadto opracowała Politykę zarządzania ryzykiem kredytowym kontrahenta w ramach, której wyznaczono maksymalne limity ekspozycji kredytowej kredytowej (obejmującej zarówno ekspozycję z działalności inwestycyjnej jak i ubezpieczeniowej).

Uzupełnieniem systemu zarządzania ryzykiem kredytowym jest stały monitoring jakości kredytowej emitentów posiadanych instrumentów finansowych.

C.2.1. Ryzyko stopy procentowej

Identyfikacja

Źródłem ryzyka stopy procentowej są uwarunkowania rynkowe i nieustannie zmieniający się kształt krzywej dochodowości jak również poziom rynkowych stóp procentowych. Narażone na ryzyko stopy procentowej są głównie obligacje skarbowe oraz obligacje korporacyjne o stałej stopie wyceniane wg wartości godziwej. Inwestycje w dłużne papiery Skarbu Państwa ocenione są jako najbardziej bezpieczne, jednak stosowana wycena wg wartości godziwej powoduje, że oprócz zysków odsetkowych Towarzystwo narażone jest na ryzyko zmiany bieżącej wartości kapitału obligacji.

Pomiar

Głównym narzędziem przyjętym do oceny ryzyka stopy procentowej jest duration portfela papierów dłużnych. Wartość duration jest obliczana i analizowana każdorazowo przed podjęciem decyzji o dokonaniu inwestycji w instrument narażony na ryzyko stopy procentowej. Dodatkowo Spółka sporządza szczegółowe raporty z analizą duration portfela inwestycji własnych z kwartalną częstotliwością.

Zarządzanie

Struktura lokat kształtowana jest w oparciu o oczekiwane zmiany stóp procentowych. Dodatkowo ryzyko stopy procentowej ograniczone jest udziałem lokat narażonych na to ryzyko w całym portfelu lokat, a także poprzez ustalanie takiego czasu trwania lokat, który nie spowoduje znaczącej straty w przypadku niekorzystnego kierunku zmian stopy procentowej.

Monitorowanie i raportowanie

W ramach monitorowania poziomu skuteczności zastosowanych technik ograniczania ryzyka stopy procentowej Towarzystwo w cyklach kwartalnych dokonuje obliczenia maksymalnej straty z tytułu narażenia na ryzyko stopy procentowej przy założeniu realizacji scenariuszy warunków skrajnych, obejmujących wzrost stóp procentowych o 100, 200 oraz 500 punktów bazowych.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka stopy procentowej.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2017 roku analizę wrażliwości w obszarze ryzyka stopy procentowej dla określonych parametrów zmienności. Wyliczenia zostały przeprowadzone na dzień 31 września 2017 roku. Prowadzone analizy wrażliwości obejmowały scenariusz wzrostu rynkowych stóp procentowych o 100, 200 oraz 500 punktów bazowych oraz badanie wpływu tego czynnika na zmianę wartości bilansowej aktywów narażonych na ryzyko stopy procentowej.

Przeprowadzona analiza wrażliwości wykazała, że dla opisanych wyżej scenariuszy wzrostu rynkowych stóp procentowych, aktywa narażone na ryzyko stopy procentowej nie generują istotnej zmiany środków własnych.

Spółka nie przeprowadzała dodatkowych testów stresu w obszarze ryzyka stopy procentowej.

C.2.2. Ryzyko cen instrumentów

Identyfikacja

Ryzyko cen instrumentów rozumiane jest jako niekorzystna zmiana cen rynkowych lub parametrów rynkowych wpływających na wycenę instrumentów finansowych posiadanych przez Towarzystwo. Identyfikacja poziomu ryzyka cen instrumentów dokonywana jest na etapie podejmowania decyzji o dokonaniu inwestycji w kontekście ustalonej strategii inwestycyjnej i podlega akceptacji zgodnie z ścieżką decyzyjną określoną w odpowiednich regulacjach obowiązujących w Spółce.

Pomiar

Pomiar ekspozycji Spółki na ryzyko cen instrumentów realizowany jest w ramach ustalonych limitów na poszczególne rodzaje aktywów generujące ryzyko cen instrumentów. Dodatkowo Spółka cyklicznie dokonuje pomiaru poziomu ponoszonego ryzyka w ramach testów warunków skrajnych przy uwzględnieniu trzech scenariuszy spadku wartości aktywów narażonych na ryzyko cen instrumentów w rezultacie spadku cen instrumentów o 5%, 10% oraz 20%.

Zarządzanie

Zarządzanie ryzykiem cen instrumentów realizowane jest poprzez kontrolę ekspozycji oraz limitowanie zaangażowania w instrumentach narażonych na wahania cen rynkowych.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie ryzyka cen instrumentów polega na cyklicznej analizie poziomu ryzyka w oparciu o kontrolę wykorzystania limitów oraz prowadzonych analiz wrażliwości.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka cen instrumentów.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2017 roku analizy wrażliwości w obszarze ryzyka cen instrumentów w odniesieniu do jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych posiadanych przez Towarzystwo. Analizę przeprowadzono na datę 30 września 2017 roku. Prowadzone analizy wrażliwości uwzględniały scenariusze spadku wartości ww. instrumentów o 5%, 10% oraz 20% oraz badanie wpływu tego czynnika na zmianę wartości bilansowej aktywów narażonych na ryzyko cen instrumentów.

Przeprowadzona analiza wrażliwości wykazała, że dla opisanych wyżej scenariuszy spadku wartości cen, aktywa narażone na ryzyko cen instrumentów nie generują istotnej zmiany środków własnych.

Spółka nie przeprowadzała dodatkowych testów stresu w obszarze ryzyka cen instrumentów.

C.2.3. Ryzyko walutowe

Identyfikacja

Ryzyko walutowe to ryzyko strat wynikające ze zmian kursów walutowych, w takim zakresie, w jakim przyszłe przepływy gotówki z aktywów oraz zobowiązań w walutach obcych nie są odpowiednio do siebie dopasowane.

Pomiar

Pomiar poziomu ekspozycji na ryzyko walutowe realizowany poprzez regularne analizowanie stanu aktywów i zobowiązań wg waluty. Dodatkowo Spółka cyklicznie analizuje poziom maksymalnej straty wynikającej z niekorzystnej zmiany kursu posiadanych pozycji walutowych w ramach realizacji scenariuszy warunków skrajnych.

Zarządzanie

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega na monitorowaniu i zabezpieczaniu pozycji walutowych aktywów i pasywów Towarzystwa.

Główną zasadą ograniczania ryzyka walutowego związanego z produktami ubezpieczeniowymi jest lokowanie pozyskanej składki w walucie, w jakiej liczone są rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

W przypadku pojawienia się otwartych pozycji walutowych Towarzystwo podejmuje działania celem niezwłocznego zabezpieczenia ich poprzez zajęcie odpowiedniej pozycji w instrumentach pochodnych lub dokonanie inwestycji w walucie zobowiązania.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie ryzyka walutowego polega na zestawieniu aktywów i zobowiązań wg waluty i wykonywane jest raz na kwartał.

Dodatkowo w ramach analizy kluczowych wskaźników ryzyka w cyklu kwartalnym badana jest maksymalna strata w przypadku realizacji scenariusza spadku wartości aktywów denominowanych w walutach obcych o 30% na skutek niekorzystnej zmiany kursów walut.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka walutowego.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2017 roku analizę wrażliwości w obszarze ryzyka walutowego. Analizę przeprowadzono na datę 31 września 2017. Spółka prowadząc analizy wrażliwości bada wartość maksymalnej straty w przypadku realizacji scenariusza spadku wartości aktywów denominowanych w walutach obcych o 30% na skutek niekorzystnej zmiany kursów walut.

Przeprowadzona analiza wrażliwości wykazała, że dla opisanego wyżej scenariusza maksymalna strata nie wpływa istotnie na obniżenie środków własnych.

Spółka nie przeprowadzała dodatkowych testów stresu w obszarze ryzyka walutowego.

C.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe odzwierciedla możliwe straty w związku z nieoczekiwanym niewykonaniem zobowiązań finansowych przez kontrahentów i dłużników lub pogorszenia się ich zdolności kredytowej.

Ryzyko kredytowe obejmuje także ryzyko koncentracji aktywów oraz ryzyko spreadu kredytowego.

Ryzyko koncentracji to ryzyko zwiększonej ekspozycji na straty ze względu na koncentrację inwestycji na jednym obszarze geograficznym, w jednym sektorze gospodarki, w jednym podmiocie lub podmiotach powiązanych.

Ryzyko spreadu kredytowego oznacza wrażliwość wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany w poziomie spreadów kredytowych w odniesieniu do struktury czasowej stóp procentowych papierów wartościowych pozbawionych ryzyka lub wahań ich zmienności.

Identyfikacja

Na ryzyko kredytowe kontrahenta mają wpływ w szczególności następujące czynniki ryzyka:

- niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez reasekuratora,
- niewykonanie zobowiązania lub nienależyte wykonanie, w szczególności poprzez nieregulowanie płatności w związku z pogorszeniem się sytuacji finansowej partnera, z którym Spółka współpracuje lub zamierza podjąć współpracę,
- ryzyko obniżenia ratingu: ryzyko negatywnego wpływu zmiany prawdopodobieństwa przyszłego niedotrzymania zobowiązania przez podmiot zobowiązany na bieżącą wartość umowy z takim podmiotem,
- ryzyko straty finansowej wynikającej z braku spłaty zobowiązania lub negatywnych zmian w ocenie zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych (znajdujących się w portfelu inwestycyjnym Spółki), dłużników (np. hipotecznych) lub innych partnerów (np. w ramach umów reasekuracyjnych, umów dot. instrumentów pochodnych lub depozytów terminowych) i pośredników, u których Spółka posiada wierzycelności.

Identyfikacja ryzyka kredytowego ma miejsce na etapie podejmowania decyzji inwestycyjnych i biznesowych poprzez analizę ich wpływu na poziom ryzyka kredytowego Spółki wynikającego z produktu i rodzaju rozliczeń z Kontrahentem a także identyfikację czynników determinujących jego poziom.

Pomiar

Spółka dokonuje pomiaru ryzyka kredytowego poprzez określenie wartości ekspozycji dla danego podmiotu i rodzaju zaangażowania z uwzględnieniem stosowanych technik ograniczających ryzyko takich jak zabezpieczenia. Istotnym elementem pomiaru jest również dokonywana ocena zdolności kredytowej kontrahenta z wyłączeniem reasekuratorów. Wynikiem tego jest nadanie klasy ryzyka, której przyporządkowany jest maksymalny możliwy limit zaangażowania. W Spółce ustala się poziom istotności kontrahenta rozumiany jako suma zaangażowania ryzyka kredytowego, który dla Banków wynosi 500 tys. zł a dla pozostałych pomiotów 100 tys. zł.

Zarządzanie

W Spółce funkcjonuje Komitet Oceny Ryzyka (dalej: KOR), który pełni funkcję opiniodawczą lub decyzyjną dla oceny ryzyka kredytowego w ramach gwarancji, inwestycji, oceny kontrahenta oraz indywidualnej oceny ryzyka ubezpieczeniowego wniosków ponadstandardowych w zakresie umów ubezpieczenia. W 2016 rozszerzono działalność KOR o dystrybucję limitów zaangażowania w ramach ryzyka kredytowego kontrahenta.

W Spółce wyznaczane są limity zaangażowania dla poszczególnych kontrahentów w ramach działalności ubezpieczeniowej i inwestycyjnej na rynku Spółki.

Każdy kontrahent, u którego występuje ryzyko kredytowe podlega ocenie zdolności kredytowej na podstawie zasad obowiązujących w Spółce. W ramach oceny kontrahenta nadawana jest ocena przyporządkowana danej klasie ryzyka.

Każda klasa ryzyka ma wyznaczony maksymalny limit zaangażowania, który jest dystrybuowany przez KOR w zależności od oceny kondycji i oszacowanego ryzyka kredytowego.

Metody zabezpieczania się przed ryzykiem kredytowym zarówno dla pojedynczego Kontrahenta jak i łącznego zaangażowania polegają między innymi na:

- badaniu wiarygodności kredytowej Kontrahenta przed podpisaniem umowy,
- ustanowieniu limitów zaangażowania Spółki wobec Kontrahenta,
- zabezpieczeniu materialnym lub prawnym Spółki przed ryzykiem kredytowym Kontrahenta,
- monitorowaniu wiarygodności kredytowej Kontrahenta w trakcie trwania współpracy na podstawie Umowy,
- transferu ryzyka kredytowego kontrahenta, przede wszystkim uzyskiwanie gwarancji lub poręczeń ze strony innych instytucji mogących udzielić takowych poręczeń,
- monitoringu współpracy z Kontrahentem,
- jasnym ustaleniu odpowiedzialności wewnątrz Spółki za podejmowane decyzje w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta.

Ponadto, w celu ograniczenia ryzyka kredytowego kontrahentów reasekuracyjnych Spółka wprowadziła i regularnie monitoruje limity koncentracji ryzyka dla każdego partnera reasekuracyjnego, ograniczając tym samym nadmierną koncentrację ryzyka u pojedynczego kontrahenta.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie i raportowanie odnośnie ryzyka kredytowego dokonywane jest przez funkcję zarządzania ryzykiem na ogólnych zasadach obowiązujących w Spółce przez dedykowany departament. Raporty przekazywane są innym funkcjom kluczowym, Członkom Komitetu ds. Ryzyka, a także Zarządowi Spółki.

W cyklach kwartalnych monitorowana jest realizacja limitów zaangażowania i pomiar ekspozycji. Monitoring oceny zdolności kredytowej kontrahenta dokonywany jest nie rzadziej niż raz w roku.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka kredytowego.

Testy stresu i analizy wrażliwości

W ramach procesu ORSA Spółka przeprowadziła w 2017 roku wyliczenia testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych istotnych czynników ryzyka w obszarze ryzyka kredytowego. Dotyczyły one następujących scenariuszy:

- 1) Ryzyko kredytowe związane z upadkiem największego touroperatora oraz reasekuratora;
- 2) Ryzyko kredytowe wystawców instrumentów finansowych (dotyczy obligacji korporacyjnych);
- 3) Bankructwo instytucji finansowej w której TU Europa ma największą koncentrację aktywów oraz największą ekspozycję związaną z działalnością ubezpieczeniową na ryzyku Spółki.

Testy zostały przeprowadzone jednokrotnie na datę 30.09.2017. W ramach testu stresu dotyczącego bankructwa instytucji finansowej (punkt 3 powyżej) Spółka przeprowadziła analizy scenariuszowe wrażliwości braku możliwości odzyskania wypłaconych prowizji w przypadku zwrotu składki. Dla żadnego z dokonanych testów oraz scenariuszy współczynnik wypłacalności nie spadł poniżej wewnętrznego limitu wypłacalności, który wynosi 120%.

C.4. Ryzyko płynności

Celem nadrzędnym zarządzania płynnością jest minimalizowanie ryzyka utraty płynności Towarzystwa poprzez zapewnienie zdolności do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań.

Identyfikacja

Identyfikacja ryzyka płynności odbywa się poprzez regularną analizę prognozowanych przepływów pieniężnych związanych z działalnością Spółki w kontekście posiadanych aktywów płynnych, których uwolnienie nie spowoduje niekorzystnego wpływu na wynik finansowy Spółki.

Pomiar

Ocena oraz pomiar ryzyka płynności to kompleksowe monitorowanie i prognozowanie przepływów pieniężnych związanych z poszczególnymi grupami ubezpieczeń, jakie prowadzi Towarzystwo, przede wszystkim w celu minimalizacji prawdopodobieństwa i rozmiarów nieprzewidywalnych wypałów.

Zarządzanie

Zarządzanie ryzykiem płynności obejmuje także dopasowanie struktury aktywów i pasywów (Asset Liability Management).

Dopasowywanie aktywów i pasywów polega na dokładnym budowaniu struktury aktywów i pasywów Spółki tj. koordynowaniu wszelkich decyzji po stronie pasywów z działaniami w obszarze aktywów i odwrotnie. Niedopasowanie może spowodować utratę płynności finansowej Towarzystwa lub konieczność nagłej sprzedaży części inwestycji, co mogłoby skutkować obniżeniem rentowności (w szczególności w przypadku pokrywania zobowiązań krótkoterminowych z inwestycji długoterminowych). Należy podkreślić, że odpowiednio dopasowana struktura aktywów i pasywów pozwala na osiągnięcie wyższej stopy zwrotu przy tym samym poziomie ryzyka.

Dopasowanie aktywów i pasywów ma zastosowanie do kontroli średnioterminowego ryzyka płynności. Głównymi narzędziami stosowanymi do dopasowywania aktywów i pasywów są bieżące raporty płynności. Dodatkowo w cyklu miesięcznym Towarzystwo monitoruje wartość współczynnika ALM Value at Risk.

Dopuszcza się możliwość celowego niedopasowania aktywów i pasywów. Sytuacja taka jest możliwa szczególnie w sytuacji kiedy terminy zapadalności aktywów są krótsze niż terminy zapadalności zobowiązań. Decyzję w tym zakresie podejmuje Komitet ds. Ryzyka.

Towarzystwo zarządza ponadto ryzykiem płynności poprzez limitowanie niedopasowania aktywów i pasywów.

Monitorowanie i raportowanie

W cyklach kwartalnych Spółka przeprowadza testy warunków skrajnych w celu oceny adekwatności stosowanych narzędzi do zarządzania ryzykiem płynności.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka płynności.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2017 roku analizę wrażliwości w obszarze ryzyka płynności. Analizę przeprowadzono na datę 31 września 2017. Analizowany scenariusz dotyczył potencjalnych strat oraz utraconych odsetek w rezultacie przedterminowego zerwania lokat terminowych w związku z koniecznością uwolnienia w ciągu dwóch dni gotówki w kwocie stu milionów złotych.

Przeprowadzona analiza wrażliwości wskazała, że nagłe i przedterminowe zerwanie lokat terminowych o wartości 100 mln nie powoduje istotnego wpływu na środki własne Spółki.

Spółka nie przeprowadzała dodatkowych testów stresu w obszarze ryzyka płynności, ponieważ nie identyfikuje istotnego czynnika ryzyka w tym obszarze.

Oczekiwany zysk z przyszłych składek

Łączna kwota oczekiwanego zysku z przyszłych składek ustalona na dzień 31 grudnia 2017 roku zgodnie z art. 260 ust. 2 Rozporządzenia delegowanego wynosi 10 268 tysięcy.

C.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne związane jest z możliwością wystąpienia/poniesienia strat na skutek błędów wynikających z niewłaściwego ułożenia i przebiegu procesów wewnętrznych, bądź też błędów ludzkich, zdarzeń zewnętrznych lub też wadliwego działania systemów. W tej kategorii mieszczą się również takie zdarzenia jak fraudy wewnętrzne, oszustwa osób trzecich, naruszenie lub brak zachowania wewnętrznych procedur, awarie i błędy systemów informatycznych a także katastrofy naturalne, ataki terrorystyczne.

Skutkiem zdarzeń operacyjnych mogą być straty finansowe, utrata przychodów, utrata reputacji, a także przerwy i opóźnienia w realizacji procesów Spółki czy też zwiększenie kosztów funkcjonowania Spółki. Spółka w szczególności dostrzega ryzyko utraty własności intelektualnej i wyciek danych z uwagi na zagrożenie atakami hackerskimi i inne działania zewnętrzne w obszarze IT. Istotnymi czynnikami ryzyka operacyjnego są również potencjalne błędy w dokumentacji ubezpieczeniowej, niewłaściwa lub niezgodna z umową obsługa zawartych umów oraz przestępczość ubezpieczeniowa.

Ze względu na fakt, że ryzyko operacyjne nie jest mierzalne w sposób ilościowy nie występują identyfikowalne koncentracje ryzyka operacyjnego.

Identyfikacja

W celu identyfikacji ryzyka operacyjnego Spółka rejestruje i analizuje informacje związane z faktycznymi zdarzeniami operacyjnymi.

Ponadto, Spółka dokonuje identyfikacji potencjalnych zdarzeń operacyjnych, które mogą wpływać na jej funkcjonowanie w aspekcie przebiegu procesów oraz realizacji celów biznesowych i ryzyka związanego z ich osiągnięciem. Szczególną rolę odgrywają pracownicy na poszczególnych szczeblach organizacyjnych, zwracając uwagę na możliwe zagrożenia związane z ich codziennymi obowiązkami, zadaniami czy projektami.

Pomiar

W Spółce funkcjonuje aplikacja do rejestrowania, pomiaru, monitorowania oraz zarządzania ryzykiem operacyjnym, w której wszyscy pracownicy mogą rejestrować zaistniałe zdarzenia z tego obszaru. Rejestrowane zdarzenia podlegają wewnętrznej ocenie i monitoringowi, określane są również dla nich działania mitygujące.

Ponadto, każda jednostka organizacyjna Spółki dokonuje okresowego przeglądu procesów i zadań występujących w jej działalności i na tej podstawie opracowuje mapę ryzyka (z uwzględnieniem ryzyk operacyjnych). Obowiązkiem właściciela mapy ryzyka jest identyfikacja, pomiar i ocena poszczególnych czynników ryzyka a także podejmowanie działań mitygujących i ocena ich skuteczności.

Spółka dokonuje również samooceny zidentyfikowanych zagrożeń w zakresie ryzyka operacyjnego. Dokonywana jest ocena prawdopodobieństwa wystąpienia incydentów oraz określone są również potencjalne skutki ich wystąpienia.

Zarządzanie

W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego Spółka stosuje system kontroli wewnętrznej, na który składają się procedury wewnętrzne zawierające wbudowane mechanizmy kontrolne, kontrole funkcjonalne a także działania komórki odpowiedzialnej za audyt wewnętrzny. Spółka posiada również plany awaryjne na wypadek scenariuszy kryzysowych oraz stale rozwija posiadane systemy informatyczne. Plany awaryjne na wypadek sytuacji kryzysowych są cyklicznie testowane oraz weryfikowane i w razie konieczności aktualizowane.

W Spółce prowadzone są również, w sposób ciągły, działania mające na celu udoskonalanie procesów wewnętrznych, a także rozwój i edukację pracowników.

Szczegółowe zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym określone są w dedykowanej regulacji.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie i raportowanie odnośnie ryzyka operacyjnego dokonywane jest przez funkcję zarządzania ryzykiem. na ogólnych zasadach obowiązujących w Spółce.

W szczególności obejmuje system monitorowania kluczowych wskaźników ryzyka oraz zdarzeń zarejestrowanych w ramach aplikacji służącej do zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Na podstawie zebranych informacji tworzone są raporty, które przedstawiają statystyki i efekty podjętych działań ograniczających ryzyko. Na ich podstawie wyciągane są również wnioski służące do podejmowania dalszych działań zarządczych na odpowiednich poziomach decyzyjnych lub wprowadzane są dodatkowe mechanizmy kontrolne.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka operacyjnego.

Testy stresu

Testy stresu dla ryzyka operacyjnego dokonywane są w sposób jakościowy. Spółka identyfikuje zagrożenia, dla których rozpatrywane są potencjalne skutki (w ujęciu wartościowym i jakościowym) w kontekście wpływu na dostępność budynków, zasobów informatycznych, utraty danych a także możliwość realizacji procesów. Dotyczą one między innymi działania sił wyższych (katastrofy naturalne, pożary), działań ludzi (osób trzecich oraz pracowników), a także zagrożeń technologicznych. Powyższa analiza przeprowadzana jest raz w roku. W jej wyniku Spółka identyfikuje scenariusze katastroficzne, operacyjne oraz biznesowe. Dla wyodrębnionych scenariuszy Spółka opracowuje plany awaryjne, które są testowane zgodnie z wewnętrznymi zasadami.

C.6. Pozostałe istotne ryzyka

C.6.1. Ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności

Spółka definiuje ryzyko braku zgodności jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, administracyjnych lub konieczności zapłaty kar finansowych, odszkodowań bądź też utraty reputacji w związku z nieprzestrzeganiem obowiązujących przepisów prawa, rekomendacji, wykraczaniem poza przyjęte normy wewnętrzne i standardy etyczne lub brakiem świadomości zagrożeń związanych z prowadzoną działalnością.

Ryzyko prawne to ryzyko braku spełniania aktualnych wymogów prawnych oraz ryzyko związane ze zmianami w prawie i regulacjach mających istotny wpływ na działalność Spółki.

Identyfikacja

W Spółce dokonywana jest identyfikacja obszarów wrażliwych, które w szczególności są narażone na ryzyko prawne oraz braku zgodności. W tym celu Departament Prawny i Compliance współpracuje ze wszystkimi pracownikami Spółki, zwłaszcza z osobami zarządzającymi jednostkami organizacyjnymi, którzy są współodpowiedzialni za identyfikowanie ryzyka braku zgodności w swoim obszarze działalności. Prowadzony jest również bieżący monitoring zmian w prawie oraz w otoczeniu prawnym mającym wpływ na działalność Spółki a także monitoring rejestru klauzul abuzywnych.

Pomiar

W Spółce dokonywany jest pomiar oraz ocena ryzyka prawnego i ryzyka braku zgodności poprzez ustalanie potencjalnych skutków realizacji ryzyka. Mogą to być skutki związane z poniesieniem strat finansowych (sankcje prawne lub administracyjne, konieczności zapłaty kar finansowych lub odszkodowań) bądź też związane z utratą reputacji.

Zarządzanie

Wśród działań podejmowanych w celu ograniczenia przedmiotowego ryzyka wyróżnia się:

- Wdrożenie wytycznych i rekomendacji poprzez przyjęcie odpowiednich regulacji wewnętrznych,
- Określenie wymagań dotyczących zasad współpracy oraz ich weryfikacja i rozwój,
- Prowadzenie prac w celu dostosowania produktów ubezpieczeniowych i modeli współpracy do obowiązujących wytycznych,
- Przeprowadzanie kontroli w zakresie ryzyka prawnego i braku zgodności,
- Stosowanie adekwatnych działań naprawczych wobec stwierdzonych nieprawidłowości,
- Wskazywanie niezbędnych rozwiązań, w związku ze zmianą przepisów prawa lub innych uregulowań,

- Zwiększanie świadomości wśród pracowników, promowanie postaw etycznych, szkolenia z zakresu etyki i compliance, w tym poprzez przygotowywanie comiesięcznych informacji nt. zmian prawa.

Monitorowanie i raportowanie

Spółka prowadzi działania polegające na odpowiednim monitorowaniu i kontroli realizacji obowiązków wszystkich obszarów działalności Spółki pod kątem ryzyka prawnego i compliance.

Monitorowane i egzekwowane są również wyniki realizacji zaleceń powstałych wskutek kontroli przeprowadzanych przez Departament Prawny i Compliance.

Na bieżąco sprawdzana jest praktyka rynkowa pod kątem przyjmowanych interpretacji i stosowanych rozwiązań oraz rejestr klauzul abuzywnych.

Na podstawie przeprowadzanych monitoringów sporządzane są bieżące raporty na podstawie, których podejmowane są działania zarządcze w zakresie przedmiotowego ryzyka. Ponadto funkcja zgodności z przepisami opracowuje cykliczne raporty przekazywane innym funkcjom kluczowym, Członkom Komitetu ds. Ryzyka a także Zarządowi Spółki.

Zmiany w okresie

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w klasyfikacji i identyfikacji istotnych ryzyk, jak również nie zidentyfikowała nowych istotnych ryzyk w obszarze ryzyka prawnego i ryzyka braku zgodności

Testy stresu i analizy wrażliwości

W ramach procesu ORSA w 2017 roku, Spółka nie zdefiniowała założeń do przeprowadzenia testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych istotnych czynników ryzyka w obszarze ryzyka prawnego i braku zgodności. Testy stresu oraz analizy scenariuszowe wrażliwości zostały natomiast przeprowadzone dla spółki zależnej z uwagi na występowanie istotnych czynników ryzyka w obszarze ryzyka prawnego i braku zgodności. W ramach ryzyka zarażenia, Spółka uwzględniła wyniki testów stresu spółki zależnej na swoją wypłacalność biorąc pod uwagę najbardziej dotkliwy scenariusz.

Testy zostały przeprowadzone jednokrotnie na datę 30.09.2017. Dla żadnego z dokonanych testów współczynnik wypłacalności nie spadł poniżej wewnętrznego limitu wypłacalności, który wynosi 120%. Spółka nie przeprowadzała analiz wrażliwości dla ryzyka prawnego i braku zgodności.

C.7. Inne informacje

Wszystkie istotne informacje związane z profilem ryzyka zostały uwzględnione w punktach C.1.-C.6.

D. Wycena do celów wypłacalności

Niniejszy rozdział zawiera informacje dotyczące wyceny istotnych pozycji bilansowych oraz porównanie zasad wyceny zgodnej z Dyrektywą Wypłacalność II w stosunku do zasad wyceny stosowanych do sporządzenia sprawozdania finansowego.

Pozycje uznaje się za istotne, jeśli ich pominięcie lub zniekształcenie może, pojedynczo lub razem, wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie bilansu sporządzonego zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność II (bilans ekonomiczny). Do wyceny stosuje się założenie kontynuacji działalności.

Podstawową metodą wyceny aktywów i zobowiązań w bilansie ekonomicznym jest wycena według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań.

Kryterium na podstawie, którego określa się czy rynek jest aktywny, jest ilość zrealizowanych na nim transakcji w ciągu ostatnich trzech miesięcy od daty wyceny – jeśli liczba transakcji jest wyższa, bądź równa 5, wówczas badany rynek można uznać za rynek aktywny.

Źródłem danych na temat ilości przeprowadzonych transakcji na instrumentach finansowych jest rynek regulowany Catalyst oraz ASO Bondspot. W przypadku braku transakcji na tych rynkach analiza opiera się na informacjach udostępnianych na platformie informacyjnej Bloomberg, źródło LCPR (ceny pochodzące od zewnętrznych dostawców informacji). W przypadku braku możliwości potwierdzenia aktywności rynku na podstawie któregokolwiek z wyżej wymienionych źródeł, wówczas uznaje się, że dany instrument finansowy nie posiada aktywnego rynku.

Gdy zastosowanie metody wyceny według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań jest niemożliwe Spółka wycenia aktywa i zobowiązania przy zastosowaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach podobnych aktywów i zobowiązań, dokonując korekt odzwierciedlających istniejące różnice.

Korekty te odzwierciedlają czynniki specyficzne dla danego składnika aktywów lub zobowiązania, w tym wszystkie następujące czynniki:

- a) charakter lub lokalizację składnika aktywów lub zobowiązań;
- b) stopień, w jakim dane używane do wyceny są powiązane z pozycjami, które są porównywalne z danym składnikiem aktywów lub zobowiązań;
- c) obrót lub poziom aktywności na rynkach, na których są obserwowane dane używane do wyceny.

W przypadku braku aktywnego rynku dla wycenianego instrumentu finansowego, w pierwszej kolejności dokonuje się analizy rynku mającej na celu znalezienie instrumentu finansowego o podobnych parametrach, wyemitowanego przez tego samego emitenta. Następnie sprawdzana jest marża kredytowa podobnego aktywa na dzień sporządzanej wyceny. Kolejnym krokiem w tym etapie wyceny jest wyznaczenie stopy dyskontowej składającej się z marży kredytowej podobnego aktywa oraz stóp wolnych od ryzyka, określonych na podstawie krzywej dochodowości sporządzanej przez EIOPA. Otrzymane stopy dyskontowe służą do wyznaczenia bieżącej wartości przyszłych przepływów pieniężnych wycenianego instrumentu finansowego.

Gdy zastosowanie metody wyceny według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach lub przy zastosowaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach podobnych aktywów i zobowiązań jest niemożliwe Spółka do wyceny aktywów i zobowiązań stosuje alternatywne metody wyceny opisane w punkcie D.4.

W okresie sprawozdawczym nie było istotnych zmian w stosowanych podstawach ujmowania lub w szacunkach.

Uzgodnienie bilansu sporządzonego na potrzeby sprawozdania finansowego z bilansem sporządzonym na potrzeby Wyptalności II prezentuje tabela poniżej:

	Nota	Wartość wg statutowych sprawozdań finansowych	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa wg Wyptalność II
Aktywa					
Aktywowane koszty akwizycji	D.1.1.	648 803	0	-648 803	0
Wartości niematerialne i prawne		2 440	0	-2 440	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	D.1.2.	7 383	0	136 884	144 267
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny		5 064	1 627	-4 289	2 402
Lokaty		1 321 325	-1 627	32 569	1 352 267
<i>Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)</i>		6 232	-1 627	1 037	5 642
<i>Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe</i>	D.1.3.	670 509	0	32 613	703 122
Instrumenty finansowe	D.1.4.	644 584	0	-1 081	643 503
Kwoty należne z umów reasekuracji	D.1.5.	0	13 424	-6 849	6 575
Należności	D.1.6.	121 108	-52 001	1 580	70 687
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		3 741	0	-188	3 553
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	D.1.7.	71 721	-12 520	-55 379	3 822
Aktywa ogółem		2 181 585	-51 097	-546 915	1 583 573
Zobowiązania					
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	D.2.	1 123 269	-8 773	-886 684	227 812
Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	D.1.5	-14 326	14 326	0	0
Oszacowane regresy	D.2.2.2	-6 436	6 436	0	0
Pozostałe rezerwy (inne niż techniczno- ubezpieczeniowe)	D.3.2.	8	14 396	0	14 404
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	D.3.1.	1 946	-1 734	0	212
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	D.1.2.	9 110	0	169 576	178 686
Zobowiązania	D.3.3.	124 418	-43 837	551	81 132
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)		34 303	-31 911	-2 343	49
Zobowiązania ogółem		1 272 292	-51 097	-718 900	502 295
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami		909 293	0	171 985	1 081 278

Aktywa i zobowiązania w kolumnie Wartość wg statutowych sprawozdań finansowych pochodzą z bilansu Sprawozdania finansowego za rok 2017 i zostały zaprezentowane w powyższym zestawieniu w najbardziej odpowiednich pozycjach – bez dokonania korekt jakie byłyby wymagane aby dostosować wartości ze Sprawozdania finansowego do formatu i zasad prezentacji obowiązujących wg Dyrektywy Wyptalność II. Suma aktywów w kolumnie Wartość wg statutowych sprawozdań finansowych w powyższym zestawieniu uzgadnia się z sumą aktywów ujętych w bilansie w Sprawozdaniu finansowym.

D.1. Aktywa

D.1.1. Aktywowane koszty akwizycji

W bilansie ekonomicznym koszty akwizycji podlegają wyzerowaniu. Aktywowane koszty akwizycji w Sprawozdaniu finansowym obejmują poniesione w okresie sprawozdawczym pośrednie i bezpośrednie koszty akwizycji w części przypadającej na następne okresy sprawozdawcze. Aktywowane koszty akwizycji podlegają rozliczeniu w czasie proporcjonalnie do długości trwania umów ubezpieczenia, których dotyczą lub proporcjonalnie do przewidywanego ryzyka z tych umów.

D.1.2. Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zasady ustalania odroczonego podatku w sprawozdaniu finansowym i w bilansie sporządzonym na potrzeby Wyptalności II są analogiczne. Wartość aktywa

i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w bilansie ekonomicznym w stosunku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym różnią się ze względu na różnice w wycenie bilansowej aktywów i zobowiązań, dla których ustalana jest ich wartość podatkowa.

Zgodnie z prognozowanymi wynikami finansowymi Spółka planuje osiągnięcie zysku w kolejnych latach, który pozwoli na realizację całego aktywa podatkowego. Spółka przewiduje, że odwrócenie się różnic przejściowych ustalonych na potrzeby wypłacalności zrealizuje się w okresie 7 lat.

☒ Poniższa tabela prezentuje źródła powstawania ujemnych i dodatnich różnic przejściowych na dzień 31 grudnia 2017 r.

Aktywa z tytułu podatku dochodowego	Wartość bilansowa
1. Aktywa wynikające z możliwych do potrącenia różnic przejściowych określonych zgodnie z zasadami rachunkowości związanych z:	7 383
– <i>aktywami finansowymi</i>	0
– <i>rezerwami</i>	6 512
– <i>odpisami aktualizującymi wartość należności</i>	311
– <i>pozostałymi różnicami</i>	560
2. Aktywa wynikające z nierozliczonych strat podatkowych	0
3. Aktywa wynikające z różnic między wyceną dla celów wypłacalności a wyceną dla celów rachunkowości związanych z:	136 884
– <i>aktywowanymi kosztami akwizycji</i>	123 273
– <i>wartościami niematerialnymi i prawnymi</i>	463
– <i>pozostałymi różnicami</i>	13 148
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dla celów wypłacalności, razem:	144 267
Kwota niewykorzystanych ulg i strat podatkowych z poprzednich lat, dla których nie uznano aktywów	0

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Wartość bilansowa
1. Rezerwy wynikające z możliwych do potrącenia różnic przejściowych określonych zgodnie z zasadami rachunkowości związanych z:	9 110
– <i>aktywami finansowymi</i>	2 017
– <i>pozostałymi różnicami</i>	7 093
2. Rezerwy wynikające z różnic między wyceną dla celów wypłacalności a wyceną dla celów rachunkowości związanych z:	169 576
– <i>rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi</i>	168 470
– <i>aktywami finansowymi</i>	111
– <i>pozostałymi różnicami</i>	995
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dla celów wypłacalności, razem:	178 686

D.1.3. Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe

Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe w bilansie ekonomicznym wyceniany są za pomocą skorygowanej metody praw własności, polegającej na dokonaniu wyceny udziałów kapitałowych posiadanych w jednostkach powiązanych na podstawie posiadanego udziału w nadwyżce aktywów nad zobowiązaniami jednostki powiązanej.

W sprawozdaniu finansowym wartość udziałów wyceniana jest metodą praw własności określoną w Ustawie o rachunkowości. Zgodnie z tą metodą wartość udziałów w jednostkach powiązanych wykazuje się w cenie ich nabycia powiększonej lub pomniejszonej o przypadające na rzecz Spółki zwiększenia lub zmniejszenia kapitału własnego jednostki powiązanej, jakie nastąpiły od dnia objęcia kontroli, uzyskania współkontroli lub znaczącego wpływu do dnia bilansowego.

D.1.4. Instrumenty finansowe

W poniższej tabeli zaprezentowano instrumenty finansowe, dla których wartość ze sprawozdania finansowego różni się od wartości wg Wypłacalności II:

	Wartość wg Wypłacalność II	Wartość ze sprawozdania finansowego	Różnica z wyceny
Obligacje korporacyjne	223 337	223 927	-590
Listy zastawne	65 368	66 350	-982
Depozyty terminowe	209 165	208 580	585
Pożyczki	10 177	10 273	-96
Certyfikaty depozytowe	30 254	30 252	2
Razem	538 301	539 382	-1 081

Różnica w prezentowanych wyżej wartościach wynika z wyceny wartości godziwej obligacji korporacyjnych, listów zastawnych, depozytów terminowych, pożyczek oraz certyfikatów depozytowych sklasyfikowanych w Sprawozdaniu finansowym jako pożyczki i należności, które na potrzeby sprawozdania finansowego wyceniono według skorygowanej ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Dla tych instrumentów jako wycenę godziwą przyjmuję się wycenę modelową, uwzględniającą bieżącą sytuację rynkową oraz sytuację kredytową emitenta.

D.1.5. Kwoty należne z umów reasekuracji

Różnice w założeniach i metodologii wyznaczania kwot należnych z umów reasekuracji (udziałów reasekuratora w rezerwach) w obu standardach wyliczeń są analogiczne do różnic wskazanych w odpowiednich rezerwach brutto. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale reasekuratora wyznaczane na potrzeby sprawozdań finansowych opierają się na zapisach Rozporządzenia Ministra Finansów, które co do zasady zakładają inną metodologię wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, niż zastosowane do wyznaczenia kwot należnych z umów reasekuracji. Różnicą wynikającą z zapisów ww. rozporządzenia jest brak możliwości uwzględnienia w większości rodzajów rezerw zmiany wartości pieniądza w czasie. Dodatkową różnicą jest konieczność uwzględnienia w najlepszym oszacowaniu rezerw korekty z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez reasekuratora. Korekta ta powoduje obniżenie wartości kwot należnych z umów reasekuracji.

Udział reasekuratora w rezerwie składek i rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego dla celów rachunkowych wyznaczane są na pokrycie przewidywanych przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia i zawartych umów reasekuracyjnych. Udział reasekuratora w rezerwie składek dla celów rachunkowych wyznacza się jako składkę przypisaną na udziale reasekuratora przypadającą na przyszłe miesięczne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana lub w relacji do stopnia ryzyka przewidywanego w następnym okresie sprawozdawczym. Co więcej, podstawą naliczenia tej rezerwy jest wartość składki przypisanej na udziale reasekuratora. Metodologia wyznaczania rezerwy składek na udziale reasekuratora dla celów rachunkowych nie bierze pod uwagę dokładnej wartości przyszłych kosztów, odszkodowań czy regresów- pozycje te są uwzględniane przy wycenie rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego na udziale reasekuratora, którą tworzy się jako uzupełnienie rezerwy składek na pokrycie przyszłych szkód, świadczeń i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia i reasekuracyjnych.

Metodologia wyznaczania kwot należnych z umów reasekuracji dotyczących najlepszego oszacowania rezerwy składek, opiera się na zdyskontowanych przewidywanych przyszłych przepływach pieniężnych wynikających z zawartych umów ubezpieczenia i umów reasekuracyjnych. Nie opiera się więc ona na rozłożeniu składki przypisanej na udziale reasekuratora w czasie, lecz na bardziej zaawansowanej metodzie modelowania przyszłych zobowiązań i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia i umów reasekuracyjnych. Konieczne jest więc przyjęcie w niej innych, bardziej szczegółowych założeń, niż przy wyznaczaniu rezerwy na potrzeby sprawozdań finansowych. Istotnym czynnikiem różnicującym oba rodzaje rezerw jest przyjęcie w kwotach należnych z umów reasekuracji dla celów wypłacalności prawdopodobieństwa rezygnacji z ubezpieczenia przez ubezpieczającego i związanym z tym zwrotem składki od reasekuratora za niewykorzystany okres ochrony.

Dodatkowo w kwotach należnych z umów reasekuracji dotyczących najlepszego oszacowania rezerwy składek zostały ujęte należności i zobowiązania wynikające z posiadanych umów reasekuracyjnych, których termin płatności przypada po dacie bilansowej, a które w sprawozdaniu finansowym prezentowane są w pozycjach:

- Należności z tytułu reasekuracji,
- Zobowiązania z tytułu reasekuracji.

Przyjęta metodologia wyznaczania kwot należnych z umów reasekuracji dotyczących rezerw szkodowych jest co do zasady spójna z metodami stosowanymi do wyznaczenia udziałów reasekuratora rezerw na cele rachunkowe. Zastosowane różnice to wprowadzenie w najlepszym oszacowaniu na udziale reasekuratora uwzględnienia zmiany wartości pieniądza w czasie, które to jest niedozwolone w rezerwach na cele finansowe oraz wprowadzenie w udziale reasekuratora rezerwy na szkody zgłoszone, lecz niewypłacone korekty z tytułu historycznego wskaźnika odmów szkód. Zmiany te powodują obniżenie wartości kwot należnych z umów reasekuracji dotyczących najlepszego oszacowania rezerw szkodowych.

Kwoty należne z umów reasekuracji dotyczące najlepszego oszacowania rezerw w ramach linii Zobowiązania z tytułu świadczeń rentowych z umów ubezpieczeń majątkowo- osobowych i powiązane ze zobowiązaniami z ubezpieczeń innych niż zdrowotne ustalone są jako zdyskontowana wartość przyszłych płatności na udziale reasekuratora przy założeniu odpowiedniego dla danego świadczeniobiorcy prawdopodobieństwa dożycia do płatności kolejnych rat renty. Natomiast odpowiadający udział reasekuratora w rezerwie na skapitalizowaną wartość rent w sprawozdaniach do celów finansowych jest wyznaczany jako zdyskontowana wartość przyszłych płatności na udziale reasekuratora przy założeniu okresu wypłat równemu okresowi płatności dla rent terminowych, równemu średniemu trwaniu życia uposażonego dla rent dożywczych. Przyjęcie deterministycznego okresu płatności dla rent dożywczych równego wartości oczekiwanej okresu płatności prowadzi do powiększenia rezerwy o dodatkowy margines bezpieczeństwa. Co więcej, w obu standardach stosowane są na potrzeby dyskonta przyszłych zobowiązań różne struktury stóp procentowych.

Kwoty należne z umów reasekuracji dotyczące najlepszego oszacowania rezerwy składek kalkulowane są według metodologii najlepszego oszacowania brutto z uwzględnieniem zapisów odpowiednich zawartych umów reasekuracji i te obejmują:

- udziały reasekuratora w odszkodowaniach i kosztach ich likwidacji,

- udziały reasekuratora w uzyskanych regresach i odzyskach,
- udział reasekuratora w przypisie składki,
- prowizje reasekuracyjne.

Kwoty należne z umów reasekuracji dotyczące najlepszego oszacowania rezerw szkodowych wyznaczany jest analogicznie jak rezerwy brutto, z tą różnicą, że podstawą naliczeń jest portfel objęty umową reasekuracyjną. Kwoty należne z umów reasekuracji dotyczące najlepszego oszacowania rezerw szkodowych wyznaczane są jako historyczny współczynnik udziału reasekuratora w wypłaconych odszkodowaniach dla danej linii biznesowej i najlepszego oszacowania rezerwy szkodowej brutto dla danej linii biznesowej.

Kwoty należne w umów reasekuracji wskazane powyżej korygowane są o ryzyko związane z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta. Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez reasekuratora wyznacza się opierając się na podstawie ocen kredytowych dokonanych przez zewnętrzne instytucje ratingowe.

D.1.6. Należności

Do wyceny należności w bilansie ekonomicznym stosowana jest metoda alternatywna opisana w punkcie D.4 niniejszego sprawozdania.

Różnica w wartościach należności wykazanych w bilansie ekonomicznym w stosunku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym wynika z ujęcia części należności w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek. Przeniesieniu do rezerwy składek podlega ta część należności, która jest związana z umowami ubezpieczenia i dla których termin rozliczenia przypada po dacie bilansowej.

D.1.7. Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)

Pozostałe aktywa bilansu ekonomicznego obejmują należności z tytułu udziału reasekuratorów w szkodach ustalone jako udział reasekuratora w wartości szkody wypłaconej. Wycena należności z tytułu udziału w szkodach w sprawozdaniu finansowym jest analogiczna.

Pozostałe aktywa w sprawozdaniu finansowym obejmują poniesione wydatki odroczone zgodnie z zasadą memoriału. Wydatki, dla których postanowienia umowne przewidują zwrot kosztów w przypadku nie wykonania usług lub nie wykonania tych usług w umownym zakresie przeniesiono do należności i wyceniono według zasad wyceny dla należności obowiązujących w bilansie ekonomicznym. Pozostałe odroczone wydatki o charakterze bezzwrotnym podlegają wyzerowaniu w bilansie ekonomicznym.

D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

D.2.1. Różnice między zasadami i metodami wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na potrzeby określenia wypłacalności a stosowanymi na potrzeby ich wyceny w sprawozdaniach finansowych

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe (dalej: RTU) wyznaczane na potrzeby sprawozdań finansowych opierają się na zapisach Rozporządzenia Ministra Finansów, które co do zasady zakładają inną metodologię wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, niż zastosowane do wyznaczenia rezerw na potrzeby wypłacalności opartych o przyszłe przepływy pieniężne. Różnicą wynikającą z zapisów ww. rozporządzenia jest brak możliwości uwzględnienia w większości rodzajów rezerw zmiany wartości pieniądza w czasie.

☒ Tabela poniżej prezentuje porównanie rezerw ustalonych na potrzeby sprawozdania finansowego oraz dla celów wypłacalności wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Wartość wg sprawozdania finansowego		Wartość wg Wypłacalność II	
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	933 448	168 312	Najlepsze oszacowanie rezerwy składki
Rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	34 125	26 436	Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych
		565	Najlepsze oszacowanie – zobowiązania z ubezpieczeń na życie (ubezpieczenia rentowe)
Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	150 189		
Rezerwa na premie i rabaty dla ubezpieczonych	5 507		
		32 499	Margines ryzyka
Razem	1 123 269	227 812	Razem

☒ Poniższa tabela prezentuje porównanie rezerw ustalonych na potrzeby sprawozdania finansowego oraz dla celów wypłacalności w podziale na linie biznesowe wg stanu na 31 grudnia 2017 roku:

Istotne i pozostałe linie biznesowe	Wartość wg Wypłacalność II			Wartość wg sprawozdania finansowego
	RTU dla celów wypłacalności	w tym: najlepsze oszacowanie	w tym: margines ryzyka	
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	116 896	95 999	20 897	528 958
Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej	41 680	38 002	3 678	220 713
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	24 903	21 772	3 131	190 171
Pozostałe linie	44 333	39 540	4 793	183 427
RAZEM	227 812	195 313	32 499	1 123 269

Najlepsze oszacowanie rezerwy składek

Rezerwa składek wraz z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego dla celów rachunkowych wyznaczane są na pokrycie przewidywanych przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. Rezerwę składek dla celów rachunkowych wyznacza się jako składkę przypisaną przypadającą na przyszłe miesięczne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana lub w relacji do stopnia ryzyka przewidywanego w następnych okresach sprawozdawczych. Co więcej, podstawą naliczenia tej rezerwy jest wartość składki przypisanej brutto nie pomniejszonej o poniesione zewnętrzne koszty akwizycji. Metodologia wyznaczania rezerwy składek dla celów rachunkowych nie bierze pod uwagę dokładnej wartości przyszłych kosztów, odszkodowań czy regresów- pozycje te są uwzględniane przy wycenie rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego, którą tworzy się jako uzupełnienie rezerwy składek na pokrycie przyszłych szkód, świadczeń i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia.

Metodologia wyznaczania najlepszego oszacowania rezerwy składek opiera się na zdyskontowanych przewidywanych przyszłych przepływach pieniężnych wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. Nie opiera się więc ona na rozłożeniu składki przypisanej w czasie, lecz na bardziej zaawansowanej metodzie modelowania przyszłych zobowiązań i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. Konieczne jest więc przyjęcie w niej innych, bardziej szczegółowych założeń, niż przy wyznaczaniu rezerwy na potrzeby sprawozdań finansowych. Na potrzeby wyznaczenia najlepszego oszacowania przyjęto bardziej szczegółowy podział produktów do jednorodnych grup ryzyka niż stosowane przy określaniu rozkładów ryzyka rezerwy składek na cele sprawozdań finansowych. Istotnym czynnikiem różnicującym oba rodzaje rezerw jest przyjęcie w rezerwach dla celów wypłacalności prawdopodobieństwa rezygnacji z ubezpieczenia przez ubezpieczającego i związanym z tym zwrotem składki za niewykorzystany okres ochrony.

Dodatkowo w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek zostały ujęte należności i zobowiązania wynikające z zawartych umów ubezpieczenia, których termin płatności przypada po dacie bilansowej, a które w sprawozdaniu finansowym prezentowane są w pozycjach:

- Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich,
- Należności od pośredników ubezpieczeniowych,
- Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich.

Gdyby rezerwę składek dla celów rachunkowych skorygować o wielkość naliczonych aktywowanych kosztów akwizycji, to oba rodzaje rezerwy składek różniłyby się głównie o prognozowaną wielkość przyszłego zysku Spółki wynikającego z zawartych umów ubezpieczenia po uwzględnieniu prognozowanego zwrotu składki dla ubezpieczającego w przypadku rezygnacji z ubezpieczenia.

Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych

Przyjęta metodologia wyznaczania rezerw szkodowych jest co do zasady spójna z metodami stosowanymi do wyznaczenia rezerw na cele rachunkowe. Zastosowane różnice to wprowadzenie w najlepszym oszacowaniu uwzględnienia zmiany wartości pieniądza w czasie, które to jest niedozwolone w rezerwach na cele rachunkowe oraz wprowadzenie w rezerwie na szkody zgłoszone, lecz niewypłacone korekty z tytułu historycznego wskaźnika odmów szkód. Zmiany te powodują obniżenie wartości rezerw szkodowych.

Najlepsze oszacowanie rezerw w ramach linii *Zobowiązania z tytułu świadczeń rentowych z umów ubezpieczeń majątkowo- osobowych i powiązane ze zobowiązaniami z ubezpieczeń innych niż zdrowotne* ustalone jest jako zdyskontowana wartość przyszłych płatności przy założeniu odpowiedniego dla danego świadczeniobiorcy prawdopodobieństwa dożycia do płatności kolejnych rat renty. Natomiast odpowiadająca rezerwa na skapitalizowaną wartość rent w sprawozdaniach do celów finansowych jest wyznaczana jako zdyskontowana wartość przyszłych płatności przy założeniu okresu wypłat równemu okresowi płatności dla rent terminowych, równemu średniemu trwaniu życia uposażonego dla rent dożywotnich. Przyjęcie deterministycznego okresu płatności dla rent dożywotnich równego wartości oczekiwanej okresu płatności prowadzi do powiększenia rezerwy o dodatkowy margines bezpieczeństwa. Co więcej, w obu standardach stosowane są na potrzeby dyskonta przyszłych zobowiązań różne struktury stóp procentowych.

Margines ryzyka

Przy wyznaczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowych nie wyznacza się w sposób jawny dodatkowego narzutu na rezerwy, wynikającego z kosztów utrzymania środków własnych przeznaczonych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności. Rezerwy co do zasady mają być tworzone w sposób bezpieczny, pozwalający na pokrycie wszystkich przyszłych kosztów i zobowiązań zakładu ubezpieczeń.

D.2.2. Zasady i metody wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na potrzeby Wypłacalności II

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe odpowiadają kwocie jaką aktualnie, według stanu na 31.12.2017 roku, Spółka musiałaby zapłacić, gdyby miała natychmiast przenieść swoje zobowiązania z tytułu ubezpieczeń do innego zakładu ubezpieczeń.

Wartość rezerw techniczno-ubezpieceniowych jest równa sumie najlepszego oszacowania rezerw i marginesu ryzyka. Najlepsze oszacowanie zostało wyznaczone brutto, bez odliczania kwot należnych z tytułu reasekuracji w walucie zobowiązania Spółki, tj. w złotych polskich, euro i dolarach amerykańskich.

☒ Wartość rezerw techniczno-ubezpieceniowych brutto w podziale na walutę zobowiązania na 31.12.2017 w przeliczeniu na PLN:

Waluta zobowiązania	Wartość rezerw
Złoty polski	227 014
Euro	798
Dolar amerykański	0,13

Ze względu na nieistotny udział rezerw techniczno-ubezpieceniowych w walutach innych niż PLN w sprawozdaniu w dalszych punktach nie będzie prezentowane rozbitcie na waluty zobowiązania.

☒ Wartość rezerw techniczno-ubezpieceniowych brutto na 31.12.2017 przedstawia tabela poniżej:

Linia biznesowa	Najlepsze oszacowanie brutto		Margines ryzyka
	rezerwa składki	rezerwa szkodowa	
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	1 541	6 949	124
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	19 496	2 276	3 131
Ubezpieczenia pracownicze	0	0	0
Ubezpieczenia OC z tyt. użytkowania pojazdów mechanicznych	0	235	3
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	0	0	0
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	127	170	10
Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych	14 002	3 793	2 737
Ubezpieczenia OC ogólnej	941	56	381
Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej	33 548	4 454	3 678
Ubezpieczenia ochrony prawnej	9 678	62	1 486
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	860	561	51
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	88 119	7 880	20 897
Razem	168 312	26 436	32 498

☒ Wartość kwot należnych z umów reasekuracji na 31.12.2017 przedstawia tabela poniżej:

Linia biznesowa	Najlepsze oszacowanie na udziale reasekuratora	
	rezerwa składki	rezerwa szkodowa
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	-44	1 503
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	-12	96
Ubezpieczenia pracownicze	0	0
Ubezpieczenia OC z tyt. użytkowania pojazdów mechanicznych	0	0
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	0	0
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	0	0
Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych	-54	33
Ubezpieczenia OC ogólnej	-1	6
Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej	2 853	47
Ubezpieczenia ochrony prawnej	-1	0
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	-295	293
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	1 294	430
Razem	3 740	2 408

Wartość rezerw techniczno-ubezpieceniowych dla świadczeń rentowych na 31.12.2017 przedstawia tabela poniżej:

Linia biznesu – zobowiązania ubezpieczeń na życie	Najlepsze oszacowanie		Margines ryzyka
	Brutto	Kwoty należne z umów reasekuracji	
Ubezpieczenia rentowe związane z umowami ubezpieczeń innych niż na życie i dot. zobowiązań ubezpieczeniowych innych niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	565	427	1

D.2.2.1. Segmentacja portfela do linii biznesowych

Na potrzeby wyznaczenia rezerw techniczno-ubezpieceniowych Spółka dokonała segmentacji swoich zobowiązań ubezpieczeniowych do linii biznesowych:

Ustawowa grupa ubezpieczeń działu II	Linia biznesowa
3-4	Inne ubezpieczenie pojazdów
7	Ubezpieczenie morskie, lotnicze i transportowe
8-9	Ubezpieczenie od ognia i pozostałych szkód rzeczowych
10	Zobowiązania z tytułu świadczeń rentowych z umów ubezpieczeń majątkowo- osobowych i powiązane ze zobowiązaniami z ubezpieczeń innych niż zdrowotne
13	Ubezpieczenie OC ogólnej
14-15	Ubezpieczenie kredytu i gwarancji
16	Ubezpieczenie różnych ryzyk finansowych
17	Ubezpieczenie ochrony prawnej
18	Ubezpieczenie świadczenia pomocy
1	Ubezpieczenie na wypadek utraty dochodów

Ubezpieczenia z grupy 2 działu II zostały przyporządkowane albo do linii Ubezpieczeń na wypadek utraty dochodów albo do Ubezpieczeń pokrycia kosztów świadczeń medycznych, w zależności od rodzaju świadczonej ochrony ubezpieczeniowej przez Spółkę.

Dodatkowo na potrzeby określenia założeń i metodologii wyznaczenia najlepszego oszacowania Spółka podzieliła portfel ubezpieczeń na jednorodne grupy ryzyka ze względu na rodzaj ubezpieczonego ryzyka, zachowanie się klientów, ponoszone koszty związane z obsługą ubezpieczeń.

D.2.2.2. Opis stosowanych zasad i metod do wyceny rezerw techniczno-ubezpieceniowych na potrzeby Wyptalności II

Najlepsze oszacowanie- metodologia

Najlepsze oszacowanie wyznacza się w podziale na:

- najlepsze oszacowanie rezerwy składek (dotyczące przyszłych zdarzeń ubezpieczeniowych),
- najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych.

Najlepsze oszacowanie – rezerwa składek brutto

Najlepsze oszacowanie rezerwy składek odpowiada ważonej prawdopodobieństwem średniej z przyszłych przepływów pieniężnych, przy uwzględnieniu zmiany wartości pieniądza w czasie (dyskonto). Najlepsze oszacowanie rezerwy składek wyznaczone jest z dokładnością do każdej polisy ubezpieczeniowej. Prognozowane przepływy pieniężne uwzględniają:

- przyszłe składki należne po dacie bilansowej,
- nieopłacone składki należne przed datą bilansową, z terminem płatności po dacie bilansowej,
- regresy i odzyski pomniejszone o koszty procesu windykcji,
- odszkodowania/ świadczenia,
- koszty obsługi,
- koszty likwidacji,
- koszty akwizycji,
- koszty windykcji,
- koszty działalności inwestycyjnej,
- zwroty składek dla ubezpieczonych z uwzględnieniem prawdopodobieństwa upadku podmiotu pośredniczącego w sprzedaży,
- niezapłacone koszty akwizycji wynikające ze składki należnej na datę bilansową, z terminem płatności po dacie bilansowej.

Najlepsze oszacowanie rezerwy składek uwzględnia przyszłe, oczekiwane zachowania osoby ubezpieczonej dotyczące rezygnacji z polisy w trakcie trwania okresu ubezpieczenia.

Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych brutto

Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych Spółka wyznacza w podziale na:

- najlepsze oszacowanie dotyczące szkód zaistniałych i zgłoszonych, ale niewypłaconych (IBNR),
- najlepsze oszacowanie dotyczące szkód zaistniałych, ale niezgłoszonych.

Zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne odnoszące się do szkód zgłoszonych, ale niewypłaconych, oparte są na indywidualnej informacji o wielkości zgłoszonego roszczenia skorygowanej prawdopodobieństwem jego wypłaty, historycznym czasie likwidacji szkody i kosztochłonności procesu likwidacji dla danej linii biznesowej. Dodatkowo dla roszczeń z linii biznesowej Ubezpieczeń kredytu i gwarancji w przyszłych przepływach uwzględnia się prognozowane regresy i odzyski.

Najlepsze oszacowanie rezerw na szkody zaistniałe, ale niezgłoszone wyznacza się dla każdej linii biznesowej z taką samą dokładnością jak rezerwy dla celów statutowych zmodyfikowaną metodą Gunnara-Benkta z dodatkowym uwzględnieniem zmiany wartości pieniądza w czasie.

Dodatkowo w rezerwie tej uwzględnia się przyszłe koszty związane z obsługą procesu likwidacji i ewentualne prognozowane regresy i odzyski.

Najlepsze oszacowanie rezerw w ramach linii *Zobowiązania z tytułu świadczeń rentowych z umów ubezpieczeń majątkowo-osobowych i powiązane ze zobowiązaniami z ubezpieczeń innych niż zdrowotne* ustalane jest jako zdyskontowana wartość przyszłych płatności przy założeniu odpowiedniego dla danego świadczeniobiorcy prawdopodobieństwa dożycia do płatności kolejnych rat renty.

Założenia stosowane do wyznaczenia najlepszego oszacowania

Przyszłe przepływy finansowe uwzględniają wyznaczone na bazie danych historycznych Spółki opóźnienie między datą zajścia szkody a datą wypłaty świadczenia do ubezpieczonego.

Dla wszystkich linii biznesowych przyszłe przepływy pieniężne opierają się na miesięcznym prawdopodobieństwie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego, prawdopodobieństwie rezygnacji ubezpieczonego z polisy oraz sumy ubezpieczenia bądź dla wybranych produktów średniej wielkości wypłaconego świadczenia. Dodatkowo dla ubezpieczeń od utraty źródła dochodu oraz wybranych produktów w ramach ubezpieczeń na wypadek utraty dochodów zaklasyfikowanych do linii ubezpieczeń różnych ryzyk finansowych prognozowany przepływ pieniężny uwzględnia średnią i maksymalną ilość świadczeń wypłacanych ubezpieczonemu w przypadku zajścia zdarzenia.

Założenia przyjęte do wyznaczenia najlepszego oszacowania opierają się, za wyjątkiem założeń o stopach inflacji i struktury terminowej stopy wolnej od ryzyka, na danych wewnętrznych.

Stopę inflacji dotyczącą wynagrodzeń i stopę inflacji dotyczącą pozostałych kosztów wyznaczono na podstawie informacji z Raportu o inflacji Narodowego Banku Polskiego. Przyjęto strukturę terminową stopy wolnej od ryzyka opublikowaną przez EIOPA według stanu na 31.12.2017r.

Założenia kosztowe opierają się na systemie alokacji kosztów stosowanym w Spółce i są wyliczane w rozbiciu na linie biznesowe określone w stosowanym w Spółce systemie alokacji kosztów, zaś dla każdej z tej linii dodatkowo w podziale na koszty dotyczące wynagrodzeń oraz pozostałe koszty. Jednorodne grupy ryzyka opisane w rozdziale D.2.2.1. klasyfikowane są do odpowiednich linii biznesowych systemu alokacji kosztów.

Na podstawie danych historycznych Spółki przyjęto założenia miesięcznego prawdopodobieństwa wystąpienia i wypłaty szkody dla każdej jednorodnej grupy ryzyka w ramach danej linii biznesowej.

Dla ubezpieczeń z linii biznesowej Ubezpieczenie na wypadek utraty dochodów pokrywających ryzyko zgonu w wyniku nieszczęśliwego wypadku wykorzystano tablice śmiertelności w wyniku nieszczęśliwego wypadku wyznaczone na podstawie danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny za rok 2010.

Dla Ubezpieczeń kredytu i gwarancji na podstawie danych historycznych i opracowanego na potrzeby rezerw wyznaczanych do celów rachunkowych modelu oszacowań regresowych przyjęto dodatkowo założenia przyszłego procesu windykacji – jego przebiegu i kosztochłonności.

Na podstawie danych historycznych Spółki, dla produktów z historycznie istotnym wskaźnikiem rezygnacji osób ubezpieczonych z ubezpieczenia, wyznaczono krzywe opisujące prawdopodobieństwo rezygnacji osoby ubezpieczonej z dalszej ochrony ubezpieczeniowej w każdym miesiącu trwania polisy. W przyszłych przepływach pieniężnych dotyczących rezygnacji z ubezpieczenia uwzględniono, zgodnie z zapisami umów ubezpieczeniowych, częściowy zwrot wypłaconych kosztów akwizycji oraz prawdopodobieństwo upadku dystrybutora polisy.

W przypadku nowych produktów ubezpieczeniowych, dla których dane historyczne są niewystarczające, przyjęto założenia zastosowane przy taryfikacji produktu.

Przy wyznaczaniu najlepszego oszacowania nie założono przyszłych działań zarządu.

Uproszczenia

W procesie wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych Spółka zdecydowała się na zastosowanie uproszczeń, które w ocenie Spółki mają nieistotny wpływ na ostateczną wartość rezerw.

Spółka zastosowała następujące uproszczenia w procesie wyznaczania:

- najlepszego oszacowania rezerwy składek:
  - założenie wpływu środków od/do reasekuratora z tytułu wypłaconych odszkodowań/ naliczonych składek w dacie zajścia szkody/wymagalności składki brutto do ubezpieczającego;
  - brak uwzględnienia przyszłych działań zarządu;
  - brak uwzględnienia opóźnienia między datą rejestracji przez Spółkę informacji o rezygnacji ubezpieczonego z polisy, a data przelewu do niego środków z tytułu zwrotu składki za niewykorzystany okres ochrony;
- najlepszego oszacowania rezerwy szkodowej:
  - uproszczone podejście czynnikowe do modelowania przyszłych regresów i odzysków;
  - podejście czynnikowe do wyznaczenia udziału reasekuratora w rezerwach szkodowych.

Margines ryzyka

Margines ryzyka wyznacza się jako uzupełnienie najlepszego oszacowania w celu zapewnienia, że wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiada kwocie, jaką Spółka zażądałaby za przejście swoich zobowiązań ubezpieczeniowych i wywiązanie się z nich. Margines ryzyka wyznacza się jako koszt kapitału dopuszczonych

środków własnych odpowiadających kapitałowemu wymogowi wypłacalności, koniecznemu do pokrycia zobowiązań ubezpieczeniowych w całym okresie trwania portfela polis. Spółka przyjęła koszt kapitału równy 6%.

Margines ryzyka opiera się na wyliczeniach kapitałowego wymogu wypłacalności wyznaczonego formułą standardową. Spółka prognozuje wartość każdego z modułu ryzyk wchodzących w skład formuły standardowej. Metodologia wyznaczania poszczególnych projekcji podmodułów ryzyka na potrzeby wyliczenia marginesu ryzyka uzależniona jest od stopnia istotności danego podryzyka w całej wartości ryzyka, które zgodnie z wymogami powinny zostać ujęte w wyliczeniu. Dla ryzyk istotnych Spółka margines ryzyka wyznacza wykonując pełne obliczenie przyszłych wymogów wypłacalności bez stosowania uproszczeń.

Najistotniejszymi ryzykami Spółki, za wyjątkiem ryzyka rynkowego, są ryzyko składki i rezerw, ryzyko katastroficzne związane z ubezpieczeniem kredytów i gwarancji dotyczące ryzyka recesji oraz ryzyko katastroficzne związane z ubezpieczeniami różnych ryzyk finansowych.

Dla uwzględnionych w marginesie ryzyka pozostałych ryzyk zastosowano uproszczenia projekcji opierające się na założeniu proporcjonalności tych ryzyk do założonej miary ryzyka.

Margines ryzyka jest alokowany na poszczególne linie biznesowe przez wyznaczenie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. SCR) przy założeniu, że zakład nie ma innych linii biznesowych. Następnie na bazie udziału SCR danej linii biznesowej w sumie SCR wyznaczonych dla wszystkich linii biznesowych określany jest współczynnik udziału danej linii biznesowej w marginesie ryzyka. Całościowy margines ryzyka alokowany jest na poszczególne linie biznesu zgodnie z tak otrzymanymi współczynnikami.

Opis istotnych zmian w odpowiednich założeniach przyjętych w ramach obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego

W 2017 Spółka przeprowadziła analizę walidacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczonych na 31.12.2016 oraz analizę polegającą na weryfikacji czy nowy materiał statystyczny pozyskany przez Spółkę w sposób istotny wpływa na prognozowaną wartość przyszłych przepływów pieniężnych. W wyniku przeprowadzonych analiz dla wybranych linii biznesowych Spółka zmieniła poniższe założenia, które mają istotny wpływ na poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych:

- założenia kosztowe dotyczące kosztocłonności procesu likwidacji oraz założonych wskaźników inflacji (wzrost lub spadek wskaźnika kosztów w zależności od faktycznej kosztocłonności procesu),
- założenia dotyczące wskaźnika rezygnacji osób ubezpieczonych z ubezpieczenia oraz szkodowości dla linii Ubezpieczenia pozostałych ryzyk finansowych.

Opis poziomu niepewności związanej z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Metodologia wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przyjęta przez Spółkę wiąże się z ryzykiem niepewności szacunków ich wartości. Niepewność ta wynika w głównej mierze z ryzyka, że przyjęte założenia okażą się w przyszłości odbiegać od faktycznych parametrów. W ocenie Spółki następujące przyjęte założenia mają wpływ na niepewność szacunków:

- przyjęta alokacja kosztów do poszczególnych linii biznesowych,
- przyjęte na bazie danych historycznych prawdopodobieństwo zaistnienia szkody,
- przyjęte na bazie danych historycznych współczynników rozwoju szkód,
- przyjęty wskaźnik odmowy wypłaty szkody,
- niepewność założonego modelu oszacowań regresowych,
- przyjęte rozkłady i wskaźniki rezygnacji osób ubezpieczonych z ubezpieczenia.

Dodatkowo przyjęte modele i uproszczenia mają wpływ na niepewność prawidłowego szacunku rezerw.

D.3 Inne zobowiązania

D.3.1. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników

Odprawy emerytalne są wypłacane przez Spółkę jednorazowo, w momencie przejścia pracownika na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika.

Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

W wyliczeniach zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych zastosowano metodę liniowego nabywania uprawnień do świadczeń (Projected Unit Credit Method).

D.3.2. Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)

W szczególności w pozycji pozostałych rezerw wykazuje się rezerwę na niewykorzystane urlopy, rezerwy na wynagrodzenia o charakterze premii oraz rezerwy na straty z tytułu toczących się postępowań i roszczeń stron trzecich.

Do wyceny pozostałych rezerw w bilansie ekonomicznym stosowana jest metoda alternatywna opisana w punkcie D.4 niniejszego sprawozdania.

Różnica w wartości „Pozostałych rezerw (innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)” w sprawozdaniu finansowym i sprawozdaniu sporządzonym na potrzeby Wypłacalności II wynika z ujęcia części rezerw w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek. Przeniesieniu do rezerw technicznych podlega ta część rezerw na koszty, która jest związana z umowami ubezpieczenia.

D.3.3. Zobowiązania

Pozostałe zobowiązania obejmują w szczególności przeterminowane kwoty należne ubezpieczającym oraz innym podmiotom związanym z działalnością ubezpieczeniową (np. pośrednikom), które nie są ujęte w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych. W pozycji tej wykazywane są również zobowiązania publiczno-prawne, kwoty należne pracownikom i innym kontrahentom z tytułu usług wykonanych na rzecz Spółki.

Do wyceny pozostałych zobowiązań w bilansie ekonomicznym stosowana jest metoda alternatywna opisana w punkcie D.4 niniejszego sprawozdania.

Różnica w wartościach zobowiązań wykazanych w bilansie ekonomicznym w stosunku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym wynika z ujęcia części zobowiązań w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek. Przeniesieniu do rezerw technicznych podlega ta część zobowiązań, która jest związana z umowami ubezpieczenia i dla których termin rozliczenia przypada po dacie bilansowej.

D.3.4. Zmiany w okresie sprawozdawczym

W okresie sprawozdawczym nie było zmian w stosowanych podstawach ujmowania innych zobowiązań lub w szacunkach.

D.4. Alternatywne metody wyceny

D.4.1. Instrumenty finansowe

W odniesieniu do aktywów finansowych, dla których nie występuje aktywny rynek zastosowano alternatywne metody wyceny opisane poniżej. Każdorazowo w przypadku wyceny z wykorzystaniem alternatywnych metod wyceny Spółka sporządza dokumentację dotyczącą założeń leżących u podstaw danej metody wyceny.

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A. regularnie porównuje adekwatność wyceny, poprzez kalibrowanie marży kredytowej stosowanej do wyceny na podstawie dostępnych cen rynkowych obligacji o podobnej charakterystyce oraz porównywanie wyceny godziwej z wyceną ustaloną metodą skorygowanej ceny nabycia w przypadku obligacji, listów zastawnych, pożyczek, certyfikatów depozytowych oraz depozytów bankowych.

Obligacje korporacyjne oraz listy zastawne

Alternatywna wycena papierów wartościowych dokonywana jest poprzez zdyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej krzywej rynkowych stóp procentowych powiększonych o marżę kredytową. W przypadku, gdy istnieją przesłanki do korekty pierwotnego poziomu marży kredytowej wynikającej ze zmiany wiarygodności kredytowej emitenta (np. zmiana oceny ratingowej emitenta wydana przez zewnętrzną agencję ratingową lub wewnętrzną jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za badanie ryzyka kredytowego w Spółce), Spółka może dokonać stosownej korekty odzwierciedlającej wartość godziwą wycenianego instrumentu.

Istnieje ryzyko, że z uwagi na możliwość wykorzystania alternatywnych modeli wyceny, a także zważywszy na zmienność kluczowych parametrów wyceny, takich jak stopy procentowe oraz ocena ryzyka kredytowego kontrahenta, rzeczywista cena możliwa do osiągnięcia na rynku w przypadku sprzedaży takich aktywów może się różnić od ceny wyznaczonej z wykorzystaniem alternatywnej metody wyceny sporządzonej przez Spółkę.

Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania

Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne wycenia się według wartości ustalonej przez fundusz inwestycyjny na podstawie wartości aktywów netto tego funduszu, przypadających na jednostkę lub certyfikat. Wyceny jednostkowe są obliczane i publikowane przez poszczególne Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych. Źródłem informacji o cenach są strony internetowe TFI i wiadomości otrzymywane od TFI, Analizy Online S.A. oraz terminal Bloomberg.

Zważywszy, że ceny wykorzystywane przez Spółkę do wyceny aktywów są jednocześnie cenami, po których towarzystwa funduszy inwestycyjnych zobowiązane są do zapewnienia rynku wtórnego dla wycenianych aktywów, stąd niepewność wyceny jest praktycznie wyeliminowana.

Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla depozytów terminowych w celu ustalenia ich wartości godziwej zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej rynkowej stopy procentowej. W tym celu wyznaczane są przyszłe przepływy kapitałowe i odsetkowe dla każdego zawartego kontraktu. Następnie przepływy te są dyskontowane średnią rynkową stopą procentową, jaka możliwa jest do uzyskania na rynku w dniu wyceny dla depozytów o analogicznym horyzoncie czasowym w bankach posiadających podobną wiarygodność kredytową.

Istnieje ryzyko, że z uwagi na możliwość zastosowania alternatywnego modelu wyceny, a także z uwagi na zmienność parametrów modelu wyceny, takich jak rynkowe stopy procentowe oraz ocena ryzyka kredytowego kontrahenta, rzeczywista cena możliwa do osiągnięcia na rynku w przypadku zamknięcia depozytu przed pierwotnie ustalonym terminem zapadalności może się różnić od wyceny wyznaczonej z wykorzystaniem alternatywnej metody wyceny.

Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie

W celu wyliczenia wartości godziwej pożyczek kwalifikowanych jako pożyczki udzielone i należności własne wyznaczane są przyszłe przepływy kapitałowe i odsetkowe. Przepływy te są dyskontowane stopą procentową zbudowaną jako suma stopy wolnej od ryzyka na dzień wyceny (krzywa stóp wolnych od ryzyka publikowana przez EIOPA)) oraz marży ustalonej w umowie pożyczki. W przypadku, gdy istnieją przesłanki do zmiany marży kredytowej wynikającej ze zmiany wiarygodności kredytowej podmiotu, któremu została udzielona pożyczka, Spółka może dokonać stosownej korekty odzwierciedlającej wartość godziwą wycenianego instrumentu.

Istnieje ryzyko, że z uwagi na całkowity brak rynku wtórnego dla pożyczek, jak również z uwagi na zmienność kluczowych parametrów wykorzystywanych w procesie wyceny, takich jak rynkowe stopy procentowe oraz ocena ryzyka kredytowego kontrahenta, rzeczywista cena możliwa do osiągnięcia w przypadku przedterminowej spłaty pożyczki może się różnić od ceny wyznaczonej z wykorzystaniem alternatywnej metody wyceny.

D.4.2. Pozostałe aktywa i zobowiązania

W odniesieniu do pozostałych aktywów i zobowiązań, dla których nie występuje aktywny rynek zastosowano alternatywne metody wyceny opisane poniżej:

Należności

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla należności w celu ustalenia ich wartości godziwej zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej rynkowej stopy procentowej. Do wyceny należności krótkoterminowych stosowane jest uproszczenie polegające na pominięciu efektu dyskonta. Ze względu na krótkoterminowy charakter większości należności nie ma istotnych różnic w wycenie przy zastosowaniu powyższej metody w stosunku do wyceny w sprawozdaniu finansowym.

Niepewność wyceny poszczególnych rodzajów należności wiąże się z przyjętymi przez Spółkę, aktualnymi na dzień bilansowy, założeniami w zakresie ustalania odpisów aktualizujących, a także z ryzykiem kredytowym kontrahenta, ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Dodatkowo niepewność dotyczy przewidywanych kosztów windykacji i przychodów z odzyskiwania należności. Powyższa niepewność oznacza, że w przypadku zmiany otoczenia rynkowego i sytuacji kredytowej kontrahentów wartości należności ustalone na dzień bilansowy mogą odbiegać od rzeczywistej kwoty, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać wymienione między zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami.

Zobowiązania

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla zobowiązań w celu ustalenia ich wartości godziwej zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej rynkowej stopy procentowej. Do wyceny zobowiązań krótkoterminowych stosowane jest uproszczenie polegające na pominięciu efektu dyskonta. Ze względu na krótkoterminowy charakter większości zobowiązań nie ma istotnych różnic w wycenie przy zastosowaniu powyższej metody w stosunku do wyceny w sprawozdaniu finansowym.

Większość zobowiązań jest ustalona w oparciu o otrzymane od kontrahentów faktury lub umowy, z których wynikają kwoty do zapłaty co powoduje, że niepewność wyceny zobowiązań jest niska.

Niepewność wyceny zobowiązań w walutach obcych oraz zobowiązań długoterminowych wiąże się z ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Powyższa niepewność oznacza, że w przypadku zmiany otoczenia rynkowego wartości zobowiązań ustalone na dzień bilansowy mogą odbiegać od rzeczywistej kwoty, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać wymienione między zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami. Spółka nie posiada istotnych zobowiązań w walutach obcych oraz zobowiązań długoterminowych, w związku z tym niepewność związana z wyceną zobowiązań w walutach obcych oraz zobowiązań długoterminowych jest niska i nie ma istotnego wpływu na szacunek wyceny.

Pozostałe rezerwy

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla pozostałych rezerw w celu ustalenia ich wartości godziwej zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej rynkowej stopy procentowej.

Niepewność wyceny pozostałych rezerw wiąże się z ryzykiem stopy procentowej oraz trafności przyjętych przez Spółkę założeń w zakresie prognozowanych wypłat. Powyższa niepewność oznacza, że w przypadku zmiany otoczenia rynkowego oraz przyjęcia odmiennych założeń, wartości pozostałych rezerw ustalone na dzień bilansowy mogą odbiegać od kwoty, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać wymienione między zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami.

Szacunki i założenia przyjęte do wyceny bazują na doświadczeniu wynikającym z analizy danych historycznych, danych możliwych do zaobserwowania na rynku oraz szeregu innych czynników, które zgodnie z najlepszą wiedzą kierownictwa Spółki, w danej sytuacji wydają się zasadne. Szacunki i założenia podlegają okresowej weryfikacji i mogą ulec zmianie, na skutek przyszłych zdarzeń, wynikających ze zmian otoczenia. Spółka regularnie porównuje adekwatność wyceny, poprzez porównywanie rzeczywistych wypłat z wartościami wypłat przyjętymi do prognozy i nie stwierdziła istotnych rozbieżności.

D.5 Inne informacje

Wszystkie istotne informacje zawarto w punktach D.1.-D.4.

E. Zarządzanie kapitałem

E.1. Środki własne

E.1.1. Zarządzanie środkami własnymi

Celem Spółki jest gospodarka kapitałowa gwarantująca wypłacalność Spółki.

W ramach gospodarki kapitałowej Spółka koncentruje się na dążeniu do zachowania stałej wypłacalności i ciągłej zdolności wywiązywania się ze wszystkich zobowiązań poprzez utrzymywanie takiego poziomu środków własnych, który umożliwi Spółce przyjęcie na siebie nieoczekiwanej dużej szkody w określonym horyzoncie czasu i zapewni terminową wypłatę odszkodowań i świadczeń dla osób uprawnionych.

Adekwatność kapitałowa zapewniana jest poprzez posiadanie kapitałów adekwatnych do ponoszonego przez Spółkę ryzyka w szczególności poprzez realizację wymogów w zakresie pokrycia minimalnego wymogu kapitałowego oraz kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi wyliczonymi zgodnie z zasadami określonymi w dyrektywie Wypłacalność II oraz regulacjach powiązanych (wytyczne EIOPA, standardy techniczne, wytyczne lokalnego nadzorca).

Obowiązkiem Spółki jest posiadanie środków własnych w wysokości nie niższej niż minimalny i kapitałowy wymóg wypłacalności.

Zarząd Spółki może wyznaczyć bardziej ostrożny (wyższy) minimalny wewnętrzny poziom wskaźnika wypłacalności, niż wymagane przepisami prawa. Wewnętrzny poziom współczynnika wypłacalności określony jest w strategicznych celach i wynosi 120%. Poziom alarmowy wskaźnika określony jest w wysokości 150%.

W Spółce wyznaczone są osoby i jednostki organizacyjne odpowiedzialne w zakresie wyliczania, raportowania i monitorowania współczynników zapewniających adekwatność kapitałową, w tym zasady raportowania w przypadku ewentualnego spadku współczynnika poniżej ustalonych minimalnych poziomów.

Symulacje współczynnika wypłacalności obejmują horyzont adekwatny do okresów planowania. Wyliczając wymóg kapitałowy dla przyszłych okresów, Spółka określa przyszłe wymogi kapitałowe w oparciu o plany sprzedażowe poszczególnych produktów oraz symulację bilansu ekonomicznego. Spółka bada, co najmniej raz w roku, adekwatność kapitałową zgodnie z Wypłacalność II (współczynnik wypłacalności) na etapie tworzenia planu finansowego w perspektywie 5 kolejnych lat.

Podejmując rekomendacje w sprawie podziału zysku za dany rok Spółka bierze pod uwagę konieczność zapewnienia adekwatności kapitałowej i wypłacalności Spółki w perspektywie ujętej w planie finansowym.

Przy podejmowaniu decyzji o wdrażaniu produktów ubezpieczeniowych Spółka uwzględni wymóg kapitałowy generowany przez dany produkt, zgodnie z wymogami Wypłacalność II (wyliczany jest wymóg kapitałowy według Wypłacalność II generowany przez każdy wdrażany produkt).

Spółka identyfikuje główne czynniki zagrażające zapewnieniu pełnej wypłacalności i podejmuje działania w celu ich ograniczenia poprzez ciągłe modyfikowanie i aktualizowanie procesów i procedur związanych z zarządzaniem ryzykiem adekwatnie do potrzeb, zmian w organizacji i otoczeniu zewnętrznym dostosowując się przy tym do wymagań właścicieli.

E.1.2. Struktura środków własnych

Środki własne Spółki są klasyfikowane w trzech kategoriach, w zależności od ich zdolności do absorbowania strat. Podstawowym podziałem środków własnych jest rozróżnienie na podstawowe środki własne i uzupełniające środki własne. Podstawowe środki własne składają się z nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami bilansu ekonomicznego po pomniejszeniu o dywidendę i podatek od niektórych instytucji finansowych przewidywane do zapłaty w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Wykaz podstawowych środków własnych Spółki na dzień 31.12.2017 r. przedstawia tabela poniżej:

Pozycja środków własnych	Razem	Kategoria 1-nieograniczona	Kategoria 2	Kategoria 3
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	1 081 278	1 081 278	0	0
Przewidywane dywidendy	-53 015	-53 015	0	0
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-8 622	-8 622	0	0
Podstawowe środki własne, razem	1 019 641	1 019 641	0	0
Uzupełniające środki własne, razem	0	0	0	0
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	1 019 641	1 019 641	0	0
Podstawowe środki własne dopuszczone na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (MCR)	1 019 641	1 019 641	0	0

Spółka nie posiada środków własnych zaklasyfikowanych do Kategorii 1 – ograniczona.

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły istotne zmiany w środkach własnych Spółki. Zmiany środków własnych w okresie sprawozdawczym przedstawia poniższa tabela:

Pozycja środków własnych na dzień:	31.12.2017	31.12.2016	Zmiana w okresie
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	1 081 278	1 063 422	17 856
Przewidywane dywidendy	-53 015	-41 202	-11 813
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-8 622	-9 029	407
Podstawowe środki własne, razem	1 019 641	1 013 191	6 450
Uzupełniające środki własne, razem	0	0	0
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	1 019 641	1 013 191	6 450
Podstawowe środki własne dopuszczone na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (MCR)	1 019 641	1 013 191	6 450

Pełna informacja odnośnie kalkulacji środków własnych w formacie wymaganym przepisami prawa znajduje się w załączniku S.23.01.01 „Środki własne”.

Rezerwa uzgodnieniowa obejmuje wysokość nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami, po skorygowaniu jej o: kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi), nadwyżkę ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia.

Sposób kalkulacji rezerwy uzgodnieniowej na dzień 31.12.2017 r. zaprezentowano w tabeli poniżej:

Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	1 081 278
Akcje własne (wykazane jako aktywa w bilansie)	0
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	-61 637
Kapitał własny	-37 800
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	-226 317
Rezerwa uzgodnieniowa	755 524

Pozycja „Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia” obejmuje zadeklarowaną dywidendę z podziału zysku za 2017 rok oraz podatek od niektórych instytucji finansowych przewidywany do zapłaty w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Objaśnienie różnic pomiędzy kapitałem własnym ze Sprawozdania finansowego a nadwyżką aktywów nad zobowiązaniami w bilansie ekonomicznym przedstawia tabela poniżej. Wyjaśnienia różnic z przeszacowania poszczególnych pozycji bilansowych zamieszczone są w sekcji D niniejszego sprawozdania.

Kapitał własny ze Sprawozdania finansowego	909 293
Przeszacowanie aktywów do wartości godziwej	-683 799
Przeszacowanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	886 684
Przeszacowanie zobowiązań do wartości godziwej	1 792
Podatek odroczony wyliczony od różnic z przeszacowania aktywów i zobowiązań	- 32 692
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w bilansie ekonomicznym	1 081 278

E.2 Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

E.2.1. Metoda wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności

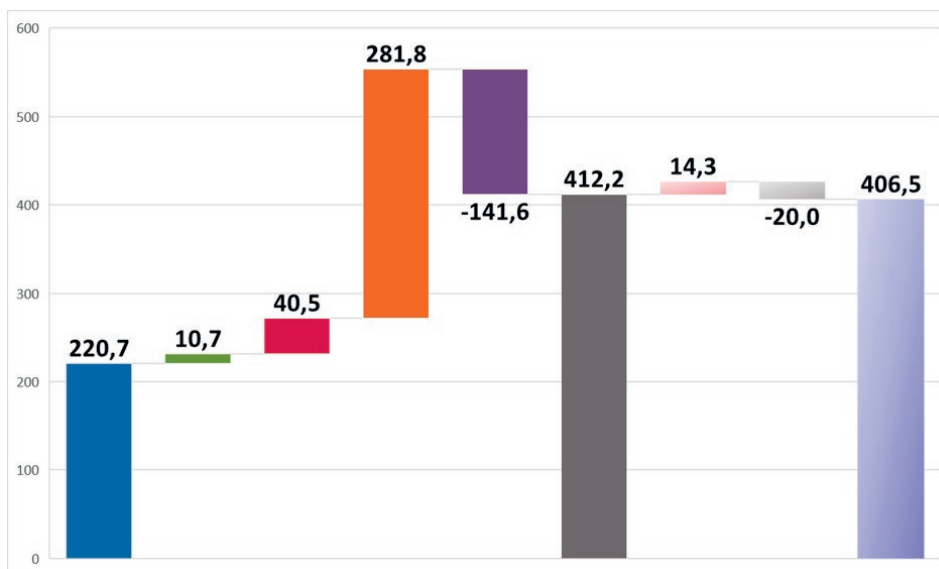
Do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności Spółka stosuje formułę standardową. W ocenie Spółki zasady wyznaczania wymogu kapitałowego według formuły standardowej są konserwatywne i zasadniczo dobrze dopasowane do profilu ryzyka Spółki.

E.2.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności

☒ Kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 31 grudnia 2017 roku prezentuje tabela poniżej:

Kapitałowy wymóg wypłacalności	
Ryzyko rynkowe	220 686
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	10 731
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	6
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych	40 451
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	281 833
Dywersyfikacja	-141 552
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	0
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	412 154
Ryzyko operacyjne	14 318
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	0
Zdolności odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat	-20 022
Kapitałowy wymóg wypłacalności	406 450

Udział poszczególnych ryzyk w kapitałowym wymogu wypłacalności ustalonym na dzień 31 grudnia 2017 roku zaprezentowano poniżej:

- Ryzyko rynkowe
- Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta
- Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych
- Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż na życie
- Dywersyfikacja
- Podstawowy SCR
- Ryzyko operacyjne
- Zdolności odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat
- SCR

E.2.3. Pokrycie wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu wypłacalności środkami własnymi

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka posiadała wystarczające środki własne na pokrycie wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu wypłacalności. Dane liczbowe prezentuje tabela poniżej:

Dostępne i dopuszczone środki własne:	
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	1 019 641
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie MCR	1 019 641
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR	1 019 641
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR	1 019 641
SCR	406 450
MCR	101 613
Stosunek dopuszczonych środków własnych do SCR	250,9%
Stosunek dopuszczonych środków własnych do MCR	1 003,5%

E.2.4. Uproszczenia

Przy wyliczaniu kapitałowego wymogu wypłacalności Spółka zastosowała następujące uproszczenia wynikające z zasady proporcjonalności:

- W przypadku wyznaczania wielkości efektu ograniczania ryzyka dla ryzyka aktuarialnego w umowach reasekuracji i sekurytyzacji w ramach podmodułu niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, wartość hipotetycznego wymogu kapitałowego dla ryzyka aktuarialnego zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji przy założeniu braku umowy reasekuracji i sekurytyzacji została wyznaczona dokładnie dla części wymogu dotyczącej ryzyka katastroficznego. Natomiast dla pozostałej części wymogu, został wyznaczony łączny dla wszystkich reasekuratorów hipotetyczny wymóg kapitałowy wymieniony powyżej, a następnie przyporządkowany proporcjonalnie do poszczególnych reasekuratorów w proporcji do udziału danego reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych.
- W przypadku ryzyka składki i rezerw, wyliczenia przyszłej składki zarobionej od bieżącego portfela zostały przeprowadzone na podstawie zarejestrowanych składek przypisanych na polisach. Wyliczenia nie uwzględniają możliwości dodatkowego opóźnienia w procesie otrzymania oraz zaksięgowania przez Spółkę inkasa składki.

E.2.5. Parametry specyficzne i narzut kapitałowy

Spółka nie stosuje parametrów specyficznych dla zakładów ubezpieczeń. Ponadto, organ nadzoru nie nałożył narzutu kapitałowego na kapitałowy wymóg wypłacalności Spółki.

E.2.6. Minimalny wymóg kapitałowy – dane wejściowe

Spółka wyznacza Minimalny wymóg kapitałowy (MCR) zgodnie z artykułem 249 Rozporządzenia delegowanego.

Liniowy Minimalny wymóg kapitałowy zgodnie z formułą standardową wyznaczony został na bazie składowych zaprezentowanych w załączniku numer S.28.01.01 „Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie”.

☒ Minimalny wymóg kapitałowy na dzień 31 grudnia 2017 wynosi:

Liniowy MCR	62 981
SCR	406 450
Górne ograniczenie MCR	182 903
Dolne ograniczenie MCR	101 613
Minimalny wymóg kapitałowy	101 613

E.2.7. Zmiany wymogów kapitałowych

Pozycja kapitałowa Spółki uległa wzmocnieniu, jest stabilna i utrzymuje się na wysokim poziomie. W okresie sprawozdawczym odnotowano spadek kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego, przy jednoczesnym wzroście środków własnych.

Największy wpływ na obniżenie wymogu kapitałowego miały następujące czynniki:

- spadek ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach zdrowotnych, w szczególności jest to związane ze spadkiem w podmodule ryzyka składki i rezerw, będącego konsekwencją niższej niż w roku 2016 miary składki.
- spadek wymogu związanego z ryzykiem niewykonania zobowiązania przez kontrahenta.

E.3. Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

Spółka nie stosuje podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności.

E.4. Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym

Spółka nie stosuje modelu wewnętrznego, w związku z tym nie występują różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym.

E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

Spółka, w trakcie 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2017 roku, nie odnotowała niezgodności z minimalnym wymogiem wypłacalności oraz niezgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności.

Spółka na bieżąco monitoruje poziom minimalnego wymogu kapitałowego i kapitałowego wymogu wypłacalności. W ramach strategicznych celów związanych z zarządzaniem ryzykiem Spółka regularnie bada zgodność i wdraża wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatności kapitałowej (wypłacalności) dostosowując je do skali prowadzonej działalności.

E.6. Wszelkie inne informacje

Wszystkie istotne informacje zostały uwzględnione w punktach E.1-E.5.

Marat Nevretdinov
Wiceprezes Zarządu

Ewa Lipińska
Wiceprezes Zarządu

Maciej Kłozę
Wiceprezes Zarządu

Załączniki

Kod formularza	Nazwa formularza
S.02.01.02	Bilans
S.05.01.02	Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych
S.05.02.01	Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg kraju
S.12.01.02	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie
S.17.01.02	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
S.19.01.21	Odszkodowania i świadczenia z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
S.23.01.01	Środki własne
S.25.01.21	Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla podmiotów stosujących formułę standardową
S.28.01.01	Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

EUROPA

UBEZPIECZENIA

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A.

53-413 Wrocław, ul. Gwiaździsta 62

Biuro Obsługi Klienta

☎ 801 500 300, +48 71 36 92 887

✉ bok@tueuropa.pl

 tueuropa.pl

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A.
Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, KRS 0000002736, NIP 895 10 07 276
Kapitał zakładowy zarejestrowany i opłacony 37 800 000 zł
Zezwolenie MF nr DU/2849/A/CG/94 z 07.11.1994 r. na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej

Załączniki

S.02.01.02 Bilans

Wartość bilansowa wg Wypłacalność II
C0010

Aktywa

Wartości niematerialne i prawne	R0030	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040	144 267
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	0
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060	2 402
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070	1 342 089
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	5 641
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090	703 122
Akcje i udziały	R0100	0
Akcje i udziały – notowane	R0110	0
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	0
Dłużne papiery wartościowe	R0130	379 184
Obligacje państwowe	R0140	60 225
Obligacje korporacyjne	R0150	318 959
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	0
Zabezieczone papiery wartościowe	R0170	0
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180	44 977
Instrumenty pochodne	R0190	0
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	209 165
Pozostałe lokaty	R0210	0
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230	10 177
Pożyczki pod zastaw polisy	R0240	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250	0
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260	10 177
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270	6 575
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280	6 148
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290	4 605
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300	1 543
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310	427
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320	0
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330	427
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340	0
Depozyty u cedentów	R0350	0
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360	35 461
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370	2 148
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380	33 078
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	0
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	R0400	0
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	3 553
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420	3 822
Aktywa ogółem	R0500	1 583 573

Zobowiązania

Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	R0510	227 245
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520	193 729
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0530	0
Najlepsze oszacowanie	R0540	164 485
Margines ryzyka	R0550	29 244
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560	33 516
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0570	0
Najlepsze oszacowanie	R0580	30 262
Margines ryzyka	R0590	3 254
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600	567
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610	0
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0620	0
Najlepsze oszacowanie	R0630	0
Margines ryzyka	R0640	0
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650	567
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0660	0
Najlepsze oszacowanie	R0670	566
Margines ryzyka	R0680	1
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690	0
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0700	0
Najlepsze oszacowanie	R0710	0
Margines ryzyka	R0720	0
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieceniowe	R0730	0
Zobowiązania warunkowe	R0740	0
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieceniowe)	R0750	14 404
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760	212
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770	0
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780	178 686
Instrumenty pochodne	R0790	0
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800	0
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810	0
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820	29 460
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830	11 964
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840	39 708
Zobowiązania podporządkowane	R0850	0
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0860	0
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0870	0
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880	49
Zobowiązania ogółem	R0900	502 295
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000	1 081 278

S.05.01.02

Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych

Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych związanych z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na życie (bepośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna)											
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń	Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych
C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120

Składki przypisane

Brutto – Bepośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	17 435	23 828	0	0	0	128	105 845	-1 735	33 007	74 347	15 084	106 692
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0120	0	0	0	0	0	0	0	0	8 399	0	324	0
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0130												
Udział zakładu reasekuracji	R0140	3 156	657	0	0	0	3	2 513	28	7 078	22	4 074	2 515
Netto	R0200	14 279	23 171	0	0	0	125	103 333	-1 762	34 328	74 324	11 334	104 177

Składki zarobione

Brutto – Bepośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	17 348	67 005	0	0	0	107	107 907	2 273	35 158	29 824	14 742	194 728
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0220	0	0	0	0	0	0	0	0	7 894	0	283	0
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0230												
Udział zakładu reasekuracji	R0240	3 156	658	0	0	0	3	2 348	28	5 658	22	3 971	2 261
Netto	R0300	14 192	66 347	0	0	0	104	105 559	2 245	37 394	29 801	11 054	192 466

Odszkodowania i świadczenia

Brutto – Bepośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	11 382	4 283	0	-281	0	166	17 480	81	4 746	48	894	22 101
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0320	0	0	0	0	0	0	0	0	1 556	0	19	0
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0330												
Udział zakładu reasekuracji	R0340	2 815	97	0	0	0	0	35	2	711	0	294	1 425
Netto	R0400	8 568	4 186	0	-281	0	166	17 445	79	5 591	48	619	20 676

**Zmiana stanu pozostałych rezerw
techniczno-ubezpieczeniowych**

Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0420	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0430												
Udział zakładu reasekuracji	R0440	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R0500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R0550	12 674	54 948	0	-9	0	64	65 974	1 365	10 340	24 251	10 597	141 086
Pozostałe koszty	R1200												
Koszty ogółem	R1300												

Linie biznesowe w odniesieniu do: reasekuracja czynna nieproporcjonalna				Ogółem
Ubezpieczenia zdrowotne	Pozostałe ubezpieczenia osobowe	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia majątkowe	
C0130	C0140	C0150	C0160	C0200

Składki przypisane

Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110					374 631
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0120					8 723
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0130	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0140	0	0	0	0	20 045
Netto	R0200	0	0	0	0	363 309

Składki zarobione

Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210					469 091
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0220					8 177
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0230	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0240	0	0	0	0	18 106
Netto	R0300	0	0	0	0	459 162

Odszkodowania i świadczenia

Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310					60 901
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0320					1 575
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0330	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0340	0	0	0	0	5 379
Netto	R0400	0	0	0	0	57 097

Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410					0
Brutto – reasekuracja czynna proporcjonalna	R0420					0
Brutto – reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0430	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0440	0	0	0	0	0
Netto	R0500	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R0550	0	0	0	0	321 291
Pozostałe koszty	R1200					1 053
Koszty ogółem	R1300					322 344

Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązania z tytułu ubezpieczeń na życie						Zobowiązania z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie		Ogółem
Ubezpieczenia zdrowotne	Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń na życie	
C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0300

Składki przypisane

Brutto	R1410	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1420	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1500	0	0	0	0	0	0	0	0

Składki zarobione

Brutto	R1510	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1520	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1600	0	0	0	0	0	0	0	0

Odszkodowania i świadczenia

Brutto	R1610	0	0	0	0	615	0	0	615
Udział zakładu reasekuracji	R1620	0	0	0	0	65	0	0	65
Netto	R1700	0	0	0	0	550	0	0	550

Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Brutto	R1710	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1720	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1800	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R1900	0	0	0	0	16	0	0	16
Pozostałe koszty	R2500								0
Koszty ogółem	R2600								16

S.05.02.01
Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg kraju

		Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby	
		Kraj siedziby	
		Polska	Polska
	R0010	C0070	C0010
		C0140	C0070
Składki przypisane			
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	374 631	374 631
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0120	8 723	8 723
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0130	0	0
Udział zakładów reasekuracji	R0140	20 045	20 045
Netto	R0200	363 309	363 309
Składki zarobione			
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	469 091	469 091
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0220	8 177	8 177
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0230	0	0
Udział zakładów reasekuracji	R0240	18 106	18 106
Netto	R0300	459 162	459 162
Odszkodowania i świadczenia			
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	60 901	60 901
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0320	1 575	1 575
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0330	0	0
Udział zakładów reasekuracji	R0340	5 379	5 379
Netto	R0400	57 097	57 097
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych			
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	0	0
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0420	0	0
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0430	0	0
Udział zakładów reasekuracji	R0440	0	0
Netto	R0500	0	0
Koszty poniesione	R0550	321 291	321 291
Pozostałe koszty	R1200	1 053	
Koszty	R1300	322 344	

		Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby	
		Kraj siedziby	
		Polska	Polska
	R1400	C0210	C0140
		C0280	C0210
Składki przypisane			
Brutto	R1410	0	0
Udział zakładów reasekuracji	R1420	0	0
Netto	R1500	0	0
Składki zarobione			
Brutto	R1510	0	0
Udział zakładów reasekuracji	R1520	0	0
Netto	R1600	0	0
Odszkodowania i świadczenia			
Brutto	R1610	615	615
Udział zakładów reasekuracji	R1620	65	65
Netto	R1700	550	550
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych			
Brutto	R1710	0	0
Udział zakładów reasekuracji	R1720	0	0
Netto	R1800	0	0
Koszty poniesione	R1900	16	16
Pozostałe koszty	R2500		
Koszty	R2600	16	

S.12.01.02

Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe dla ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie

		Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym		Pozostałe ubezpieczenia na życie			Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja czynna	Ogółem (Ubezpieczenia na życie inne niż zdrowotne, w tym ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	
			C0030	Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami	C0060	Umowy bez opcji i gwarancji				Umowy z opcjami i gwarancjami
				C0040	C0050		C0070				C0080
		C0020					C0090	C0100	C0150		
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0010	0			0			0	0	0	
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieceniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem	R0020	0			0			0	0	0	

Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka

Najlepsze oszacowanie

Najlepsze oszacowanie brutto	R0030	0		0	0		0	0	565	0	565
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0080	0		0	0		0	0	427	0	427
Najlepsze oszacowanie pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – Ogółem	R0090	0		0	0		0	0	138	0	138
Margines ryzyka	R0100	0	0			0			1	0	1

Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieceniowych

Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0110	0	0			0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0120	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0130	0	0			0			0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ogółem	R0200	0	0			0			566	0	566

		Ubezpieczenia zdrowotne (bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa)			Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych (reasekuracja czynna)	Ogółem (Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie)
		Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami				
		C0160	C0170	C0180			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0010	0			0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązań przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem	R0020	0			0	0	0

**Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe
obliczane jako suma najlepszego
oszacowania i marginesu ryzyka RM**

Najlepsze oszacowanie

Najlepsze oszacowanie brutto	R0030		0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązań przez kontrahenta – Ogółem	R0080		0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – Ogółem	R0090		0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0100				0	0	0

**Kwota wynikająca z zastosowania
przepisów przejściowych dotyczących
rezerw techniczno-ubezpieczeniowych**

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0110				0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0120		0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0130	0			0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0200	0			0	0	0

S.17.01.02

Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa I przyjęta reasekuracja proporcjonalna													
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze I transportowe	Ubezpieczenia od ognia I innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń	Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe łącznie	R0010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieceniowymi obliczonymi łącznie - Ogółem	R0050	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania I marginesu ryzyka													
Najlepsze oszacowanie													
Rezerwy składek													
Brutto	R0060	1 541	19 496	0	0	0	127	14 002	941	33 548	9 678	860	88 119
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta - Ogółem	R0140	-44	-12	0	0	0	0	-54	-1	2 853	-1	-295	1 294
Najlepsze oszacowanie dla rezerw składek netto	R0150	1 585	19 508	0	0	0	127	14 056	942	30 695	9 679	1 155	86 825
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia													
Brutto	R0160	6 949	2 276	0	235	0	170	3 793	56	4 454	62	561	7 880
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta - Ogółem	R0240	1 503	96	0	0	0	0	33	6	47	0	293	430
Najlepsze oszacowanie netto dla rezerw na odszkodowania I świadczenia	R0250	5 446	2 180	0	235	0	170	3 760	50	4 407	62	268	7 450
Najlepsze oszacowanie brutto ogółem	R0260	8 490	21 772	0	235	0	297	17 795	997	38 002	9 740	1 421	95 999
Najlepsze oszacowanie netto	R0270	7 031	21 688	0	235	0	297	17 816	992	35 102	9 741	1 423	94 275

Margines ryzyka	R0280	124	3 131	0	3	0	10	2 737	381	3 678	1 486	51	20 898
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych													
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0290	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0310	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - Ogółem													
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – Ogółem	R0320	8 614	24 903	0	238	0	307	20 532	1 378	41 680	11 226	1 472	116 897
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta - Ogółem	R0330	1 459	84	0	0	0	0	-21	5	2 900	-1	-2	1 724
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej - Ogółem	R0340	7 155	24 819	0	238	0	307	20 553	1 373	38 780	11 227	1 474	115 173

		Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna				Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
		Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych I transportowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	
		C0140	C0150	C0160	C0170	C0180
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe łącznie	R0010	0	0	0	0	0,00
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie - Ogółem	R0050	0	0	0	0	0,00
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania I marginesu ryzyka						
Najlepsze oszacowanie						
Rezerwy składek						
Brutto	R0060	0	0	0	0	168 312
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta - Ogółem	R0140	0	0	0	0	3 740
Najlepsze oszacowanie dla rezerw składek netto	R0150	0	0	0	0	164 572
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia						
Brutto	R0160					26 436

Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta - Ogółem	R0240	0	0	0	0	0	0	2 408
Najlepsze oszacowanie netto dla rezerw na odszkodowania I świadczenia	R0250	0	0	0	0	0	0	24 028
Najlepsze oszacowanie brutto ogółem	R0260	0	0	0	0	0	0	194 748
Najlepsze oszacowanie netto	R0270	0	0	0	0	0	0	188 600
Margines ryzyka	R0280	0	0	0	0	0	0	32 499
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0290	0	0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0300	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0310	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - Ogółem								
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – Ogółem	R0320	0	0	0	0	0	0	227 247
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta - Ogółem	R0330	0	0	0	0	0	0	6 148
Kwoty należne z umów reasekuracji I od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej - Ogółem	R0340	0	0	0	0	0	0	221 099

S.19.01.21 Odszkodowania i świadczenia z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110
< 2008	Wcześniejsze lata	R0100	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-111
2008	N-9	R0160	4 312	213	-474	-670	-736	-117	-25	-164	-70	27
2009	N-8	R0170	5 584	5 338	-134	-211	-710	-331	-235	-170	-69	
2010	N-7	R0180	9 145	3 966	-588	-508	42	-83	-137	-28		
2011	N-6	R0190	14 720	3 592	-660	4 885	-181	-25	-508			
2012	N-5	R0200	31 734	9 836	20 426	392	-341	-256				
2013	N-4	R0210	24 727	14 514	-1 145	-762	-588					
2014	N-3	R0220	25 121	16 777	1 387	19						
2015	N-2	R0230	34 746	15 239	1 070							
2016	N-1	R0240	38 098	17 789								
2017	N	R0250	47 446									

	W bieżącym roku		Suma lat skumulowana	
	C0170		C0180	
		-111		-111
R0100		27		2 296
R0160		-69		9 062
R0170		-28		11 809
R0180		-508		21 823
R0190		-256		61 791
R0200		-588		36 746
R0210		19		43 304
R0220		1 070		51 055
R0230		17 789		55 887
R0240		47 446		47 446
R0250		64 791		341 108
Ogółem	R0260			

S.23.01.01 Środki własne

		Ogółem	Kategoria 1 - nieograniczona / Tier 1	Kategoria 1 - ograniczona / Tier 1	Kategoria 2 / Tier 2	Kategoria 3 / Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Podstawowe środki własne przed odliczeniem z tytułu udziałów w innych instytucjach sektora finansowego zgodnie z art. 68 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35						
Kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi)	R0010	37 800	37 800		0	
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	R0030	226 317	226 317		0	
Kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0040	0	0		0	
Podporządkowane fundusze udziałowe/członkowskie w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0050	0		0	0	0
Fundusze nadwyżkowe	R0070	0	0			
Akcje uprzywilejowane	R0090	0		0	0	0
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z akcjami uprzywilejowanymi	R0110	0		0	0	0
Rezerwa uzgodnieniowa	R0130	755 524	755 524			
Zobowiązania podporządkowane	R0140	0		0	0	0
Kwota odpowiadająca wartości aktywów netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0160	0				0
Pozostałe pozycje środków własnych zatwierdzone przez organ nadzoru jako podstawowe środki własne, niewymienione powyżej	R0180	0	0		0	0

Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność II

Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność II	R0220	0				
Odliczenia						
Wartość odliczeń z tytułu udziałów kapitałowych w instytucjach finansowych i kredytowych	R0230	0	0	0	0	
Podstawowe środki własne ogółem po odliczeniach	R0290	1 019 641	1 019 641	0	0	0
Uzupełniające środki własne						
Nieopłacony kapitał zakładowy, do którego opłacenia nie wezwano i który może być wezwany do opłacenia na żądanie	R0300	0			0	
Nieopłacony kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0310	0			0	
Nieopłacone akcje uprzywilejowane, do których opłacenia nie wezwano i które mogą być wezwane do opłacenia na żądanie	R0320	0			0	0
Prawnie wiążące zobowiązanie do subskrypcji i opłacenia na żądanie zobowiązań podporządkowanych	R0330	0			0	0
Akredytywy i gwarancje zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0340	0			0	
Akredytywy i gwarancje inne niż zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0350	0			0	
Dodatkowe wkłady od członków zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0360	0			0	
Dodatkowe wkłady od członków – inne niż zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0370	0			0	0
Pozostałe uzupełniające środki własne	R0390	0			0	0
Uzupełniające środki własne ogółem	R0400	0			0	0
Dostępne i dopuszczone środki własne						
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	R0500	1 019 641	1 019 641	0	0	0
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie MCR	R0510	1 019 641	1 019 641	0	0	
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR	R0540	1 019 641	1 019 641	0	0	0
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR	R0550	1 019 641	1 019 641	0	0	
SCR	R0580	406 450				
MCR	R0600	101 613				
Stosunek dopuszczonych środków własnych do SCR	R0620	250,86%				
Stosunek dopuszczonych środków własnych do MCR	R0640	1 003,46%				

C0060

Rezerwa uzgodnieniowa

Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R0700	1 081 278
Akcje własne (posiadane bezpośrednio i pośrednio)	R0710	0
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	R0720	61 637
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	R0730	264 117
Korekta ze względu na wydzielone pozycje środków własnych w ramach portfeli objętych korektą dopasowującą i funduszy wyodrębnionych	R0740	0
Rezerwa uzgodnieniowa	R0760	755 524

Oczekiwane zyski

Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	R0770	0
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0780	10 268
Oczekiwane zyski z przyszłych składek - Ogółem	R0790	10 268

S.25.01.21

Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla podmiotów stosujących formułę standardową - Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności

		Kapitałowy wymóg wypłacalności brutto	Parametry specyficzne dla zakładu	Uproszczenia
		C0110	C0090	C0100
Ryzyko rynkowe	R0010	220 686		
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	R0020	10 731		
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	R0030	6		
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych	R0040	40 451		
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	R0050	281 833		
Dywersyfikacja	R0060	-141 552		
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	R0070	0		
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	R0100	412 154		

Obliczanie kapitałowego wymogu wypłacalności

Wartość / Value
C0100

Ryzyko operacyjne	R0130	14 318
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	R0140	0
Zdolności odroczonej podatków dochodowych do pokrywania strat	R0150	-20 022
Wymóg kapitałowy dla działalności prowadzonej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2003/41/WE	R0160	0
Kapitałowy wymóg wypłacalności z wyłączeniem wymogu kapitałowego	R0200	406 450
Ustanowione wymogi kapitałowe	R0210	0
Kapitałowy wymóg wypłacalności	R0220	406 450

Inne informacje na temat SCR

Wymóg kapitałowy dla podmodułu ryzyka cen akcji opartego na czasie trwania	R0400	0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla pozostałej części	R0410	0
Łączna wartość hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla funduszy wyodrębnionych	R0420	0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla portfeli objętych korektą dopasowującą	R0430	0
Efekt dywersyfikacji ze względu na agregację nSCR dla RFF na podstawie art. 304	R0440	0
Metoda stosowana do obliczenia korekty w wyniku agregacji nSCR dla RFF/MAP	R0450	0
Przyszłe świadczenia uznaniowe netto	R0460	0

S.28.01.01

Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

Komponent formuły liniowej dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

		C0010
MCRNL Wynik	R0010	59 761

		Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	Składki przypisane w okresie ostatnich 12 miesięcy netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej)
		C0020	C0030
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych i reasekuracja proporcjonalna	R0020	7 030	14 279
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów i reasekuracja proporcjonalna	R0030	21 688	23 171
Ubezpieczenia pracownicze i reasekuracja proporcjonalna	R0040	0	0
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych i reasekuracja proporcjonalna	R0050	235	0
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów i reasekuracja proporcjonalna	R0060	0	0
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe i reasekuracja proporcjonalna	R0070	297	125
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych i reasekuracja proporcjonalna tych ubezpieczeń	R0080	17 816	103 333
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej i reasekuracja proporcjonalna	R0090	991	0
Ubezpieczenia kredytów i poręczeń i reasekuracja proporcjonalna	R0100	35 101	34 328
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej i reasekuracja proporcjonalna	R0110	9 742	74 324
Ubezpieczenia świadczenia pomocy i reasekuracja proporcjonalna	R0120	1 423	11 334
Ubezpieczenia różnych strat finansowych i reasekuracja proporcjonalna	R0130	94 275	104 177
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	R0140	0	0
Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	R0150	0	0
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	R0160	0	0
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	R0170	0	0

Komponent formuły liniowej dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych z tytułu ubezpieczeń na życie

		C0040	
MCRL Wynik	R0200		3

		Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno- ubezpieczeniowe obliczane łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	Całkowita suma na ryzyku netto (z odliczeniem umów reasekuracji i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))
		C0050	C0060
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – świadczenia gwarantowane	R0210	0	
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – przyszłe świadczenia uznaniowe	R0220	0	
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń związanych z wartością indeksu i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0230	0	
Inne zobowiązania z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie i (reasekuracji) ubezpieczeń zdrowotnych	R0240	138	
Całkowita suma na ryzyku w odniesieniu do wszystkich zobowiązań z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie	R0250		0

Ogólne obliczenie MCR

		Ogólne obliczenie MCR
		C0070
Liniowy MCR	R0300	62 981
SCR	R0310	406 450
Górny próg MCR	R0320	182 903
Dolny próg MCR	R0330	101 613
Łączny MCR	R0340	101 613
Nieprzekraczalny dolny próg MCR	R0350	15 724
Minimalny wymóg kapitałowy	R0400	101 613

Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A.

Dane statystyczne dotyczące postępowań pozasądowych, o których mowa w rozdziale 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz. U. poz. 1348, 1830 i 1844)

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku prowadzonych było z udziałem **Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A.** 28 postępowań pozasądowych, o których mowa w rozdziale 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym.